

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

En konkurrerende risiko analyse
av arbeidssøkere i en oppgangs- og
en nedgangskonjunktur

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

**En konkurrerende risiko analyse av arbeidssøkere i en oppgangs-
og en nedgangskonjunktur**

av Frøydis Bakken

**Arbeids- og velferdsdirektoratet
Statistikk og utredning
Desember 2008**

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

ISBN 9788255111559
Arbeids- og velferdsdirektoratet
Statistikk og utredning
Rapporten kan bestilles på 21 07 00 00 eller
Pr. e-post: nav.statistikk.utredning@nav.no
Rapporten er tilgjengelig på:
www.nav.no under Tall og analyse/NAV rapportserie

Forord

Denne rapporten er den andre av to delrapporter fra prosjektet *Avsluttet arbeidssøkerperiode og overgang til jobb*. Formålet har vært å undersøke hvilke forhold som har betydning for at NAVs brukere kommer i jobb. Den første rapporten, *Tidligere arbeidssøkere ett år etter NAV*, ble publisert i april 2008.

Studien, som presenteres her, er basert på en registeranalyse av arbeidssøkere som registrerte seg som arbeidssøkere hos NAV 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005. De følges til de slutter å være arbeidssøker og over i første påfølgende status, det vil si heltidsarbeid, deltidsarbeid, eller yrkeshemmet.

Prosjektet er gjennomført med FOU-støtte fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID). Til prosjektet har det vært knyttet en referansegruppe bestående av Arne Kolstad, AID, samt Per Kristoffersen, Luc Mensah, Gørill Messel og Torbjørn Aarethun fra Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Prosjektet er gjennomført ved Seksjon for statistikk og utredning i Arbeids- og Velferdsdirektoratet. Rapporten er utarbeidet av Frøydís Bakken, som har vært prosjektleder. Morten Korsaksel, Xu Cong Qiu og Ola Thune i Arbeids- og velferdsdirektoratet har tilrettelagt registerdata.

I arbeidet med å utvikle den statistiske modellen har vi samarbeidet med forsker Sonia Mazzi ved Norsk Regnesentral.

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Statistikk og utredning
Desember 2008

Stein Langeland

Seksjonsleder

Hans Kure

Kontorsjef

Sammendrag

Denne rapporten kartlegger gjennomstrømmingen i arbeidssøkerregisteret, det vil si at nye arbeidssøkere følges i tiden de står registrert som arbeidssøker ved NAV og over i den første hovedtilstanden etter endt arbeidssøkerperiode. Det fokuseres på sannsynlighet for overgang til de tre hovedstatusene som oftest etterfølger en arbeidssøkerperiode, det vil si heltidsarbeid, deltidsarbeid og yrkeshemmet. I regresjonsmodellen inngår også overgang til andre tilstander som inngår i NAVs registre. De utgjør en svært liten andel, og blir derfor ikke presentert utover resultatet av regresjonen, som finnes i vedlegget til rapporten.

Hvem kommer i heltidsarbeid, deltidsarbeid eller blir yrkeshemmet?

Arbeidsmarkedet i Norge er kjønnsdelt. Dette viser seg både ved at menn og kvinner arbeider i ulike yrker, men også ved at kvinner i større grad arbeider deltid. Deltidsarbeid blant kvinner forklares vanligvis med at kvinner i større grad enn menn har den største omsorgsbyrden for barn og hjem. I tillegg arbeider kvinner i yrker hvor deltidsarbeid er utbredt, som for eksempel innen helse, pleie og omsorg. I denne konkurrerende risiko modellen er kjønn en sentral faktor for å estimere sannsynlighet for overgang til heltidsarbeid, deltidsarbeid og yrkeshemmet. Analysen viser at det å være mann gir økt sannsynlighet for heltidsarbeid, og det å være kvinne gir økt sannsynlighet for deltidsarbeid. Det er derimot ingen forskjeller mellom kjønnene når det gjelder sannsynlighet for å bli yrkeshemmet.

Overgang til heltidsarbeid

Sentrale trekk ved arbeidssøkere som har høyest sannsynlighet for å komme raskest i heltidsjobb er altså å være mann, og i tillegg har han trekk som indikerer sterk tilknytning til arbeidsmarkedet. Med dette menes at han har opparbeidet seg fulle dagpengerettigheter og har ikke tidligere vært bruker hos NAV. Han har altså ikke vært verken yrkeshemmet, arbeidssøker eller sykmeldt, i så fall bare sykmeldt en kort periode, før han ble arbeidssøker. Å være permittert indikerer også tilknytning til arbeidsmarkedet, da arbeidsforholdet består i permitteringsperioden, og arbeidstakeren har både rett og plikt til å fortsette arbeidet når permitteringstiden er over. Det å være permittert øker altså sannsynligheten for raskt å komme i heltidsjobb, sammenliknet med dem som ikke er permittert og da altså må finne seg en helt ny jobb.

Arbeidssøkere som ikke har vært yrkeshemmet har høyest sannsynlighet for å komme i heltidsjobb. Av de som har vært yrkeshemmet, så viser denne analysen, at det er de som har vært yrkeshemmet lengst som har høyest sannsynlighet for å komme raskest i heltidsjobb.

Både for menn og kvinner og for begge kohorter med arbeidssøkere, gir det å ha dagpengevedtak på 104/156 uker høyest sannsynlighet for å komme i heltidsjobb. Å ikke motta dagpenger gir nest høyest sannsynlighet for å komme i heltidsjobb, mens å ha fått innvilget dagpenger i 52/78 uker gir lavest sannsynlighet. Arbeidssøkere som ikke mottar dagpenger vil ha sterke insentiver til å komme i jobb, da de ikke mottar noen stønad. Men samtidig har de ikke den sterke arbeidsmarkedstilknytningen som de som har dagpengerettigheter i 104 og 156 uker, noe som trekker ned deres sannsynlighet for å komme raskt i heltidsjobb. Dette kan også være personer som nettopp har avsluttet utdanning og derfor søker arbeid, eller eventuelt personer som er nye i arbeidsmarkedet av andre årsaker.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Det er forskjeller mellom kjønnene hva slags kompetanse som gir høyest sannsynlighet for å komme i heltidsarbeid. Dette bunner i at vi har et kjønnsdelt arbeidsmarked i Norge. For mannlige arbeidssøkere gir kompetanse innen faglært manuelt arbeid, som omfatter bygg og anlegg og industriarbeid, høyest sannsynlighet. For kvinnelige arbeidssøkere gir kompetanse innen faglært ikke-manuelt arbeid og ufaglært manuelt arbeid høyest sannsynlighet.

Det er personer født i Norge som har høyest sannsynlighet for å komme raskest i heltidsarbeid, etterfulgt av personer født i andre OECD-land. Arbeidssøkere født i land utenfor OECD-området har lavest sannsynlighet for å komme i heltidsarbeid.

Den typiske arbeidssøkeren som raskest kommer i heltidsarbeid har heller ikke fått oppfølging fra NAV i løpet av arbeidssøkerperioden. Dette viser at NAV prioriterer de som har størst behov for bistand for å komme i jobb i sitt oppfølgingsarbeid.

Sannsynligheten for å komme i heltidsarbeid er lavest for de aller yngste og for de aller eldste. Det vil si de som er på vei enten inn eller ut av arbeidsmarkedet. Det å være i de midterste aldersgruppene, det vil si fra 20 til 59 gir høyest sannsynlighet.

Overgang til deltidsarbeid

Den typiske arbeidssøkeren som har høyest sannsynlighet for å komme i deltidsarbeid er altså kvinne. Et annet kjennetegn, som gir økt sannsynlighet, er å være født utenfor OECD. Arbeidssøkere født i Norge og andre OECD land har lik sannsynlighet, og den er altså noe lavere enn for arbeidssøkere født utenfor OECD. Som for overgang til heltidsarbeid, har også den typiske arbeidssøkeren som går raskt over i deltidsarbeid, ikke vært tidligere bruker hos NAV. Det vil si verken vært yrkeshemmet, arbeidssøker eller sykmeldt, i så fall bare sykmeldt en kort periode.

Mens forskjeller i sannsynlighet for å komme i heltidsarbeid mellom kjønnene jevner seg ut i en høykonjunktur, holder forskjellen i sannsynlighet seg mellom kjønnene for overgang til deltidsarbeid. Forskjellen i sannsynlighet for deltidsarbeid etter 200 dager som arbeidssøker har økt fra 2003-til 2005- kohorten. Dette viser at menn har betydelig lavere sannsynlighet for å komme i deltidsarbeid generelt sett. Menn har i større grad overgang til heltidsarbeid, og en oppgangskonjunktur vil ytterligere øke sannsynligheten for å komme i heltidsarbeid.

Det er de yngste arbeidssøkerne som har høyest sannsynlighet for å komme i deltidsarbeid, og sannsynligheten faller med økende alder. Unge jobber i stor grad deltid ved siden av skole og studier. I tillegg har unge ikke rukket å få skikkelig fotfeste i arbeidsmarkedet, slik som eldre arbeidssøkere. Unge er derfor mer inn og ut av ulike jobber, vikariater og engasjementer. Med økende alder minker altså sannsynligheten for å komme i deltidsarbeid. Dette bekreftes ved at det er i alderen 25 til 49 år at sannsynligheten er høyest for å komme raskt i heltidsarbeid. Det er imidlertid en kjønnsforskjell her, nemlig at menn i større grad jobber deltid mens de går på skole eller studerer, mens kvinner jobber i større grad deltid i flere livsfaser.

Sterk tilknytning til arbeidsmarkedet gir altså høyere sannsynlighet for overgang til arbeid generelt sett, både heltids- og deltidsarbeid. En forskjell mellom overgang til heltidsarbeid og deltidsarbeid finner vi imidlertid når vi ser på dagpengerettigheter. Mens det å ha fulle dagpengerettigheter gir høyest sannsynlighet for heltidsarbeid både for menn og kvinner, er det menn uten dagpenger og kvinner med fulle dagpengerettigheter som har høyest sannsynlighet for deltidsarbeid. Dette understreker igjen at arbeidsmarkedet i Norge er kjønnsdelt. Dagpengerettigheter er brukt i denne analysen som indikator på tilknytning til

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

arbeidsmarkedet. Det å ha sterk tilknytning til arbeidsmarkedet gir altså kvinner økt og menn minsket sannsynlighet for deltidsarbeid.

Arbeidssøkere som har kompetanse fra ufaglært ikke-manuelt arbeid har høyest sannsynlighet for deltidsarbeid, dette omfatter arbeid innen helsesektoren, butikk og salgsarbeid, samt andre serviceyrker. Dette er yrker hvor det opereres med en del deltidsstillinger i utgangspunktet, samtidig som spesielt butikk-, salgs- og servicearbeid omfatter konjunktursensitive yrker.

Overgang til yrkeshemmet

En typisk arbeidssøker som har høy sannsynlighet for å bli yrkeshemmet, vil ha svak tilknytning til arbeidsmarkedet samtidig som han/hun har vært bruker hos NAV tidligere. Kjentegn som indikerer svak tilknytning til arbeidsmarkedet er ingen dagpengerettigheter, ikke vært permittert og ikke arbeidet deltid eller vært permittert i løpet av arbeidssøkerperioden. Det å ha vært bruker hos NAV tidligere gir økt sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Det vil si å ha vært arbeidssøker tidligere, vært yrkeshemmet mellom 1 og 200 dager, ha vært syk mer enn 350 dager og ha mottatt oppfølging fra NAV.

Mens det å være blant de yngste arbeidssøkerne gir høyest sannsynlighet for å komme i deltidsarbeid, og 25 til 49 åringene har høyest sannsynlighet for heltidsarbeid, er det å være 50 til 59 år det som gir høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Sannsynligheten for å bli yrkeshemmet øker med økende alder. Unntaket fra denne trenden er aldersgruppen 25 til 29 år som har nest høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet.

Å motta dagpenger eller ikke gir betydelige forskjeller i sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. For 2003-kohorten er det en forskjell i sannsynlighet for å bli yrkeshemmet på 42 prosentpoeng mellom dem som ikke har dagpenger og de som har dagpenger, dersom ingen av de andre overgangene har funnet sted etter 200 dager som arbeidssøker. Økonomisk ytelse har altså stor betydning for sannsynligheten for å bli yrkeshemmet.

Tilknytning til arbeidsmarkedet står altså sentralt, og det å ha vært delvis ledig mer enn 50 prosent av perioden gir lavest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Andre trekk som understreker dette er at arbeidssøkere som har vært permittert mer enn 2/3 av arbeidssøkerperioden skiller seg ut med betydelig lavere sannsynlighet enn de som har vært permittert en mindre del, eller ikke vært permittert i det hele tatt. Også arbeidssøkere, som har vært arbeidssøker tidligere, har høyere sannsynlighet for å bli yrkeshemmet.

Arbeidssøkere som har vært yrkeshemmet, men under 201 dager, har høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Det å ha de lengste periodene som yrkeshemmet, gir imidlertid lavere sannsynlighet for å bli yrkeshemmet igjen. De som ikke har vært yrkeshemmet i det hele tatt har også minst sannsynlighet for å bli det.

Sannsynligheten for å bli yrkeshemmet øker med lengden på sykefraværet. Den kumulative sannsynligheten for å bli yrkeshemmet er nesten dobbelt så høy for de som har vært syke mer enn 350 dager som for de som har vært syke under 57 dager for 2005-kohorten.

Når det gjelder innvandrerbakgrunn, gir det å være født i Norge eller andre OECD-land lik og høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Det å være født i et land utenfor OECD gir noe lavere sannsynlighet for å bli yrkeshemmet.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

De arbeidssøkerne, som har kompetanse i manuelt ufaglært arbeid, har høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Dette omfatter grunnskole eller opptil 2 år på videregående skole og bakgrunn innen bygg og anlegg og industriarbeid, samt jordbruk, skogbruk og fiske. Mens kompetanse innen faglært manuelt arbeid, det vil si fullført videregående utdanning innen bygg og anlegg og industriarbeid, gir høyest sannsynlighet for å komme i heltidsarbeid, gir altså tilsvarende kompetanse uten fullført utdanning høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet.

Effekten av oppgangskonjunktur

Konjunktursituasjonen på det tidspunktet arbeidssøkerperioden starter har betydning for det videre forløpet. Denne analysen viser at det er klare forskjeller i varighet på arbeidssøkerperioden og sannsynligheten for å komme i arbeid mellom kohorten som ble arbeidssøker i 1. halvår 2003 og kohorten som ble arbeidssøker 1. halvår 2005. Det å bli arbeidssøker i en høykonjunktur har positiv effekt i forhold til å komme raskt i arbeid, sammenliknet med å bli arbeidssøker i en lavkonjunktur når alle andre kjennetegn ved arbeidssøkeren er like. Med positiv effekt menes at det er større sannsynlighet for å avslutte arbeidssøkerperioden raskere og starte i heltids- og deltidsarbeid for dem som ble arbeidssøkere i 1. halvår 2005 sammenliknet med dem som ble arbeidssøker i 1. halvår 2003.

Arbeidssøkere med kjennetegn som indikerer dårlig helse og en svakere tilknytning til arbeidsmarkedet er de som har størst effekt av å bli registrert som arbeidssøker i en oppgangskonjunktur sammenliknet med en nedgangskonjunktur. Svakere tilknytning til arbeidsmarkedet viser i denne analysen til kjennetegn ved arbeidssøkeren som eksempelvis å ha vært arbeidssøker tidligere, vært syk eller yrkeshemmet tidligere og mottatt oppfølging fra NAV. Selv om parametre, som indikerer svak tilknytning til arbeidsmarkedet, gir lavere sannsynlighet for å komme i arbeid både i en lav- og høykonjunktur, så viser analysen at det er disse som har størst gevinst av et stramt arbeidsmarked.

Analysen viser at effekten av en oppgangskonjunktur er sterkest for de med sterk arbeidsmarkedstilknytning den første måneden av arbeidssøkerperioden. Utover i observasjonsperioden er effekten av oppgangskonjunktoren for de med svakere tilknytning til arbeidsmarkedet imidlertid sterkest. Teoretisk sett kan man tenke seg et mønster i tilgang og avgang for arbeidssøkere i løpet av konjunktursyklusen. Det vil si at i startfasen av en lavkonjunktur vil personer med svakere individuelle jobbsjanser bli arbeidsledige. Først på et senere tidspunkt i konjunktursyklusen vil bedriften si opp personer med gode individuelle jobbsjanser. Når arbeidsmarkedet på nytt tar seg opp må vi forvente at bedriftene først ønsker å ansette personer med gode individuelle jobbsjanser. Først når høykonjunktoren er mer moden vil bedriftene ansette arbeidsledige med svake individuelle jobbsjanser. Dette innebærer at man teoretisk kan tenke seg at de som ble arbeidsledige i første halvår 2003 har sterkere individuelle jobbsjanser sammenliknet med dem som ble arbeidsledig i første halvår 2005. På den annen side er etterspørselen etter arbeidskraft større i 2005 enn i 2003, noe som tilsier at sannsynligheten for å komme i jobb er større. Dette bekreftes i denne analysen.

Analysen viser at personer født i Norge går raskest over i heltidsjobb, mens personer født utenfor OECD bruker lengst tid. Men effekten av å bli arbeidssøker i en oppgangskonjunktur er sterkest for personer født utenfor OECD. Eksempelvis har den kumulative sannsynligheten for menn født i Norge økt med 12 prosentpoeng fra 2003- til 2005-kohorten etter 200 dager som arbeidssøker. Tilsvarende økning for menn født i OECD er 14 prosentpoeng. For menn fra land utenfor OECD er økningen på 15 prosentpoeng. Etter 200 dager er altså effekten av

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

en høykonjunktur 3 prosentpoeng høyere for en arbeidssøker født utenfor OECD sammenliknet med en arbeidssøker født i Norge. Overlevelseskurvene for menn fra Norge med tilgang i 2003 og menn fra land utenfor OECD med tilgang i 2005 dekker hverandre gjennom hele det observerte tidsrommet. En arbeidssøker født i land utenfor OECD har altså lik sannsynlighet for å komme i heltidsjobb i en høykonjunktur som en arbeidssøker født i Norge har i en lavkonjunktur når alt annet er likt.

Effekten av konjunkturfasen på tilgangstidspunktet som arbeidssøker er altså stor. Å ha vært arbeidssøker registrert hos NAV tidligere gir lavere sannsynlighet for å komme i heltidsarbeid for 2003-kohorten. For 2005-kohorten er derimot forskjellen i sannsynlighet for å komme i heltidsjobb svært liten. Forskjellen i sannsynlighet mellom de som har vært arbeidssøkere tidligere og de som ikke har vært jevnes altså ut i en oppgangskonjunktur. Denne utjevningen i forskjell i en høykonjunktur gjelder i større eller mindre grad for de inkluderte parametrene i analysen. Dette understreker at de kjennetegnene som trekker ned på sannsynligheten i en nedgangskonjunktur har sterkest effekt av en oppgangskonjunktur. Dette er altså kjennetegn som er mest konjunktursensitive.

Forskjellene mellom menns og kvinners sannsynlighet for å komme raskt i heltidsarbeid er omtalt ovenfor, og forskjellen er mindre for arbeidssøkere som registrerte seg i en oppgangskonjunktur. Det å være mann gir høyest sannsynlighet for å komme raskt i heltidsarbeid både for 2003- og 2005-kohorten. Sannsynligheten har imidlertid økt mer for kvinner enn for menn når vi sammenlikner de to tilgangskohortene. Siden menn i utgangspunktet har høyere sannsynlighet konvergerer overlevelseskurvene mot slutten av det observerte tidsrommet. Det er altså ikke like store forskjeller mellom menn som eksempelvis er født i og utenfor Norge i 2005-kohorten, som det er for 2003-kohorten.

Overlevelseskurvene for kvinner konvergerer ikke i like stor grad, det vil si at det fortsatt er høyere sannsynlighet for å komme i arbeid for en arbeidssøker med kjennetegn som indikerer sterk tilknytning til arbeidsmarkedet. Selv om menn fortsatt har høyere sannsynlighet for å komme i arbeid, så har kvinner hatt en sterkere økning i sannsynligheten og altså en sterkere effekt av oppgangskonjunkturen

Helsesektoren har hatt økning i etterspørselen etter arbeidskraft som følge av bedret kommuneøkonomi, noe som får effekt for 2005-kohorten. Butikk og salgsarbeid og serviceyrker er også konjunktursensitive bransjer, som har hatt økning i arbeidskraftbehovet som følge av økt etterspørsel etter varer og tjenester. Arbeidssøkere med denne kompetansen har sterkest økning i sannsynligheten for deltidsarbeid når vi sammenlikner 2003- og 2005-kohorten, og da spesielt for kvinner.

Også for overgang til yrkeshemmet er det en effekt av konjunktursituasjonen, men den er ikke like sterk som for overgang til heltids- og deltidsarbeid. Sannsynligheten for å bli yrkeshemmet mens alle andre risikoer også virker på arbeidssøkeren er altså høyere i en oppgangskonjunktur enn i en nedgangskonjunktur når alt annet er likt. Siden sannsynligheten for å komme i arbeid er større, indikerer det at de som da er igjen som arbeidssøker vil være mindre i stand til å arbeide enn tilsvarende i en lavkonjunktur. Dette til tross for at det er kontrollert for en rekke observerbare kjennetegn. Det kan imidlertid være andre kjennetegn som det ikke er kontrollert for som spiller inn.

Innhold

Sammendrag	4
1 Innledning	11
2 Bakgrunn	12
2.1 Problemstillinger og hypoteser	12
2.2 Datamateriale og metode	12
2.2.1 Data.....	12
2.2.2 Definisjon av en nyregistrert arbeidssøker	12
2.2.3 Utfall av arbeidssøkerperioden og kovariater	13
2.3 Statistisk modell	16
2.3.1 Konkurrerende risiko modell.....	16
2.3.2 Konkurrerende risiko modell versus Cox proporsjonale hasard modell	17
3 Risikogrupper og mulige forklaringsfaktorer	19
3.1 Nedgangskonjunktur og oppgangskonjunktur	19
3.2 Økonomiske insentiver	20
3.2.1 Dagpenger	21
3.2.2 Økonomisk variabel som forklaring på jobbsannsynlighet.....	22
3.3 Trekk ved arbeidssøkerne.....	23
3.3.1 Tid som arbeidssøker	23
3.3.2 Et kjønnsdelt arbeidsmarked	24
3.3.3 Individuell kompetanse.....	24
3.3.4 Å være permittert	25
3.3.5 Alder	26
3.3.6 Innvandrerbakgrunn	26
3.3.7 Tiden før denne arbeidssøkerperioden	27
3.3.8 Oppfølging fra NAV	27
4 Avsluttet arbeidssøkerperiode - hvem går hvor?	28
4.1 Sannsynligheter for overgang fra arbeidssøker til heltidsjobb.....	28
4.1.1 Raskest og treigest til heltidsarbeid	29
4.1.2 Arbeidssøkere født i Norge får raskest heltidsarbeid	32
4.1.3 Oppgangstider jevner ut forskjeller mellom gjengangere og ikke-gjengangere.....	34
4.1.4 Deltidsarbeid gir lavere sannsynlighet for heltidsarbeid.....	35
4.1.5 Tidligere yrkeshemmet og sannsynlighet for heltidsarbeid.....	36
4.1.6 Tidligere sykeperioder og sannsynlighet for heltidsarbeid	38
4.1.7 Fulle dagpengerettigheter gir høy sannsynlighet for heltidsarbeid	39
4.1.8 25-49 åringer går raskest til heltidsarbeid.....	40
4.1.9 Ulik kompetanse for menn og kvinner for å komme raskt i heltidsarbeid	43
4.1.10 Permittering gir økt sannsynlighet for rask overgang til heltidsarbeid	45

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

4.1.11	Oppfølging fra NAV og overgang til heltidsarbeid	47
4.2	Sannsynligheter for overgang fra arbeidssøker til deltidsarbeid	49
4.2.1	Raskest og treigest til deltidsarbeid.....	49
4.2.2	Menn uten og kvinner med dagpenger går raskest til deltidsarbeid.....	52
4.2.3	De yngste har høyest sannsynlighet for deltidsarbeid	53
4.2.4	Kompetanse i ufaglært ikke-manuelt arbeid gir høyest sannsynlighet for deltidsarbeid	55
4.2.5	De ikke-permitterte har høyest sannsynlighet for deltidsarbeid	56
4.2.6	Å være delvis ledig gir høyere sannsynlighet for å fortsette i deltidsarbeid	58
4.2.7	Tidligere yrkeshemmet og sannsynlighet for deltidsarbeid.....	59
4.2.8	Tidligere sykeperioder og sannsynlighet for deltidsarbeid.....	60
4.2.9	De som bruker lengst til på å komme i deltidsjobb får oppfølging.....	61
4.2.10	Innvandrerkvinner fra ikke-OECD land har høyest sannsynlighet for deltidsarbeid.....	62
4.3	Sannsynligheter for overgang fra arbeidssøker til yrkeshemmet	63
4.3.1	Raskest og treigest til yrkeshemmet	64
4.3.2	Ingen dagpenger gir høyest sannsynlighet for overgang til yrkeshemmet.....	65
4.3.3	50 til 59 åringene har raskest overgang til yrkeshemmet.....	66
4.3.4	Kompetanse i ufaglært manuelt arbeid gir raskest overgang til yrkeshemmet.....	67
4.3.5	Status som permittert og sannsynlighet for overgang til yrkeshemmet	69
4.3.6	Gjengangere har høyere sannsynlighet for å bli yrkeshemmet	70
4.3.7	Ikke delvis ledige blir raskere yrkeshemmet.....	71
4.3.8	Tidligere yrkeshemmede har høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet igjen	72
4.3.9	De langvarige syke har høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet.....	73
4.3.10	Oppfølging fra NAV og sannsynlighet for overgang til yrkeshemmet	74
4.3.11	Fødeland Norge gir høyere sannsynlighet for å bli yrkeshemmet.....	75
5	Vedlegg.....	76
6	Referanser	85

1 Innledning

Den månedlige statistikken over arbeidssøkere, som NAV produserer, tar for seg nivået på arbeidssøkere ved slutten av måneden. Dette nivået er betinget av hvor mange som blir ledige (tilgangen) og varighet, det vil si tiden frem til avsluttet arbeidssøkerperiode. Med utgangspunkt i bestanden kan vi si noe om nivået på personer som står uten arbeid, og vi kan angi gjennomsnittlig arbeidssøkervarighet for arbeidssøkerne som står tilmeldt NAV ved utgangen av statistikk måneden. Disse tallene sier derimot ikke noe om den totale varigheten av arbeidssøkerperioden, det vil si tid fra tilgang til avgang. Det sier heller ikke noe om hva som påvirker sannsynligheten for å avslutte arbeidssøkerperioden.

Overlevelsesanalyse, som benyttes i denne studien, fokuserer på materialiseringen av bestemte begivenheter. Det som er av interesse er både om en begivenhet inntreffer og varigheten eller tiden det tar frem til materialiseringen inntreffer. I denne studien refererer tiden til antall dager det tar før en nyregistrert arbeidssøker går over i en ny hovedtilstand. Det fokuseres også på hvilke andre faktorer som påvirker tiden frem til hendelsen og utfallet.

Tid er viktig i seg selv og ansees som en kritisk faktor for å komme i arbeid. Det å være uten arbeid har negative konsekvenser både for den enkelte og for samfunnet, og det er derfor ønskelig at veien tilbake til arbeid skal være så kort som mulig. Jo lengre en person er utenfor arbeidslivet, desto vanskeligere viser det seg ofte å være og komme tilbake i arbeid igjen.

Det er flere årsaker til at tid står sentralt i forhold til å komme i arbeid etter å ha vært arbeidsledig. En årsak er at kunnskap og arbeidslivskompetanse i mange tilfeller er ferskvare. Konkrete kvalifikasjonskrav som kreves for å komme i arbeid blir svekket etter lange avbrudd fra arbeidslivet. Mye opplæring og erfaring opparbeides nettopp ved å være i jobb, og dette går de som er uten arbeid glipp av. Dette gjør at personer som har vært lenge uten jobb kan oppfattes som mindre attraktive hos arbeidsgivere. Mer menneskelige faktorer som motivasjon og selvtillitt kan også forringes som følge av resultatløs jobbsøking og lengre perioder uten arbeid. Det menneskelige aspektet ved arbeidsledighet kan også være svært uheldig.

Arbeidsløshet har negative økonomiske konsekvenser både for den enkelte og for samfunnet. Samfunnet mister arbeidskraft og verdiskapning samt ilegges kostnader som følge av utbetaling av ytelser, det vil si kompensasjon for tapt arbeidsinntekt. Det er derfor ønskelig å redusere antallet som står utenfor arbeidsmarkedet og som lever av stønader istedenfor inntekter av eget arbeid. For den enkelte vil arbeidsløshet også ha negative økonomiske konsekvenser i form av at trygd som oftest ikke kompenserer tidligere inntekt fullt ut.

NAV ble opprettet 1. juli 2006, som følge av en sammenslåing av Aetat og Trygdeetaten (og sosialetaten). Tidsperioden denne analysen tar for seg omhandler altså både Aetat og NAV, men for enkelthetskyld vil det i denne rapporten brukes betegnelsen NAV både om tidligere Aetat og dagens NAV.

2 Bakgrunn

2.1 Problemstillinger og hypoteser

Formålet med denne studien er å belyse hva som skjer med arbeidssøkerne som har vært registrert ved NAV. Dette innebærer både å se på lengden på arbeidssøkerperioden samt hvilken hovedstatus de har etter avsluttet arbeidssøkerperiode. Problemstillingen inneholder altså både en tidsdimensjon og en utfallsdimensjon. Hvilke faktorer som kjennetegner arbeidssøkerne som har overgang til de ulike hovedstatusene vil også bli belyst. Analysen fokuserer også på betydningen av konjunktursituasjonen på sannsynligheten for å ha heltidsarbeid, deltidsarbeid eller yrkeshemmet som første hovedtilstand etter avsluttet arbeidssøkerperiode.

Følgende to problemstillinger vil bli belyst i denne registeranalysen:

1. Hva kjennetegner arbeidssøkere som har overgang til heltidsarbeid, deltidsarbeid og yrkeshemmet?
2. Hva betyr konjunktursituasjonen for hvilken hovedstatus som avløser arbeidssøkerperioden?

2.2 Datamateriale og metode

2.2.1 Data

Data som denne analysen bygger på er hentet fra ulike registre administrert av NAV. Datasettet består av 233 950 registrerte arbeidssøkere ved NAV, dette omfatter alle nyregistrerte ordinære arbeidssøkere i første halvår 2005 (109 392) og i første halvår 2003 (124 587). Disse arbeidssøkerne følges til de avslutter sin arbeidssøkerperiode ved NAV og over i påfølgende hovedstatus. Datainnsamlingen er avsluttet ved utgangen av desember 2006 både for 2003- og 2005-kohorten.

2.2.2 Definisjon av en nyregistrert arbeidssøker

Populasjonen i denne analysen omfatter ordinære arbeidssøkere, det vil si registrerte helt ledige, delvis ledige, ordinære tiltaksdeltakere og andre ordinære arbeidssøkere som registrerte seg ved NAV første halvår av 2003 og 2005.

Det er glattet for opphold i arbeidssøkerperioden på mindre enn 3 måneder. Dersom en arbeidssøker har opphold i registreringen på mindre enn 3 måneder regnes dette som én periode. Personer som har vært registrert som arbeidssøker i løpet av de tre foregående månedene før tilgang er ekskludert. Denne definisjonen av tilgang arbeidssøker skiller seg fra den mest brukte definisjonen i NAV, der det glettes for opphold fra NAVs registre på opptil én måned, før det regnes som en ny periode.

2.2.3 Utfall av arbeidssøkerperioden og kovariater

I tabell 1.1. presenteres de utfallene av arbeidssøkerperioden som er inkludert i datagrunnlaget, det vil si de ordningene og registrene som NAV forvalter.

Tabellen viser at det er vanligst å ha overgang til heltidsarbeid (36,3 %), deltidsarbeid (19,9 %) og yrkeshemmet (5,5 %) etter avsluttet arbeidssøkerperiode. Det er også 37 prosent som er i kategorien ingen overgang/ukjent. Dette omfatter dem som fortsatt var arbeidssøkere da datainnsamlingen ble avsluttet, de som døde før en registrert overgang, samt dem som ikke er gjenfunnet i registre etter avsluttet arbeidssøkerperiode.

Tabell.1.1. Antall og andel i de ulike hovedtilstandene.

Hovedtilstand	Antall	Andel
Heltidsarbeid	84 914	36,3 %
Deltidsarbeid	46 589	19,9 %
Yrkeshemmet	12 869	5,5 %
Sykmeldt	1 098	0,5 %
Rehabilitering	540	0,2 %
Foreldrepenger	231	0,1 %
Utvandret	170	0,1 %
Alderspensjon	169	0,1 %
AFP	168	0,1 %
Ufør	134	0,1 %
Tidsbegrenset uførepensjon	101	0,0 %
Ingen overgang/ukjent	86 967	37,2 %
Totalt	233 950	100 %

De andre inkluderte hovedtilstandene, det vil si sykmeldt, rehabilitering, foreldrepenger, utvandret, alderspensjon, AFP, uførepensjon, tidsbegrenset uførepensjon og utvandret, utgjør svært små andeler. Det er derfor ikke hensiktsmessig å behandle disse som separate overganger. Disse hovedtilstandene er derfor i den videre analysen gruppert sammen til en restkategori kalt annet. Det er 1,1 prosent av populasjonen som har overgang til annet.

Noen arbeidssøkere har overgang til flere tilstander. For dem som har kombinasjoner av ulike passive ytelser utgjør ikke dette noe problem i analysen, da disse likevel er gruppert sammen i kategorien annet. I de tilfellene hvor en passiv yttelse er kombinert med en aktiv tilstand som deltidsarbeid, vil overgang til arbeid telle.

Utfallet av arbeidssøkerperioden defineres som den hovedstatusen som arbeidssøkerne først gjenfinnes i, forutsatt at det skjer innen 30 dager etter avsluttet arbeidssøkerperiode.

Hensikten med begrensning oppad på 30 dager etter avgang er å fange den utløsende årsaken til avregistreringen. Dette intervallet på 30 dager har blitt forsøkt utvidet i begge retninger, for å kartlegge utslaget. Dette har kun gitt marginale forskjeller i resultatet.

Det er noen aktuelle tilstander som ikke er dekket i denne analysen, fordi NAV ikke har data på dette. De viktigste tilstandene som ikke er inkludert er sosialhjelp, skole og studier.

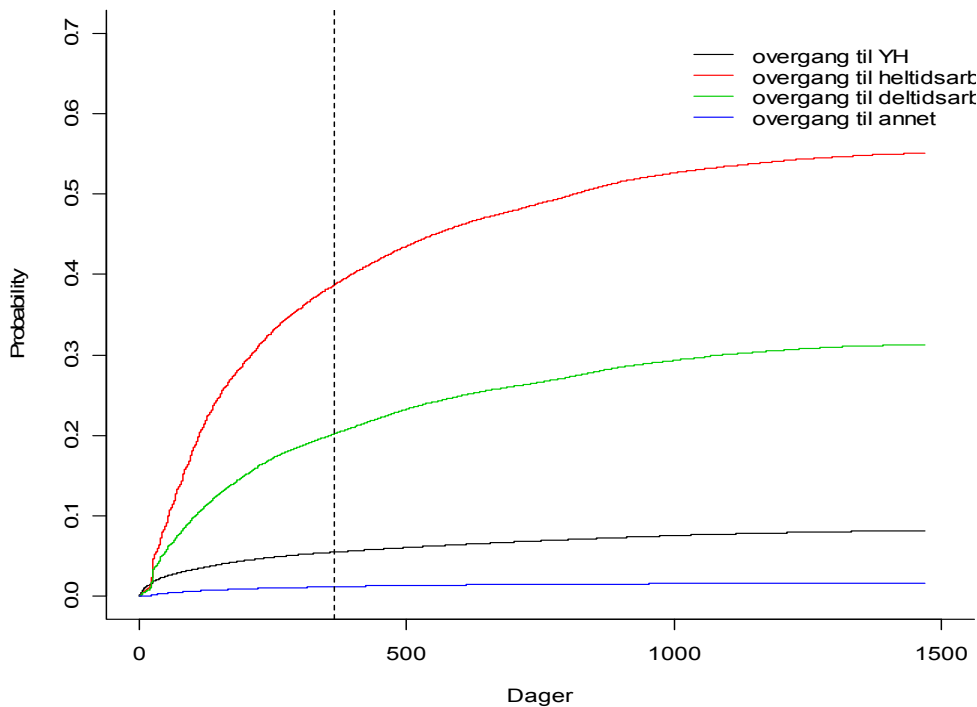
Overgang til militærtjeneste er heller ikke inkludert, men dette er en forholdsvis liten gruppe.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

I tillegg har vi dem som etter endt arbeidssøkerperiode trekker seg ut av arbeidsmarkedet uten å gå over på en passiv ytelse. Disse vil vi ikke finne igjen i noen registre¹.

Figur 1.1. viser en deskriptiv fremstilling av utfallene av arbeidssøkerperioden. Den viser at det er 58 prosent som har overgang til heltidsarbeid ved avslutning av datainnsamlingen. 32 prosent har overgang til deltidsarbeid, 9 prosent overgang til yrkeshemmet og 2 prosent til annet. De sensurerte er ikke inkludert her. Figuren viser også at kurven til heltidsarbeid er brattest i starten, det vil si at avgangsraten er høyest her den første tiden av arbeidssøkerperioden. Etter omkring 400 dager begynner alle kurvene å flate ut.

Figur 1.1. Utfallene som er inkludert i analysen, heltidsarbeid, deltidsarbeid, yrkeshemmet og annet. Deskriptiv fremstilling.

Kilde: NAV

¹ 2 NAVs sluttmediekordundersøkelse viser at andelen som oppgir at de fortsatt er arbeidsledig etter endt arbeidssøkerperiode hos NAV har holdt seg konstant i perioden 2003-2006. Årsgjennomsnittet for hvert av årene er 6 %.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Forklaringsvariablene som er inkludert i analysen er:

- tilgangsperiode, 1. halvår 2003 eller 1. halvår 2005
- Kjønn
- Alder
- Innvandrerbakgrunn
- Individuell kompetanse (kombinasjon av yrkes- og utdanningsbakgrunn)
- Vedtak om maksimal dagpengeperiode
- Andel av arbeidssøkerperioden som delvis ledig
- Andel av arbeidssøkerperioden som permittert
- Oppfølgingsaktiviteter fra NAV
- Arbeidssøkerhistorikk, dvs har vært arbeidssøker siste 6 år eller ikke
- Antall dager som sykmeldt
- Antall dager på rehabilitering, uførepensjon eller attføring

Det er også inkludert samspillsledd i analysen:

Utfall heltidsarbeid:

- Kvinne og delvis ledig
- Kvinne og individuell kompetanse
- Innvandrerbakgrunn og individuell kompetanse

Utfall deltidsarbeid:

- Kvinne og individuell kompetanse
- Innvandrerbakgrunn og individuell kompetanse

Utfall yrkeshemmet:

- Kvinne og delvis ledig

2.3 Statistisk modell

2.3.1 Konkurrerende risiko modell

For å estimere sannsynligheten for at første direkte etterfølgende hovedtilstand etter arbeidssøkerperioden er henholdsvis heltidsarbeid, deltidsarbeid, yrkeshemmet eller annet, kontrollert for en rekke kjennetegn ved arbeidssøkerne, benyttes den årsaksspesifikke hasardraten i en konkurrerende risiko modell. Analysen tar altså for seg hvilke forhold som påvirker tid til en av disse hendelsene inntreffer. Denne tiden er alltid større enn 0 og kan være sensurert (død, ikke opplevd noen hendelse etc.)

Den årsaksspesifikke hasardraten i en konkurrerende risikomodell, er en rate for risikoen for å oppleve utfall i for individer som ennå ikke har opplevd noen av de konkurrerende risikoer. For at det skal være aktuelt å benytte en konkurrerende risiko modell må hvert individ kunne oppleve å avslutte arbeidssøkerperioden som følge av K ($K \geq 2$) utfall. En slik statistisk modell fokuserer på den hendelsen som først inntreffer av flere mulige hendelser.

Vi lar $X_i, i=1, \dots, K$ være den potensielle uobserverbare tiden til konkurrerende risiko i . For hver arbeidssøker observeres tidspunktet som hendelsen inntreffer, $T = \min(X_1, \dots, X_p)$ og en indikator δ som forteller hvilken av K risikoer som førte til at arbeidssøkeren forlot arbeidssøkerregisteret, det vil si $\delta = i$ hvis $T = X_i$.

Den grunnleggende konkurrerende risiko parameteren er den årsaksspesifikke hasardraten for risiko som er definert ved:

$$\begin{aligned} h_i(t) &= \lim_{\Delta t \rightarrow 0} \frac{P[t \leq T < t + \Delta t, \delta = i \mid T \geq t]}{\Delta t} \\ &= \lim_{\Delta t \rightarrow 0} \frac{P[t \leq X_i < t + \Delta t, \delta = i \mid X_j \geq t, j = 1, \dots, K]}{\Delta t} \end{aligned}$$

Her viser $h_i(t)$ til raten for hvordan individer som fortsatt ikke har opplevd noen av de konkurrerende risikoene, opplever risikoen for i konkurrerende risikoer. De konkurrerende risikoene refererer i denne analysen til de mulige årsakene til avgang fra arbeidssøkerregisteret, som her er heltidsarbeid, deltidsarbeid, yrkeshemmet eller annet.

I fortolkningen av en konkurrerende risikomodell er vi ofte ikke interessert i hasardraten i seg selv, men i en sannsynlighet som oppsummerer vår kunnskap om sannsynliggjøringen av at én spesiell konkurrerende risiko vil inntreffe.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Denne sannsynligheten uttrykkes typisk med den kumulative insidensfunksjonen, som er definert slik:

$$F_i(t) = P[T \leq t, \delta = i]$$

Den kumulative insidensfunksjonen kan beregnes direkte fra de årsaksspesifikke hasardratene:

$$F_i(t) = P[T \leq t, \delta = i] = \int_0^t h_i(u) \exp\{-H_T(u)\} du$$

Her er $H_T(t) = \sum_{j=1}^K \int_0^t h_j(u) du$ den kumulative hasardraten til T. Merk at verdien $F_i(t)$

avhenger av raten til alle de konkurrerende risikoene, og ikke kun en spesiell.

Kumulativ insidens rate er altså sannsynligheten for at én risiko inntreffer mens alle andre risikoer også virker på individet (Klein og Moeschberger 2003).

.

2.3.2 Konkurrerende risiko modell versus Cox proporsjonale hasard modell

Cox proporsjonale hasardmodell, hvor hasardraten er en funksjon av kovariater og tid frem til hendelsen inntreffer, kan benyttes dersom man bare har ett mulig utfall.

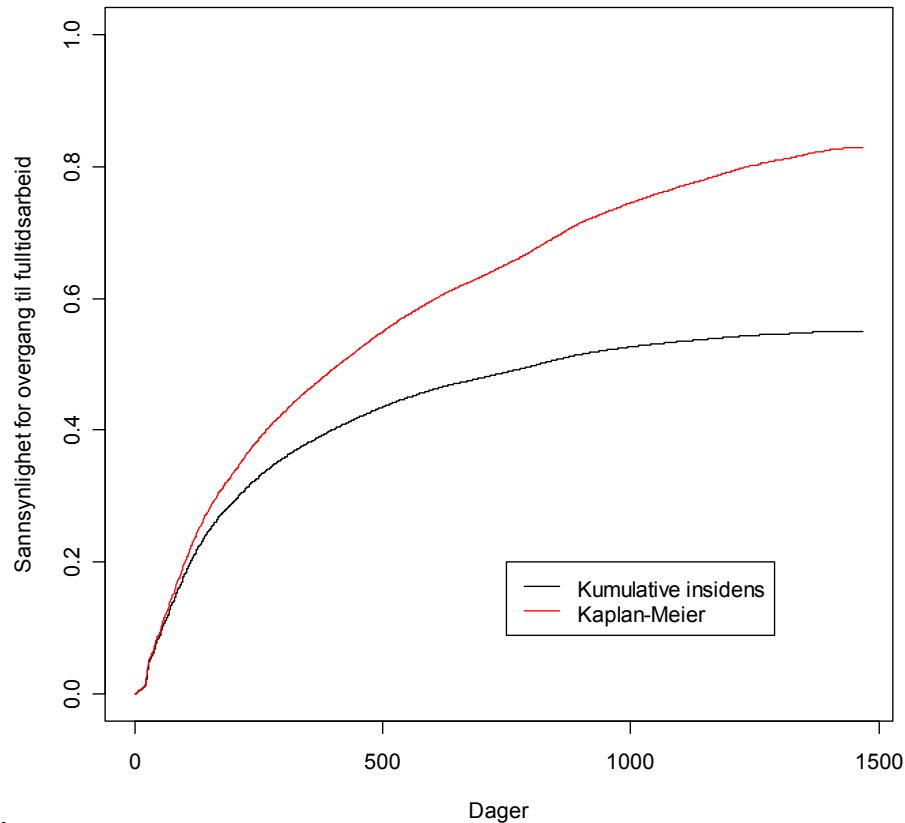
Men når det er flere konkurrerende utfall vil en slik tilnærming gi skjevheter i estimerer. (Narendranathan 1993)

Cox proporsjonale hasardmodell vil da se på ett og ett utfall og sensurere de andre hendelsene som inntreffer, i motsetning til konkurrerende risiko modellen hvor alle utfallene er inkludert i samme modell.

Årsaken til at dette gir skjeve estimerer er at Cox proposjonale hazard modell forutsetter at sensureringen er ikke-informativ. Dersom man velger å se på ett og ett utfall og behandle observasjoner med andre utfall som sensurerte vil denne sensureringen være informativ.

Dersom de har opplevd et utfall allerede, vil de ikke nødvendigvis være i risiko-gruppen til de andre konkurrerende utfallene.

Figur 1.2. Sannsynlighet for overgang til fulltidsarbeid for ordinære arbeidssøkere ved kumulativ innsidens og Kaplan-Meier estimator

Kilde:NAV

Figur 1.2. viser avvik mellom Kaplan Meier-estimatoren og kumulativ innsidens funksjon ved sannsynlighet for overgang til heltidsjobb. I Kaplan-Meier estimatoren er andre hendelser enn heltidsarbeid behandlet som sensurerte. Kumulativ innsidens funksjon estimerer sannsynligheten for at overgang til heltidsarbeid inntreffer før tid t og at det inntreffer før noen av de andre mulige utfallene. Figuren viser altså at Kaplan-Meier estimatoren overestimerer overgangen til heltidsarbeid i forhold til den kumulative innsidens funksjon (Klein og Moeschberger 2003).

3 Risikogrupper og mulige forklaringsfaktorer

I en konkurrerende risiko-modell, og i overlevelsesanalyse generelt sett, ser man på øyeblikkelig sannsynlighet for at en hendelse skal inntreffe. Et individ er under risiko frem til en hendelse inntreffer. Risiko står altså sentralt, og for å komme frem til gode estimer for sannsynlighet for overgang til de ulike tilstandene defineres risikogrupper. Med risikogrupper menes at individer med liknende risiko for å oppleve en hendelse grupperes sammen. Dette gjelder både naturlige kategoriske variable, men også når kontinuerlige variable skal grupperes.

Hovedvekten av forklaringsvariablene som er inkludert i modellen er naturlig kontinuerlige variable. Omgjøring av kontinuerlige variable til kategoriske variable er gjort med hensyn til konstruering av risikogrupper. Risiko for å oppleve et bestemt utfall bestemmer hvordan delepunktene på en kontinuerlig variabel skal være.

Konstruksjonen av risikogrupper fører til at kovariatene ikke er identisk kategorisert for de fire utfallene, det vil si heltidsarbeid, deltidsarbeid, yrkeshemmet og annet, i den statistiske modellen.

I dette kapittelet drøftes de variablene som er inkludert i denne studien.

3.1 Nedgangskonjunktur og oppgangskonjunktur

Problemstillingen omfatter arbeidssøkeres sannsynlighet for å komme i arbeid, eventuelt andre hovedtilstander, ut fra både individuelle og konjunkturbestemte faktorer. Å skille disse faktorene fra hverandre kan være vanskelig. For det første kan uobserverbare kjennetegn spille en rolle. Uobserverbare kjennetegn er trekk ved arbeidskraften som ikke så lett fanges opp i registerstatistikken, som for eksempel personlig nettverk og motivasjon. For det andre er konjunkturutviklingen heller ikke en enhetlig størrelse, men utvikler seg ulikt innenfor forskjellige regioner, sektorer og bedriftstyper.

For å beskrive to typer konjunktursituasjoner består populasjonen av tilgang arbeidssøkere i første halvår 2003 og 2005. Utviklingen i bruttonasjonalproduktet (BNP) er benyttet som konjunkturindikator for å velge ut perioder som representerer ulike konjunkturfaser. Ved analyser av arbeidsmarkedet er det hensiktsmessig å benytte utvikling i størrelser som sammenfaller med utviklingen på arbeidsmarkedet. Johansen og Eika (2000) har gjort en studie av konjunkturutviklingen i Norge i perioden 1979 til 1999. Dette arbeidet viser at arbeidsledighetsraten og sysselsettingsraten har et etterslep på henholdsvis 1 og 4 kvartaler sammenlignet med utviklingen i BNP.

Tall for utviklingen i BNP indikerer at bunnpunktet i forrige nedgangskonjunktur ble passert sommeren 2003. Første halvår 2003 representerer altså sluttfasen på en nedgangskonjunktur. I følge utviklingen i BNP representerer første halvår 2005 en periode med høykonjunktur (Statistisk sentralbyrå). Denne konjunkturforskjellen indikeres også i datamaterialet, da

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

tilgangen av nye arbeidssøker er 12 prosent lavere i første halvår 2005 sammenliknet med første halvår 2003.

Det å være arbeidsledig avhenger både av sannsynligheten for å miste jobben og sannsynligheten for å komme i arbeid. Teoretisk sett kan man tenke seg et mønster i tilgang og avgang for arbeidssøkere i løpet av konjunktursyklusen. Det vil si at i startfasen av en lavkonjunktur vil personer med svakere individuelle jobbsjanser bli arbeidsledige. Først på et senere tidspunkt i konjunktursyklusen vil bedriften si opp personer med gode individuelle jobbsjanser. Når arbeidsmarkedet på nytt tar seg opp må vi forvente at bedriftene først ønsker å ansette personer med gode individuelle jobbsjanser. Først når høykonjunkturen er mer moden vil bedriftene ansette arbeidsledige med svake individuelle jobbsjanser (Hagtvet 2005). Dette innebærer at man teoretisk kan tenke seg at de som ble arbeidsledige i første halvår 2003 har sterkere individuelle jobbsjanser sammenliknet med dem som ble arbeidsledig i første halvår 2005. På den annen side er etterspørselen etter arbeidskraft større i 2005 enn i 2003, noe som tilsier at sannsynligheten for å komme i jobb er større.

For å kunne måle effekten av en konjunkturedring benyttes tilgang arbeidssøkere. Bestandstallene omfatter både personer som nylig har blitt uten arbeid og personer som har vært ledige i en lengre periode. Tilgang er derfor bedre egnet til å fange opp konjunkturforskjeller siden dette omfatter kun dem som mister jobben i en avgrenset periode. Tilgang gir derfor et renere mål.

3.2 Økonomiske insentiver

Det er utbredt i samfunnsforskning å benytte økonomiske insentiver for å belyse individers handlinger. I en økonomisk-rasjonell tankegang vil insentiver til å søke arbeid være lavere for personer som i høy grad får opprettholdt sin levestandard når de mottar stønader fra det offentlige. I et slikt tanke sett vil insentivene avta når den reelle kompensasjonsgraden nærmer seg 100 prosent. En slik tolkning av arbeidssøkeres insentiver er imidlertid en forenkling av virkeligheten på det menneskelige plan, samt at det kan være vanskelig å få til en god operasjonalisering i en analyse.

Når det gjelder økonomiske insentiver vil det i praksis være forventet inntekt som styrer viljen til å søke arbeid, og ikke historisk inntekt. NAV har imidlertid kun data på historisk inntekt. En kompensasjonsgrad basert på forventet inntekt ville vært å foretrekke i en analyse som skal vurdere økonomiske insentiver til å søke jobb. Så lenge forventet inntekt er omtrent lik historisk inntekt vil den reelle kompensasjonsgraden bidra til å belyse hvilke økonomiske insentiver arbeidssøkeren har til å finne seg en ny jobb. For en del arbeidssøkergrupper vil imidlertid denne tolkningen ha begrenset gyldighet. I tilfeller der forventet inntekt er meget høy, vil de økonomiske insentiver til å søke arbeid være sterke, selv om kanskje historisk inntekt er lav. I så fall vil den reelle kompensasjonsgraden, som er regnet ut på bakgrunn av historisk inntekt, undervurdere de økonomiske insentiver til å søke jobb. Alternativt kan den forventede inntekten være lavere enn historisk inntekt (Fine og Gray 1999).

Når det gjelder mer menneskelige aspekter så vil det for mange ikke være så enkelt som at det er økonomien som styrer individets handlinger. Det å være i arbeid har flere aspekter enn de rent økonomiske. Arbeid kan gi anerkjennelse og verdsettelse og det kan oppleves som både

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

stimulerende og selvrealiserende, samt bidra til at en person utvikler seg og føler seg verdsatt og at han bidrar i samfunnet. Gjennom jobben kan man også få dekket sosiale behov og bygge nettverk. Noen opplever det som sosialt stigmatiserende å stå utenfor arbeidslivet. Disse aspektene viser at økonomien ikke råder alene som motivasjonsfaktor.

3.2.1 Dagpenger

Av de typer stønader som NAV administrerer er det dagpenger som er den mest relevante for ordinære arbeidssøkere. Som utdraget fra dagpengeordningens formål nedenfor sier, så skal dagpengene kompensere for bortfall av inntekt når en person står uten arbeid, men denne kompensasjonen skal ikke være så god at noen vil foretrekke dette fremfor egen lønnsinntekt.

Dagpengeordningens formål Ftrl § 4-1:

Målet er å forebygge og dempe skadevirkningene for individ og samfunn ved ufrivillig arbeidsløshet, og å motivere til arbeid.

På den ene siden er ordningen sosial- og velferdspolitisk som kompenserer for bortfall av arbeidsinntekt og bidrar til at arbeidsledige kan opprettholde en rimelig levestandard i den tiden det tar å skaffe nytt arbeid.

På den annen siden er ordningen et viktig arbeidsmarkedspolitisk virkemiddel som skal bidra til full sysselsetting. Den skal motivere arbeidstakere til å stå i arbeidsforholdet inntil de har skaffet seg noe nytt, og arbeidsledige til aktiv jobbsøking, deltakelse i tiltak og til å ta imot tilbud om arbeid. Derfor er stønadsnivået lavere enn bortfalt inntekt, stønadstiden begrenset samtidig som retten til dagpenger faller midlertidig bort når stønadsmottakeren uten rimelig grunn nekter å motta tilbud om arbeid eller tiltak. Ordningen skal dessuten bidra til å forhindre at arbeidstakere og arbeidsgivere velter store deler av sine kostnader over på det offentlige ved å tilpasse seg og arbeidsforholdet til regelverket.

For å støtte opp under en aktiv arbeidsmarkedspolitikk og øke overgangen til ordinært arbeid, er det viktig at dagpengeordningen inngår som en integrert del av formidlingsprosessen og tiltaksbruken ved NAV lokalt.

Lovverk og retningslinjer er utformet slik at de skal støtte opp om de skisserte målsettingene. NAV lokalt plikter å forvalte dagpengeordningen i tråd med disse målsetningene.

Kilde: Folketrygdloven

Dagpengeordningen kan gi arbeidssøkere reduserte økonomiske insentiver til å komme i jobb. Det er altså en avveining mellom å sikre inntekt til personer uten jobb, og å unngå at enkeltes dagpengeytelser blir så høye at personer ikke ønsker å jobbe. For å balansere slike virkninger er nivået på dagpenger viktig. Dagpenger er satt til å utgjøre 62,4 prosent av inntektsgrunnlaget. Inntektsgrunnlaget er det høyeste av i) arbeidsinntekt utbetalt i kalenderåret før det søkes om dagpenger, eller ii) gjennomsnittlig arbeidsinntekt i de tre siste avsluttede kalenderår. Det blir ikke utbetalt dagpenger til arbeidssøkere som har inntektsgrunnlag under 1,5 ganger folketrygdens grunnbeløp (G). På slutten av den observerte perioden i denne analysen tilsvarende dette ca. 100.218 kr. I minimum betales det derfor ut dagpenger tilsvarende 62.550 kroner årlig og maksimalt 250.000 kroner årlig.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

For attføringspenger er det ikke krav at arbeidssøkeren skal ha inntektsgrunnlag. Personer uten inntektsgrunnlag eller med et inntektsgrunnlag lavere enn ca 172.000 mottar attføringspenger tilsvarende 1,8 ganger grunnbeløpet. I 2005 var dette 113.000 kr. Det kan maksimalt betales ut 249.000 kr årlig i attføringspenger. Både inntekt i form av dagpenger og attføringspenger beskattes på lik linje med annen inntekt.

3.2.2 Økonomisk variabel som forklaring på jobbsannsynlighet

Datagrunnlaget gir flere muligheter når det gjelder hva slags økonomiske mål som best kan bidra til å belyse sannsynligheten for å avslutte arbeidssøkerperioden og hva utfallet av den blir.

De mulige målene som finnes i datasettet er:

- kompensasjonsgrad²
- vedtak om maksimal dagpengeperiode
- om arbeidssøkeren mottar noen ytelse fra NAV på tidspunktet for avregistrering fra arbeidssøkerregisteret.

Kompensasjonsgrad har blitt benyttet i flere studier som et mål på en arbeidssøkers insentiver til å komme i jobb. Regelverket for dagpenger har et tak på maksimalt utbetalingsnivå som inntreffer for personer med en tidligere årsinntekt over 6G. Den reelle kompensasjonsgraden for personer over dette inntektsnivået er derfor betydelig lavere enn for andre mottakere av dagpenger. Dette gir da ulike økonomiske insentiver som kan belyses gjennom å benytte kompensasjonsgrad som forklaringsvariabel. Som nevnt er en svakhet ved kompensasjonsgrad er at den kun baserer seg på historisk inntekt. Når man vurderer økonomiske insentiver for å få seg jobb, vil fremtidig inntekt være mer relevant.

Et annet mål er om arbeidssøkeren mottar noen ytelser fra NAV på avgangstidspunktet. Både arbeidssøkere som mottar økonomiske ytelser fra NAV og de som ikke gjør det står registrert som arbeidssøker ved NAV. Meldetilbøyeligheten er lavere for arbeidssøkere som ikke mottar noen ytelse fra NAV. Siden økonomisk ytelser er et sterkt insentiv til å stå tilmeldt NAV som arbeidssøker vil denne variabelen si noe om hvilken rolle økonomi har for arbeidssøkervarigheten og sannsynligheten for å komme over i en annen status.

Vedtak om maksimal dagpengeperiode har flere aspekter som gjør den spesielt velegnet i forhold til problemstillingen i denne analysen. Når en person mister jobben og melder seg som arbeidssøker ved NAV kan han søke om dagpenger. Det blir da tatt et dagpengevedtak om maksimal lengde på dagpengeperioden, som baserer seg på tidligere inntekt.

² Kompensasjonsgraden er beregnet ut fra pensjonsgivende inntekt og utbetalte dagpenger. Dette er gjort både for siste år før arbeidsperioden starter samt for snittet av de tre siste årene før arbeidssøkerperioden starter. Den høyest kompensasjonsgraden er således valgt. Denne fremgangsmåten speiler dagpengeregelverket, der dagpengegrunnlaget er det høyeste av i) arbeidsinntekt utbetalt i kalenderåret før det søkes om dagpenger, eller ii) gjennomsnittlig arbeidsinntekt i de tre siste avsluttede kalenderår.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Variabelen vedtak om maksimal dagpengeperiode slik den benyttes i analysen har tre³ verdier:

- Ingen dagpenger
- Dagpenger i 52 eller 78 uker
- Dagpenger i 104 eller 156 uker

Fra 1.januar 2003 ble maksimum dagpengeperiode for dem med inntekt på 2 G eller mer redusert fra 156 til 104 uker. Fra 1. januar 2004 ble maksimum dagpengeperiode for dem med lavere inntekt enn 2 G redusert fra 78 til 52 uker. I analysen er de vedtakene om maksimal dagpengeperiode som baserer seg på samme inntektsgrunnlag gruppert sammen. Dette er gjort fordi det viser seg i datamaterialet at arbeidssøkere med maksimal dagpengeperiode på 52 og 78 uker ikke skiller seg stort fra hverandre med hensyn til risiko. Det samme gjelder for dem med maksimal dagpengeperiode på 104 og 156 uker.

Det som gjør denne variabelen spesielt velegnet som forklaringsfaktor er at den peker både fremover og bakover i tid. Når en arbeidssøker får et dagpengevedtak kan han således forholde seg til en klart definert tidsperiode for hvor lenge han vil motta ytelse fra NAV, betinget av at han oppfyller de pliktene som stilles til det å være registrert arbeidssøker med dagpenger. Om en arbeidssøker innvilges 52/78 uker eller 107/156 uker bestemmes av tidligere inntekt, og peker bakover. Lengden på maksimal dagpengeperiode sier noe om tilknytning til arbeidsmarkedet. Teoretisk sett kan man tenke seg at de som har innvilget 52/78 uker har en løsere tilknytning til arbeidsmarkedet enn dem som har fått innvilget 104/156 uker. Altså vil vi forvente at arbeidssøkere med dagpengevedtak på 104/156 uker har større sannsynlighet for å komme i heltidsarbeid.

Disse tre økonomiske variablene er sterkt korrelert, og det bør derfor inkluderes kun én i regresjonsmodellen. Maksimal dagpengeperiode er den som har størst forklaringskraft i forhold til å estimere sannsynlighet for overgang til heltidsarbeid, deltidsarbeid og yrkeshemmet, og er derfor inkludert.

3.3 Trekk ved arbeidssøkerne

3.3.1 Tid som arbeidssøker

Tid som arbeidssøker måler tiden fra tilgang til avgang for hver arbeidssøker. Det er stor spredning i antall dager som arbeidssøker. Den minste observerte verdien er to dager, mens arbeidssøkeren med lengst varighet har vært registrert i 1469 dager.

Median antall dager er 114. Det vil si at den midterste verdien i en rangert rekkefølge av alle arbeidssøkervarigheter er 114 dager. Gjennomsnittlig antall dager er 214⁴, altså 100 dager mer enn median. Dette indikerer at det er noen arbeidssøkere med lange varigheter som trekker opp gjennomsnittet.

³ Personer som har avtjent verneplikt kan få innvilget vedtak om maksimal dagpengeperiode på 26 uker. Dette gjelder svært få og er en spesiell gruppe. Denne gruppen er derfor ekskludert fra analysen.

⁴ For arbeidssøkere som ikke har avsluttet arbeidssøkerperioden er dager frem til avslutningen av datainnsamlingen benyttet, dvs 31.12. 2006. Den reelle gjennomsnittlige arbeidssøkervarigheten er dermed høyere.

3.3.2 Et kjønnsdelt arbeidsmarked

Det norske arbeidsmarkedet er kjønnsdelt, og det gjelder både i forhold til yrke og stillingsandel.

Menn jobber i større grad i konjunkturutsatte yrker, mens kvinner jobber i større grad i offentlig sektor. Da den siste oppgangskonjunkturen inntraff, var det innen den konjunkturutsatte delen av arbeidsmarkedet arbeidsløsheten begynte å avta først. Fra 2004 gikk arbeidsledigheten kraftigst ned for menn.

Nedgangen i arbeidsledigheten blant kvinner satte først inn for fullt da etterspørselen etter arbeidskraft i offentlig sektor økte som følge av blant annet bedret kommuneøkonomi.

Det norske arbeidsmarkedet er også kjønnsdelt på den måten at kvinner i større grad arbeider deltid enn menn. Selv om Norge er blant landene i verden med høyest sysselsetting blant kvinner, så er også dette et av de landene hvor kvinner i størst grad arbeider deltid. Tall fra OECD vise at 33 prosent av de sysselsatte kvinnene arbeider deltid, mens dette gjelder rundt 10 prosent for menn (OECD 2007). Dette har holdt seg stabilt i hele det tidsrommet som studeres her. Deltidsarbeid blant kvinner er altså et sentralt trekk ved det norske arbeidsmarkedet.

3.3.3 Individuell kompetanse

Det er flere faktorer som kan belyse den kompetanse og erfaring arbeidssøkerne besitter, og som kan ha avgjørende betydning for deres jobbsjanser. I NAVs offisielle statistikk benyttes en yrkesklassifisering med 11 verdier⁵, som refererer til siste arbeidsforhold før arbeidssøkerperioden.

Utdanning kan også ha avgjørende betydning for hvor greit det går å skaffe seg jobb og også hva slags jobb som blir resultatet av jobbsøkingen. I NAVs offisielle statistikk benyttes en utdanningsvariabel med fem verdier⁶ basert på den høyeste fullførte utdanningen til arbeidssøkerne.

Tidligere analyser av sannsynligheten for å avslutte arbeidssøkerperioden (Bakken og Aasebø 2006b) har vist at verken utdanning eller yrkesbakgrunn, slik de benyttes i NAVs offisielle statistikk, har signifikant effekt på den øyeblikkelige sannsynligheten for å avslutte arbeidssøkerperioden (hasarden). Den kompetansen som en arbeidssøker sitter på vil nok likevel være av stor betydning for utfallet av arbeidssøkerperioden. Disse inndelingene i yrke og utdanningsnivå treffer derfor ikke så godt når det gjelder å definere og skille ut risikogrupper. I denne analysen benyttes derfor en variabel som er konstruert ut fra de to

⁵ Ledere, ingeniør- og IKT-fag, undervisning, akademiske yrker, helse, pleie og omsorg, barne- og ungdomsarbeid, meglere og konsulenter, kontorarbeid, butikk- og salgsarbeid, jordbruk, skogbruk og fiske, bygg og anlegg, industriarbeid, reiseliv og transport, serviceyrker og annet arbeid, ingen yrkesbakgrunn eller uoppgitt

⁶ Grunnskole, Videregående skole, GK og VKI, Videregående avsluttet utdanning, Høyere utdanning, inntil 4 år, Høyere utdanning, over 4 år, ukjent

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

eksisterende variablene yrke og utdanningsnivå. Denne variabelen kalles individuell kompetanse.

Individuell kompetanse har fem verdier og er definert slik:

Faglært ikke-manuelt arbeid	Ledere, ingeniør- og IKT-fag, undervisning, akademiske yrker, meglere og konsulenter, samt høyere utdanning og yrkesklassifiseringene helse, pleie og omsorg, bygg og anlegg, industriarbeid
Faglært manuelt arbeid	Avsluttet videregående utdanning med yrkesklassifisering bygg og anlegg og industriarbeid
Ikke-faglært ikke-manuelt arbeid	Grunnskole eller videregående skole, GK og VKI med yrkesklassifisering, helse, pleie og omsorg. Barne- og ungdomsarbeid, kontorarbeid, butikk og salgsarbeid, reiseliv og transport, serviceyrker og annet arbeid på alle utdanningsnivåer
Ikke-faglært manuelt arbeid	Grunnskole eller videregående skole, GK og VKI med yrkesklassifisering jordbruk, skogbruk og fiske, bygg og anlegg og industriarbeid
Ukjent.	Ingen yrkesklassifisering eller utdanningsnivå oppgitt

3.3.4 Å være permittert

Å være permittert innebærer at man er midlertidig eller delvis løst fra sin arbeidsplikt på grunn av innskrenkninger i bedriften, eller på grunn av arbeidsstans bestemt av arbeidsgiver. Permitteringer må skyldes markedsmessige forhold som mangel på arbeid, eller andre forhold som arbeidsgiver ikke rår over, for eksempel brann, ekstremvær eller liknende. Arbeidsforholdet består i permitteringsperioden, og arbeidstakeren har både rett og plikt til å fortsette arbeidet når permitteringstiden er over. Permitteringer er i stor grad sesongavhengig. Fiskeindustrien, en industri hvor permitteringer er utbredt, er avhengig av tilgang til råvarer. Innenfor bygge- og anleggsarbeid er også permitteringer utbredt, og relativt mange kan ha vært permitterte flere ganger.

3.3.5 Alder

Alder er naturlig en kontinuerlig variabel, men er i analysen delt inn i aldersgrupper med hensyn til risiko. Arbeidssøkeres alder kan generelt sett si noe om sannsynligheten for å komme i arbeid. Tidligere analyser har vist at unge er mest sensitive i forhold til konjunktursituasjonen. Yngre arbeidssøkere har hatt mindre tid til å etablere seg i arbeidsmarkedet og er derfor ofte mer ut og inn av jobber og arbeidsmarkedet. De har derfor i større grad hatt flere arbeidssøkerperioder bak seg i nærmeste fortid enn eldre arbeidssøkere. I tidsperioden denne studien tar for seg har arbeidsledigheten vært høyest for de yngste aldersgruppene. Tidligere studier viser at arbeidssøkernivået blant eldre har vært lavere, men når de først mister jobben er de tilbøyelige til å ha lengre varighet. Selv om altså arbeidssøkernivået er høyere blant de yngre har de kortere arbeidssøkerperioder. Arbeidssøkernivået for de eldre er lavere, men de som mister jobben bruker lengre tid på å finne seg en ny (Bakken og Aasebø 2006 a og b).

3.3.6 Innvandrerbakgrunn

I NAVs arbeidssøkerstatistikk defineres innvandrere som personer født utenfor Norge. Denne definisjonen innebærer at alle som er født utenfor Norge regnes som innvandrere, også dem som er født i utlandet av norske foreldre.

I denne analysen er innvandrerbakgrunn inndelt i tre hovedgrupper, det vil si arbeidssøkere født i henholdsvis Norge, OECD⁷ og i et land utenfor OECD.

Arbeidssøkernivået blant personer fra OECD er på nivå med det blant personer født i Norge, og for noen nasjonaliteter også lavere. Arbeidssøkernivået blant personer født utenfor OECD har over lengre tid ligget betydelig over nivået hos majoritetsbefolkningen. Selv om arbeidssøkernivået har variert i den tidsperioden som studeres her, så har forholdet i arbeidssøkernivå mellom personer født i Norge og personer født utenfor OECD holdt seg relativt stabilt. Det vil si omkring tre ganger så høyt for personer født utenfor OECD som i Norge.

Denne store stabile nivåforskjellen må også i noen grad tilskrives at blant innvandrerne finnes en god del nykommere på arbeidsmarkedet. Så lenge det er innvandring av et visst omfang, vil det for disse gruppene være forholdsmessig færre arbeidstakere i arbeidsstyrken.

⁷ De 30 medlemslandene i OECD er:

Australia, Belgia, Canada, Danmark, Finland, Frankrike, Hellas, Irland, Island, Italia, Japan, Luxembourg, Mexico, Nederland, New Zealand, Norge, Polen, Portugal, Slovakia, Spania, Storbritannia, Sveits, Sverige, Sør-Korea, Tsjekkia, Tyrkia, Tyskland, Ungarn, USA, Østerrike

3.3.7 Tiden før denne arbeidssøkerperioden

Noen trekk ved en persons forhistorie kan ha betydning for sannsynligheten for visse utfall av arbeidssøkerperioden. Hypotesen er at personer i den såkalte randsonen i arbeidsmarkedet vil ha høyere risiko for å forlate arbeidsstyrken når de mister arbeidet. Mål som blir brukt for å indikere tilknytning til arbeidsmarkedet i denne analysen er arbeidssøkerhistorikk og helsehistorikk. Også vedtak om maksimal dagpengeperiode, omtalt ovenfor, vil kunne si noe om arbeidsmarkedstilknytningen.

Arbeidssøkerhistorikk er definert som å ha vært arbeidssøker i løpet av de siste 6 år før tilgang. Det er altså en variabel med to verdier: vært arbeidssøker eller ikke vært arbeidssøker.

Helse kan ha betydning for suksess som arbeidssøker, i tillegg til at det også kan ha betydning for å miste arbeidet i utgangspunktet. For å si noe om betydningen av helse er det inkludert to variable i modellen; dager med sykepenger og dager som yrkeshemmet. Dager med sykepenger er sum sykedager de siste to år før tilgang arbeidssøker, mens dager som yrkeshemmet er summen av de siste seks årene.

3.3.8 Oppfølging fra NAV

Variabelen aktiviteter er basert på oppfølgingsaktiviteter av ordinære arbeidssøkere som er registrert i saksbehandlerverketøyet Arena. NAV opererer med en oppfølgingsindikator som tar utgangspunkt i en minimumsstandard i oppfølgingsarbeidet. I denne indikatoren teller fullførte aktiviteter, både individuelle og i gruppe. Eksempel på aktiviteter som teller er individuelle oppfølgingssamtaler, veiledning og informasjon av grupper av arbeidssøkere.

I etatens mål og strategi dokument står følgende om oppfølging:

”Gjennom oppfølgingsaktivitetene skal den enkelte arbeidssøker få den bistand vedkommende trenger for å søke rett jobb på rett måte for å komme raskest mulig i arbeid. Avtale om jobbsøkingssaktiviteter skal utformes i samarbeid med arbeidssøkerne individuelt. Hvis det ikke oppnås enighet, er det NAV lokalt som fastsetter hvilke aktivitetskrav den enkelte må stilles overfor. NAV lokalt må bruke sitt arbeidsmarkedsfaglige skjønn og vurdere den enkeltes kompetanse, alder, yrkesbakgrunn og muligheter på arbeidsmarkedet. Aktivitets- og mobilitetskrav tilpasses den enkeltes situasjon, og det må legges mer vekt på disse elementene etter hvert som ledighetsperioden øker”.

Kilde: NAV

4 Avsluttet arbeidssøkerperiode - hvem går hvor?

I det følgende kapittelet vil resultatene fra konkurrerende risiko-regresjonen presenteres. Resultatene presenteres som plot av kumulative insidenskurver. De estimerte koeffisientene, standardfeil og tosidig p-verdier presenteres i det etterfølgende vedlegget.

Resultatene presenteres i bolker etter hvilket utfall som omhandles. I første del presenteres plottene som viser sannsynlighet for ufall heltidsjobb, deretter utfall deltidsjobb og sist utfall yrkeshemmet.

Underkapitlene er bygd opp slik at det først presenteres kjennetegn ved en typisk arbeidssøker som har høy sannsynlighet og en typisk arbeidssøker som har lav sannsynlighet for å ha overgang til den aktuelle tilstanden, det vil si heltidsarbeid, deltidsarbeid og yrkeshemmet. I de følgende plottene vises det på en og en parameter for å vise betydningen av de ulike kjennetegnene på sannsynligheten for utfallet av arbeidssøkerperioden.

4.1 Sannsynligheter for overgang fra arbeidssøker til heltidsjobb

Resultatet av konkurrerende risiko-regresjonen viser at den typiske arbeidssøkeren som har størst sannsynlighet for å gå direkte fra å være arbeidssøker til å jobbe fulltid har følgende trekk:

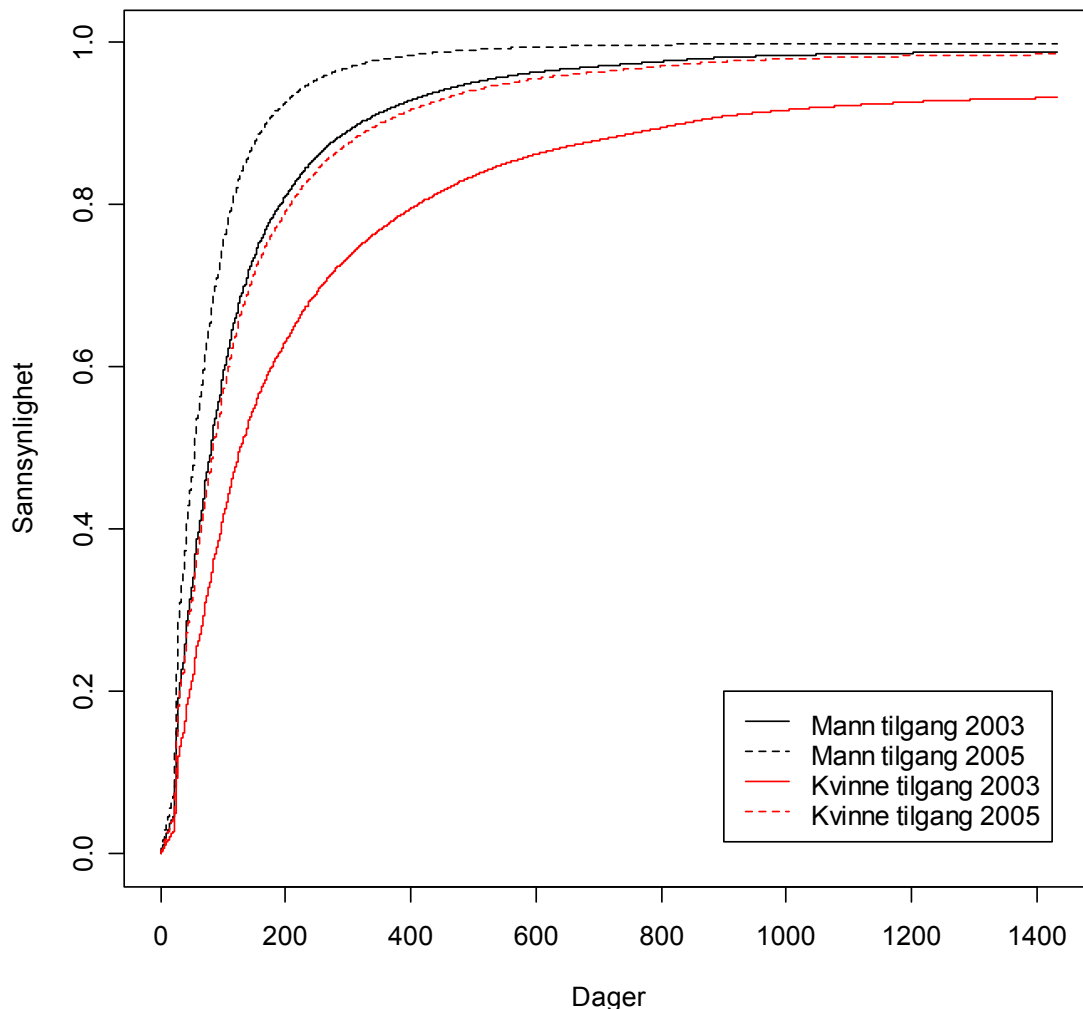
- Mann
- Dagpengevedtak 104.156 uker
- 25-49 år
- Tilgang i 2005
- Født i Norge
- Yrkesbakgrunn manuelt faglært
- Ikke vært arbeidssøker siste 6 år
- Ikke vært delvis ledig
- Ikke vært yrkeshemmet
- Ikke vært syk eller vært syk mindre enn 57 dager
- Ikke fått oppfølging fra NAV
- Har vært permittert mer enn 2/3 av arbeidssøkerperioden

Dette er presentert i figur 4.1.1.

Insidenskurvene er kumulative. Med det menes at for eksempel 200 dager etter tilgang som arbeidssøker er det omkring 81 prosent sannsynlighet for å ha kommet i heltidsjobb for menn i 2003 med akkurat denne sammensetningen av kjennetegn. 200 dager etter tilgang som arbeidssøker i 2005 var sannsynligheten for å ha kommet i heltidsarbeid omkring 93 prosent.

4.1.1 Raskest og treigest til heltidsarbeid

Figur 4.1.1. Kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005. Kjennetegn som gir høyest sannsynlighet.

Sentrale trekk ved arbeidssøkere som har høyest sannsynlighet for å komme raskest i heltidsjobb er altså å være mann og ikke ha vært bruker hos NAV tidligere, det vil si ikke vært verken yrkeshemmet, arbeidssøker, eller sykmeldt, i så fall bare sykmeldt en kort periode. I løpet av arbeidssøkerperioden har han ikke fått oppfølging fra NAV. Nettopp dette er en bekreftelse på at NAV treffer med sine tiltak overfor arbeidssøkere. Nemlig at det er de som trenger det mest som får oppfølging, og ikke de som i stor grad klarer seg selv og kommer i jobb på egenhånd.

Figur 4.1.1 viser at konjunktursituasjonen på det tidspunktet arbeidssøkerperioden starter har betydning for det videre forløpet. Figuren viser at det å bli arbeidssøker i en høykonjunktur har positiv effekt på sannsynligheten på å komme i heltidsjobb når alt annet er likt. Med positiv effekt menes at det er større sannsynlighet for å avslutte arbeidssøkerperioden raskere og starte i heltidsarbeid for dem som ble arbeidssøkere i 1. halvår 2005 sammenliknet med dem som ble arbeidssøker i 1. halvår 2003.

Figur 4.1.1 viser også at det er store forskjeller i sannsynlighet for heltidsjobb mellom menn og kvinner. Figuren viser at både menn og kvinner kommer raskere i heltidsarbeid når de blir arbeidssøkere i en høykonjunktur, men effekten av en høykonjunktur er sterkest for kvinner. Det vil si at forskjellen mellom kurvene er størst for 2003- og 2005-kohorten blant kvinner. Da arbeidsmarkedet snudde i 2004 avtok arbeidsledigheten raskest i mannsdominerte yrker som bygg og anlegg og industri. Ledigheten avtok for alvor noe senere i de kvinnedominerte yrkene som innen helse, pleie og omsorg.

Figur 4.1.1 viser at etter en måned fra tilgang er den kumulative sannsynligheten for overgang til heltidsarbeid 20 prosent for 2003-kohorten av menn, og 30 prosent for 2005 kohorten. For kvinner er det 13 prosent sannsynlighet for å være i heltidsjobb etter en måned som arbeidssøker for 2003-kohorten, mot 20 prosent for 2005 kohorten. Etter en måned som arbeidssøker er det altså allerede forskjeller i den kumulative sannsynligheten for menn og kvinner.

Etter 300 dager som arbeidssøker er den kumulative sannsynligheten for å være i heltidsarbeid 90 prosent for den mannlige 2003-kohorten, mot 97 prosent for 2005-kohorten. Dette er en forskjell på 7 prosentpoeng. For kvinner er den kumulative sannsynligheten for å være i heltidsarbeid etter 300 dager som arbeidssøker 74 prosent for 2003-kohorten og 88 prosent for 2005-kohorten. Dette er en forskjell på 14 prosentpoeng. Dette viser at effekten av oppgangskonjunktoren er sterkest for kvinnelige arbeidssøkere. Arbeidssøkere med trekk som i utgangspunktet indikerer svakere tilknytning til arbeidsmarkedet er de som har sterkest effekt av oppgangskonjunktoren. Forskjellen mellom kjønnene er redusert fra 16 prosentpoeng for 2003-kohorten til 9 prosentpoeng for 2005-kohorten.

Figur 4.1.1 viser at mot slutten av det observerte tidsrommet konvergerer kurvene, og det er ikke så store forskjeller mellom menn med tilgang i 2003 og 2005 og kvinner med tilgang i 2005. Kvinner med tilgang i 2003 ligger noe under. Etter 1356 dager som arbeidssøker er den kumulative sannsynligheten for menn med tilgang i 2003 og kvinner med tilgang i 2005 på 99 prosent. Kurvene for disse to gruppene ligger tett gjennom hele observasjonstidsrommet, selv om kurven for menn ligger noe over hele veien. Den kumulative sannsynligheten for menn med tilgang i 2005 er på 99,9 prosent for å være i heltidsjobb etter 1356 dager. For kvinner med tilgang i 2003 er den kumulative sannsynligheten 93 prosent. Kvinner med tilgang i 2003 har altså en kumulativ sannsynlighet som ligger omkring 6 prosent lavere enn de tre andre gruppene. Dette understreker igjen at den positive effekten av en oppgangskonjunktur er sterkest for kvinner.

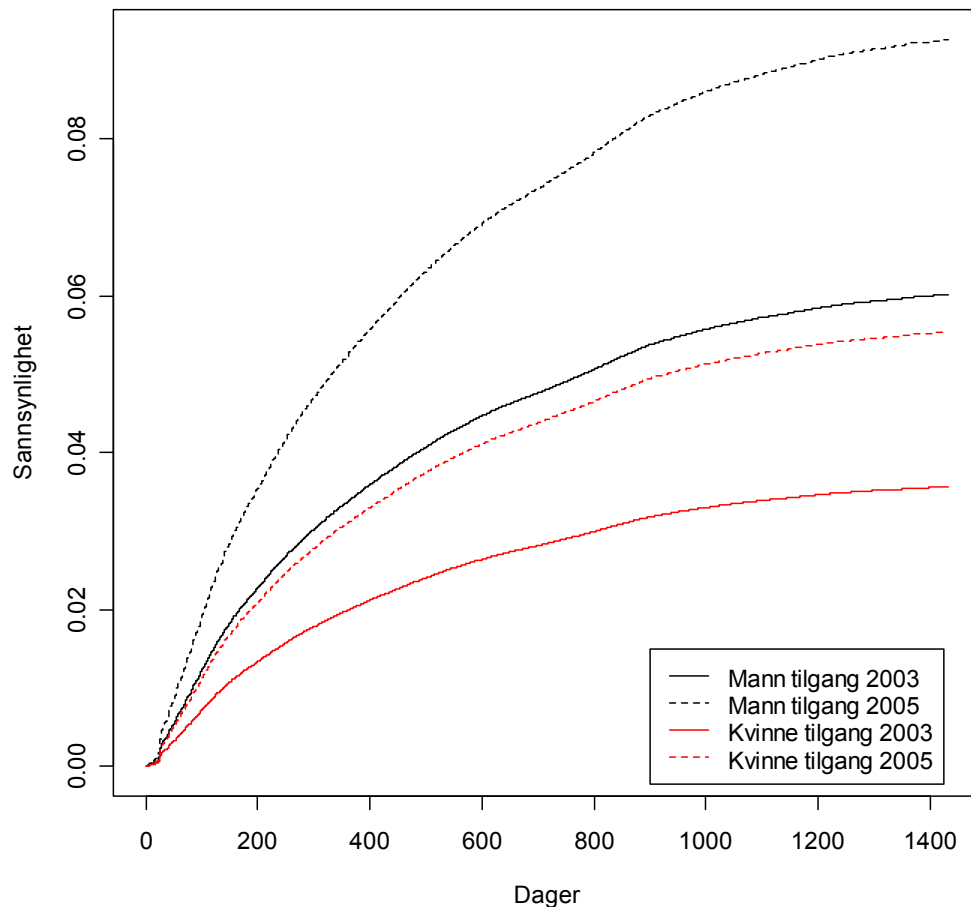
Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Resultatet av konkurrerende risiko-regresjonen viser at den typiske arbeidssøkeren som har minst sannsynlighet for å gå direkte fra å være arbeidssøker til å jobbe fulltid har følgende trekk:

- Kvinne
- Dagpengevedtak 52.78 uker
- 60 år eller eldre
- Tilgang i 2003
- Født utenfor OECD
- Yrkesbakgrunn ikke manuelt ufaglært
- Vært arbeidssøker siste 6 år
- Vært delvis ledig
- Vært yrkeshemmet mindre enn 1000 dager
- Vært syk 350 dager eller mer
- Fått oppfølging fra NAV
- Ikke vært permittert

Listen over kjennetegn er en negert liste over kjennetegnene for dem som har høyest sannsynlighet for å komme i heltidsarbeid.

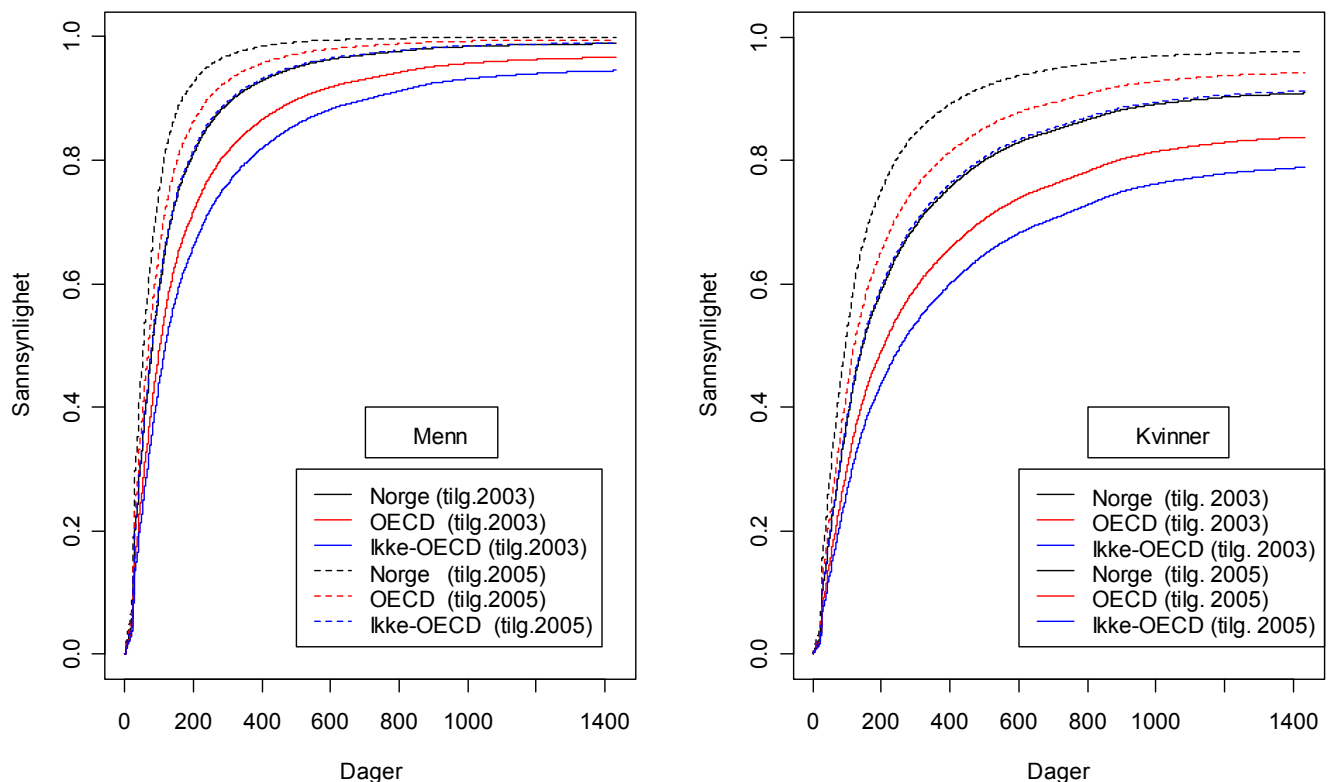
Figur 4.1.2. Kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005. Kjennetegn med lavest sannsynlighet.

De videre plottene baserer seg på profilen til arbeidssøkere som har størst sannsynlighet for å ha heltidsarbeid som utfall av arbeidssøkerperioden. Det vises på et og et kjennetegn for å illustrere betydningen av disse.

4.1.2 Arbeidssøkere født i Norge får raskest heltidsarbeid

Figur 4.1.3. og 4.1.4. Kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter innvandrersstatus.

Figur 4.1.3 viser kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for menn etter innvandrersstatus. Figuren viser at for begge kohorter er det arbeidssøkere født i Norge som går raskest over til heltidsarbeid. Effekten av å registrere seg som arbeidsledig i en oppgangskonjunktur er imidlertid tydelig for alle innvandrersstatuser. Etter en måned som arbeidssøker er forskjellen i kumulativ sannsynlighet 10 prosentpoeng mellom 2003 og 2005 kohorten for menn født i Norge. Mens det etter en måned er 20 prosent sannsynlig å være i heltidsjobb for en mann fra 2003-kohorten har dette økt til 30 prosent sannsynlig for 2005 kohorten. Den kumulative sannsynligheten har økt med henholdsvis 8 prosentpoeng for menn fra OECD-land (fra 16 til 24 %) og 7 prosentpoeng (fra 14 til 21 %) for menn fra land utenfor OECD.

Kurvene for menn fra Norge med tilgang i 2003 og menn fra land utenfor OECD med tilgang i 2005 dekker hverandre gjennom hele det observerte tidsrommet. En arbeidssøker født i land utenfor OECD har altså lik sannsynlighet for å komme i heltidsjobb i en høykonjunktur som en arbeidssøker født i Norge har i en lavkonjunktur.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Etter 200 dager er den kumulative sannsynligheten for menn født i Norge med tilgang i 2003 81 prosent. Det vil si at det er 81 prosents sannsynlighet for at en arbeidssøker med denne sammensetningen av kjennetegn er kommet i heltidsjobb etter 200 dager. For 2005 tilgangen er tilsvarende 93 prosent, altså en økning på 12 prosentpoeng. Tilsvarende for personer født i OECD er 72 og 86 prosent, noe som innebærer en økning på 14 poeng. For personer fra land utenfor OECD er økningen på 15 prosentpoeng (fra 66 til 81 %). Dette viser at mens effekten av oppgangskonjunktoren er størst for menn født i Norge den første måneden av arbeidssøkerperioden, øker sannsynligheten for heltidsjobb mest for arbeidssøkere født utenfor OECD utover i arbeidssøkerperioden.

Figur 4.1.3 viser at alle arbeidssøkere uavhengig av innvandrerstater nyter godt av oppgangskonjunktoren, men det er innvandrere fra land utenfor OECD som opplever den største forbedringen i kumulativ sannsynlighet. Mens det for 2003-kohorten fortsatt er forskjeller i sannsynlighet for å være i heltidsjobb etter 1356 dager, har kurvene for 2005-kohorten smeltet sammen. Det er ingen forskjell i kumulativ sannsynlighet etter 1356 dager, og alle har 99 prosent sannsynlighet for å være i heltidsjobb. Kurvene ligger svært tett opptil hverandre etter 1000 dager, og dette er også en tid som representerer en mer moden oppgangskonjunktur.

Figur 4.1.4 viser kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for kvinner etter innvandrersstatus. Figuren viser at for begge kohorter er det arbeidssøkere født i Norge som går raskest over til heltidsarbeid. Som for menn, er også kurvene for kvinner fra Norge med tilgang i 2003 og kvinner fra land utenfor OECD med tilgang i 2005, sammenfallende. En kvinnelig arbeidssøker født i land utenfor OECD har altså lik sannsynlighet for å komme i heltidsjobb i en høykonjunktur som en kvinnelig arbeidssøker født i Norge har i en lavkonjunktur.

Etter en måned som arbeidssøker er forskjellen i kumulativ sannsynlighet 6 prosentpoeng mellom 2003- og 2005-kohorten for kvinner født i Norge. Mens det etter en måned er 12 prosent sannsynlig å være i heltidsjobb for en kvinne fra 2003-kohorten har dette økt til 18 prosent sannsynlig for 2005 kohorten. Den kumulative sannsynligheten har økt med henholdsvis 5 prosentpoeng for kvinner fra OECD-land (fra 9 til 14 %) og 4 prosentpoeng (fra 8 til 12 %) for kvinner fra land utenfor OECD. Kvinnene har altså både en lavere sannsynlighet og en mindre økning enn mannlige arbeidssøkere når vi ser på den kumulative sannsynligheten etter innvandrersstatus etter en måned som arbeidssøker.

Mens det for menn ikke er noen forskjeller mellom de forskjellige innvandrersstatusene ved slutten på observasjonsperioden, det vil si etter 1356 dager, er det fortsatt forskjeller mellom de kvinnelige arbeidssøkerne. Etter 1356 dager er den kumulative sannsynligheten for å være i heltidsjobb 91 prosent for kvinner fra Norge for 2003-kohorten, og den har økt med 7 prosentpoeng til 98 prosent for 2005-kohorten når alt annet er likt. For kvinnelige arbeidssøkere fra OECD-land har den kumulative sannsynligheten økt fra 84 til 94 når vi sammenlikner 2003- og 2005 kohorten. For kvinnelige arbeidssøkere fra OECD-land har den kumulative sannsynligheten økt fra 79 til 91 når vi sammenlikner 2003- og 2005 kohorten. Dette er en økning på 12 prosentpoeng, og dette er den største økningen sammenliknet med kvinnelige arbeidssøkere fra Norge og OECD-land. Selv om figur 4.1.4. viser at det er betydelig lavere sannsynlighet for å være i heltidsjobb etter endt arbeidssøkerperiode for kvinner fra land utenfor OECD, så er det denne gruppen som har nytt best av

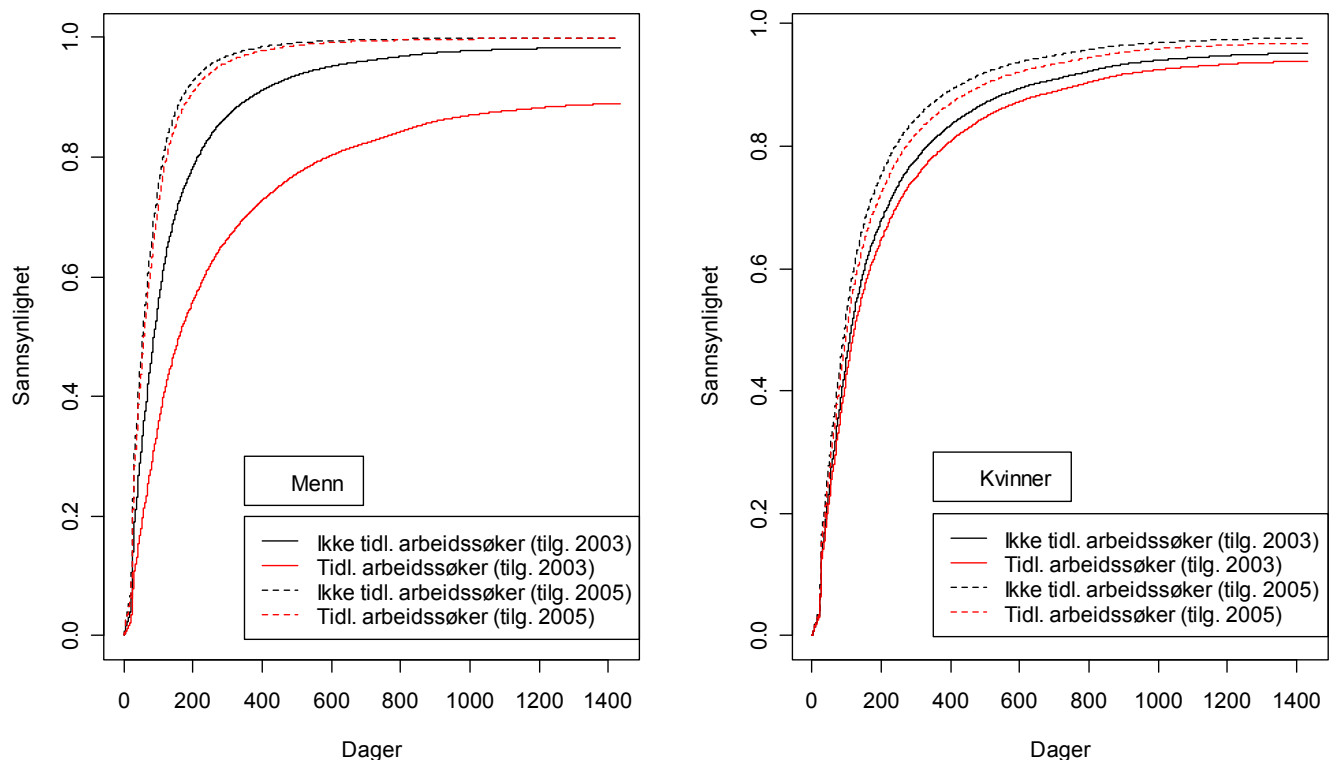
oppgangskonjunkturen. Forskjellene i sannsynlighet mellom de ulike innvandrergруппene er redusert for 2005-kohorten.

4.1.3 Oppgangstider jevner ut forskjeller mellom gjengangere og ikke-gjengangere

Figur 4.1.5 viser at det er betydelige forskjeller mellom mannlige arbeidssøkere fra 2003-kohorten som har vært arbeidssøker tidligere og de som ikke har vært arbeidssøker tidligere. For 2005-kohorten ligger kurvene derimot svært tett. Mens forskjellen i kumulativ sannsynlighet er på 22 prosentpoeng (78 og 56 %) etter 200 dager som arbeidssøker for dem med tilgang i 2003, er denne forskjellen redusert til 2 prosentpoeng for 2005-kohorten (93 og 91 %). På slutten av observasjonstiden, det vil si etter 1356 dager, har både de som har vært arbeidssøker tidligere og de som har meldt seg som arbeidssøker for første gang en kumulativ sannsynlighet på tilnærmet lik 100 prosent. For 2003-kohorten er det fortsatt en forskjell på 9 prosentpoeng, med en kumulativ sannsynlighet på henholdsvis 98 prosent for de som ikke har vært arbeidssøker tidligere og 89 prosent for de som har vært arbeidssøker tidligere.

Betydningen av konjunkturfasen på det tidspunktet man blir arbeidssøker viser seg altså tydelig i forhold til det å ha vært registrert som arbeidssøker ved NAV i løpet av de siste seks årene før tilgang. Forskjellene mellom de som har vært arbeidssøkere tidligere og de som ikke har vært det jevnes ut i en oppgangskonjunktur.

Figur 4.1.5. og 4.1.6. Kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter arbeidssøkerhistorikk.

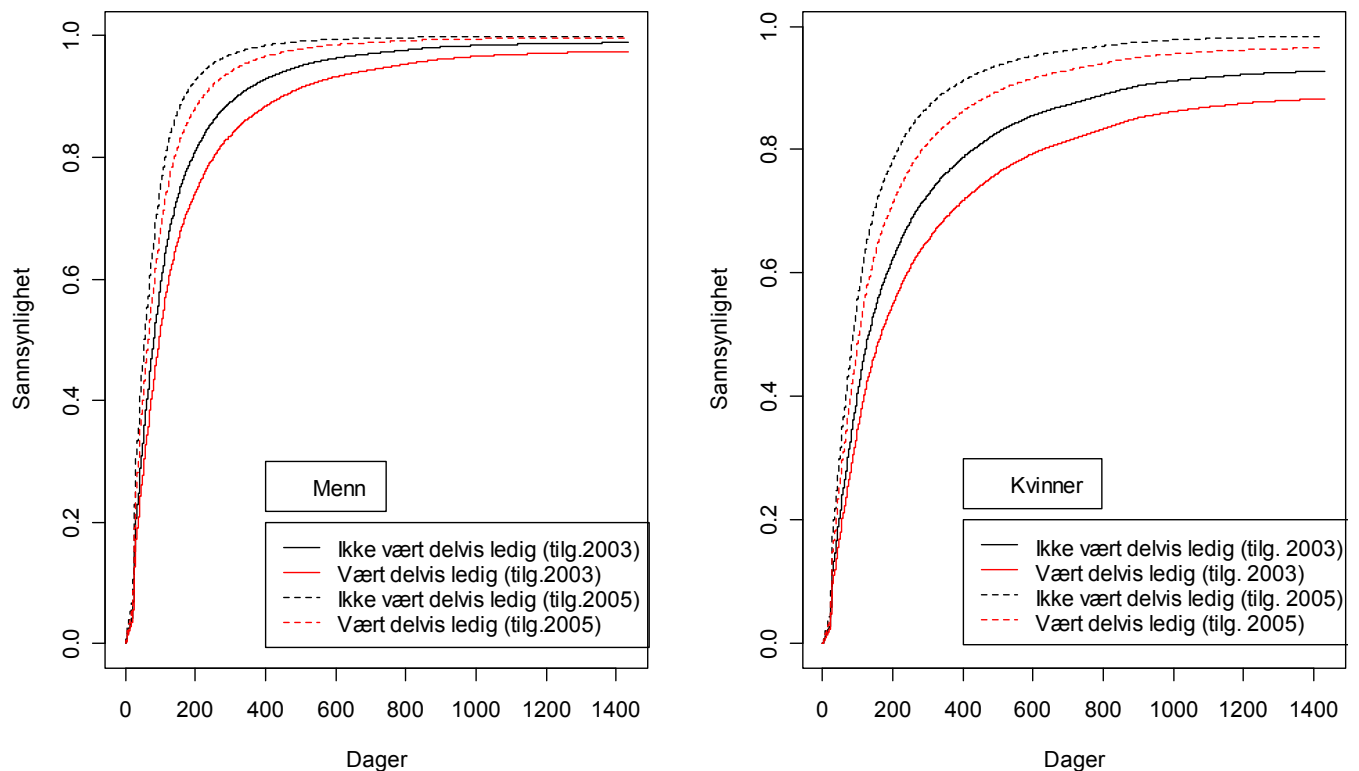

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Som vist i figur 4.1.6 er ikke forskjellen i kumulativ sannsynlighet for å komme i heltidsarbeid er like stor mellom kvinner som har vært arbeidssøker tidligere og de som har registrert seg for første gang. Mens konjunktursituasjonen har stor betydning for sannsynligheten og tiden det tar å komme i heltidsjobb for menn, er det en tydelig, men betydelig mindre, forskjell for kvinner. Kurvene er proporsjonale noe som tilsier at en oppgangskonjunktur har positiv og lik effekt for både de som har vært arbeidssøker tidligere og de som ikke har det. Etter 200 dager har den kumulative sannsynligheten økt med 7 prosentpoeng for begge kohorter. Den kumulative sannsynligheten har endret seg fra 68 til 75 prosent for dem som ikke har vært arbeidssøker tidligere, mens de som har vært arbeidssøker tidligere har økt sannsynligheten sin for å være i heltidsarbeid fra 65 til 72 prosent.

4.1.4 Deltidsarbeid gir lavere sannsynlighet for heltidsarbeid

Figur 4.1.7. og 4.1.8. Kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter status som delvis ledig.

For mannlige arbeidssøkere med tilgang både 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 er det de som ikke har vært delvis ledig i løpet av arbeidssøkerperioden som har høyest sannsynlighet og går raskest over i heltidsjobb. Figur 4.1.7 viser at kumulativ insidenskurvene for 2005-kohorten konvergerer i større grad enn kurvene for 2003-kohorten.

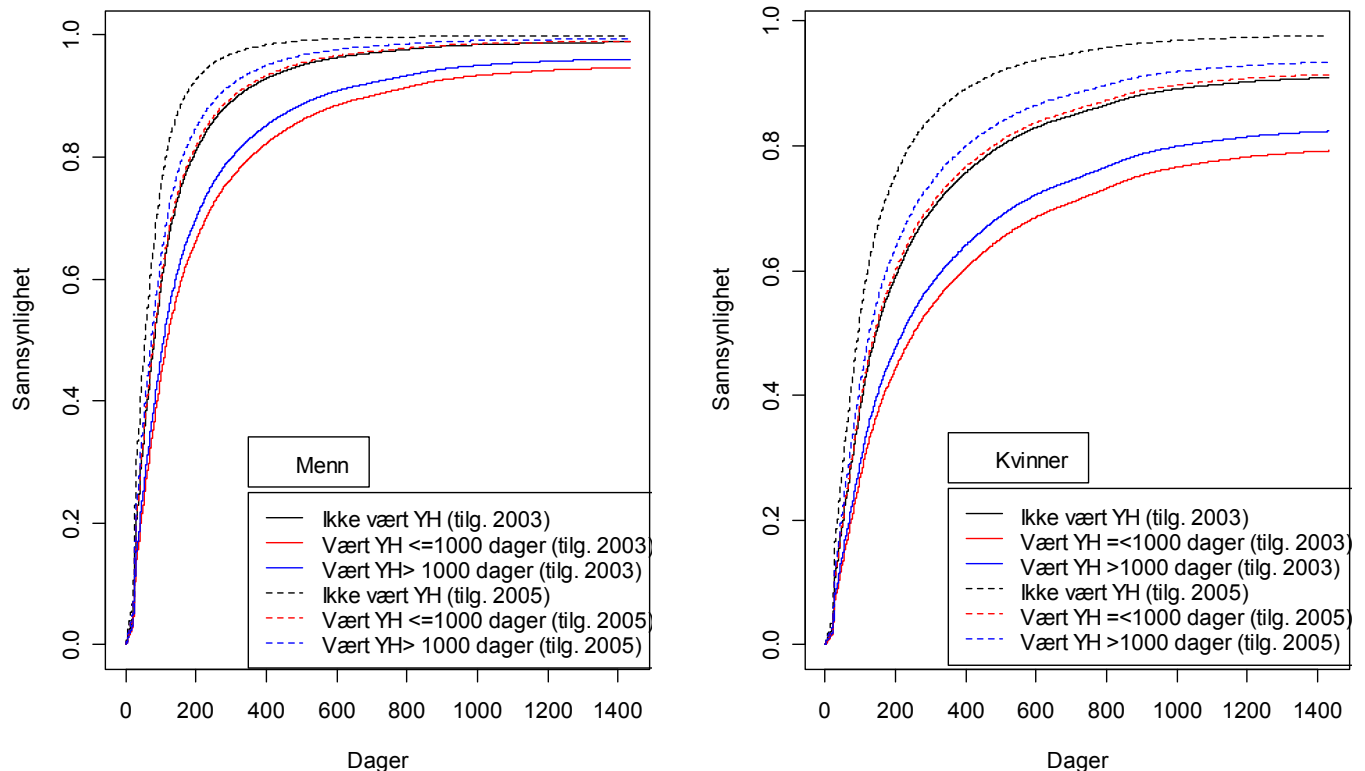
Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Årsaken til at det å være delvis sysselsatt i løpet av arbeidssøkerperioden gir lavere sannsynlighet for å komme i heltidsjobb, kan ha flere forklaringer. Vi har her sett på om arbeidssøkeren har vært delvis ledig eller ikke, men ikke skilt på om de startet som delvis ledig eller om de for eksempel startet som helt ledig og så har blitt delvis ledig. De som startet som delvis ledig vil da ofte ha mistet en del av stillingen sin som følge av nedskjæringer, og det kan da være vanskelig å få nytt arbeid av samme art. I noen tilfeller kan det også være slik, at arbeidssøkere som allerede har en deltidsjobb ikke føler seg så presset til å komme i heltidsjobb, som de som ikke har noen jobb i det hele tatt. Derfor bruker de lengre tid. Eventuelt kan det også være vanskelig å finne en ny deltidsjobb som kan kombineres med den de allerede har. Det vil nok i mange tilfeller være lettere å si opp deltidsjobben og skaffe seg ny heltidsjobb.

Sammenliknet med menn har kvinner generelt lavere sannsynlighet for å ha heltidsarbeid som utfall av arbeidssøkerperioden. Sammenliknet med figur 4.1.9 ser vi at kurvene for kvinner konvergerer i mindre grad enn hva som er tilfellet for kurvene for mannlige arbeidssøkere.

4.1.5 Tidligere yrkeshemmet og sannsynlighet for heltidsarbeid

Figur 4.1.9. og 4.1.10. Kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter historisk status som yrkeshemmet siste 6 år før tilgang.

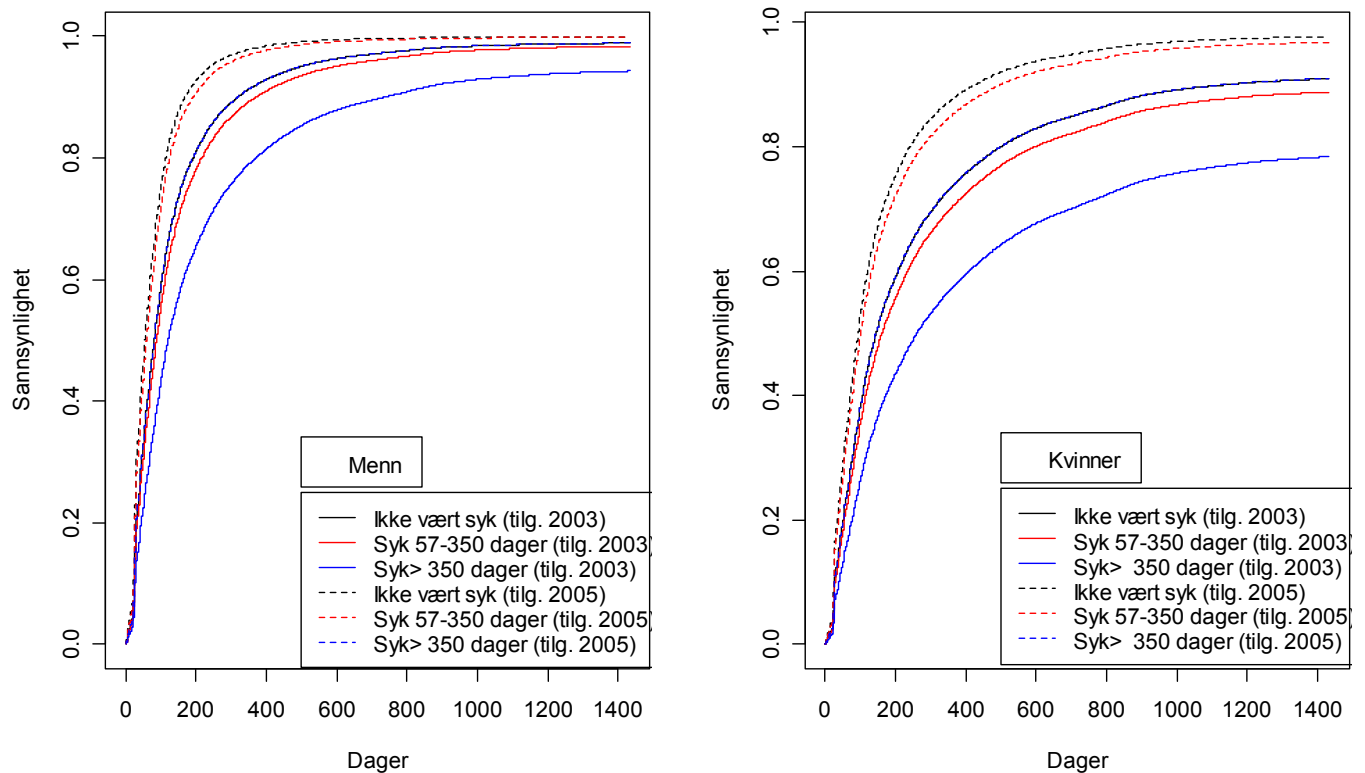

Figur 4.1.9 viser at blant mannlige arbeidssøkere, er det de som ikke har vært yrkeshemmet i løpet av de siste seks årene før tilgang som arbeidssøker, som har høyest sannsynlighet for å komme i heltidsjobb. De som har de lengste periodene som yrkeshemmet, det vil si over 1000 dager, har høyere sannsynlighet for å komme i heltidsjobb enn de som har vært yrkeshemmet kortere enn 1000 dager. Dette gjelder innenfor begge tilgangs-kohortene, men den kumulative sannsynligheten for å komme i heltidsjobb er høyere for 2005 enn for 2003-kohorten. Det er naturlig at det er de som ikke har vært yrkeshemmet som har størst sannsynlighet for å komme i heltidsjobb. Det er imidlertid interessant å se at av de som har vært yrkeshemmet, så er det de som har vært det lengst som har høyest sannsynlighet for å komme raskest i heltidsjobb. Dette viser at de som har fått den lengste oppfølgingen som yrkeshemmet fra NAV har bedre forutsetninger i arbeidsmarkedet enn dem som har kortere perioder som yrkeshemmet. For de mannlige arbeidssøkerne som registrerte seg som arbeidsledig 1. halvår 2005 har de som har vært yrkeshemmet 1000 dager eller mer godt og vel samme sannsynlighet for å komme i heltidsarbeid som de som ikke har vært yrkeshemmet med tilgang i 2003. Etter 1356 dager for dem med tilgang 1. halvår 2005 er den kumulative sannsynligheten lik for alle gruppene med 99 prosent. For dem med tilgang 1. halvår 2003 møtes kurvene aldri, og de som har vært yrkeshemmet har en sannsynlighet som ligger under de som ikke har vært yrkeshemmet. Dette understreker at konjunktursituasjonen på tilgangstidspunktet har stor betydning for utfallet av arbeidssøkerperioden.

Vi ser det samme mønsteret for kvinner i figur 4.1.10. som for menn i figur 4.1.9. Effekten av oppgangskonjunktoren på den kumulative sannsynligheten for å komme i heltidsjobb er imidlertid ikke like sterk for kvinner som for menn når vi ser på historikk som yrkeshemmet. Som for menn er den kumulative sannsynligheten for de kvinnelige arbeidssøkerne som registrerte seg som arbeidsledig 1. halvår 2005 og har vært yrkeshemmet 1000 dager eller mer, godt og vel like høy som sannsynligheten for å komme i heltidsarbeid for de som ikke har vært yrkeshemmet og registrerte seg i 2003. For 2005-kohorten konvergerer imidlertid ikke kurvene slik som for de mannlige arbeidssøkerne mot slutten av observasjonsperioden. Det er altså fortsatt forskjeller i den kumulative sannsynligheten for å komme i heltidsjobb etter 1356 dager for kvinner.

4.1.6 Tidligere sykeperioder og sannsynlighet for heltidsarbeid

Figur 4.1.11. og 4.1.12. Kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter historisk status som syk siste 2 år før tilgang.

Lengden på sykefraværet er her delt inn i tre intervaller, det vil si ikke syk/syk mindre enn 57 dager, syk 57-350 dager og syk mer enn 350 dager. Figurene 4.1.11 og 4.1.12 viser at økende lengde på sykefraværet gir lavere sannsynlighet for å komme i heltidsjobb. Mannlige arbeidssøkerne, som ikke har vært syke eller syke mindre enn 57 dager i løpet av de siste to årene før de registrerte seg som arbeidssøker, har høyest sannsynlighet for å komme i raskt i heltidsarbeid. Å være mann fra 2003-kohorten med de nevnte kjennetegnene gir en kumulative sannsynligheten for å være i heltidsarbeid på 81 prosent etter 200 dager som arbeidssøker. Å ha vært syk mellom 57 og 350 dager gir tilsvarende en kumulativ sannsynlighet på 78 prosent, mens å ha vært syke mer enn 350 dager gir en kumulativ sannsynlighet på 66 prosent. Figur 4.1.11 viser at det å ha den lengste sykeperioden i 2005 - kohorten faller sammen med de som ikke har vært syke i 2003-kohorten. Sannsynligheten for å komme i heltidsjobb er høyere for 2005-kohorten for alle intervaller av sykefravær, og for 2005-kohorten er også forskjellen mellom de ulike intervallene redusert.

For menn fra 2005-kohorten konvergerer insidenskurvene for de laveste sykefraværsintervallene, men det lengste fraværsintervallet, syk mer enn 350 dager, ligger fortsatt noe under de to andre kurvene. Det å være mann og ha vært syk mer enn 350 dager de siste to årene før tilgang, gir altså tydelig lavere sannsynlighet for å komme i heltidsjobb, samt at det tar lengre tid. Likevel er det denne gruppen som har økt sin sannsynlighet mest, når vi

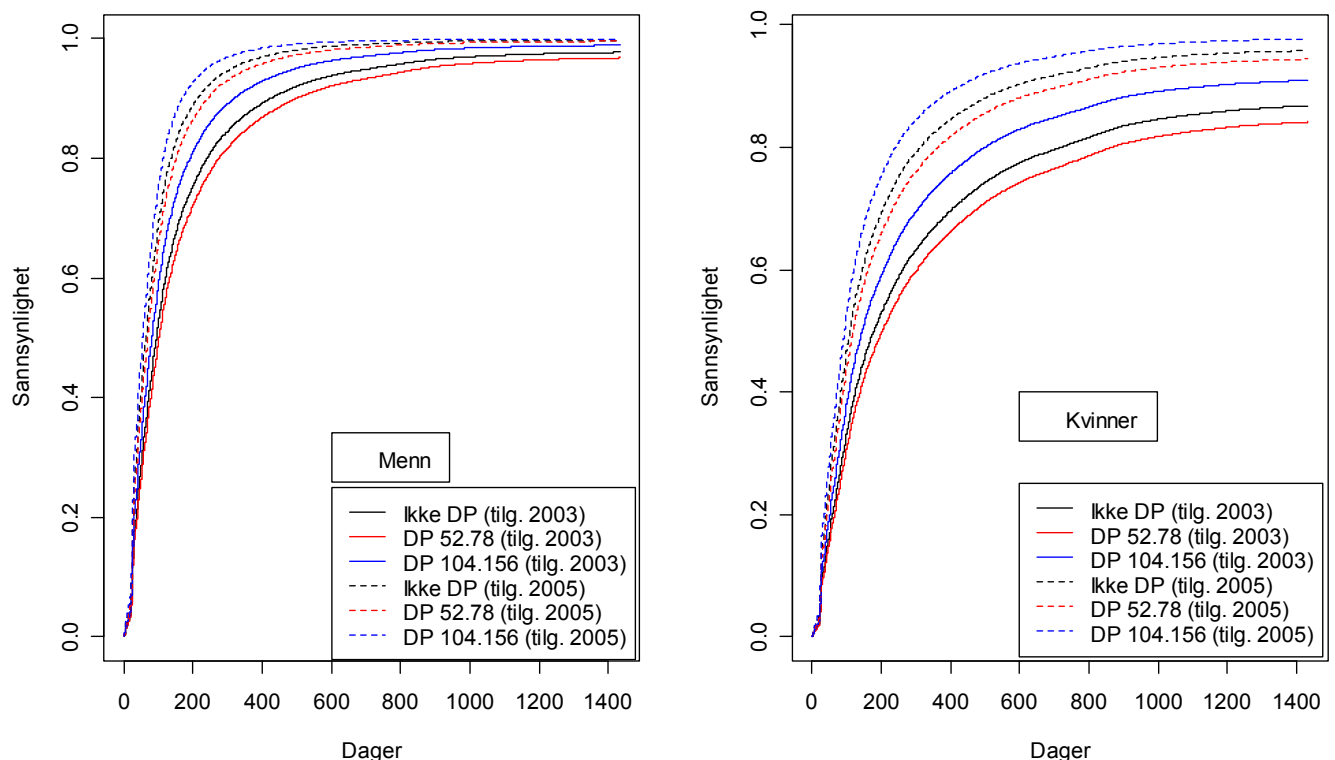
Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

ser på forskjellen i prosentpoeng mellom 2003- og 2005-kohorten. Oppgangskonjunktoren har altså hatt en positiv effekt på sannsynligheten for å komme i heltidsarbeid for de har lange sykefravær.

Sammenlikner vi figur 4.1.11 og 4.1.12 ser vi at kvinnelige arbeidssøkere helhetlig sett har lavere sannsynlighet for å komme i heltidsjobb sammenliknet med mannlige arbeidssøkere. Men den kumulative sannsynligheten har økt mer for kvinner enn for menn som følge av bedre konjunkturer. Ved å sammenlikne sannsynligheten til de ulike intervallene av sykefravær, ikke syk/syk mindre enn 57 dager, syk 57-350 dager og syk mer enn 350 dager, ser vi at samtlige intervaller av sykefravær har økt sannsynlighet for heltidsjobb etter 200 dager som arbeidssøker. Økningen har vært på 16 prosentpoeng fra 2003- til 2005-kohorten. Blant kvinner har altså økningen i sannsynlighet for å komme i heltidsarbeid har vært proporsjonal for de ulike varighetene av sykefravær.

4.1.7 Fulle dagpengerettigheter gir høy sannsynlighet for heltidsarbeid

Figur 4.1.13. og 4.1.14. Kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter dagpengevedtak.

Figur 4.1.13 og 4.1.14 viser den kumulative sannsynlighet for heltidsarbeid for mannlige og kvinnelige arbeidssøkere fordelt på forskjellige dagpengerettigheter. Både for menn og kvinner og for begge kohorter med arbeidssøkere, gir det å ha dagpengevedtak på 104/156 uker høyest sannsynlighet for å komme i heltidsjobb. Som nevnt i kapittel 3 kan dagpengevedtak benyttes som et mål på arbeidsmarkedstilknytning, og det å ha fulle dagpengerettigheter indikerer den sterkeste arbeidsmarkedstilknytningen. Dette er personer som har tjent tilstrekkelig før arbeidssøkerperioden startet, og derfor har opparbeidet seg fulle dagpengerettigheter.

Å ikke motta dagpenger gir nest høyest sannsynlighet for å komme i heltidsjobb, mens å fått innvilget dagpenger i 52/78 uker gir lavest sannsynlighet. Arbeidssøkere som ikke mottar dagpenger vil ha sterke insentiver til å komme i jobb, da de ikke mottar noen stønad. Men samtidig har de ikke den sterke arbeidsmarkedstilknytningen som de som har dagpengerettigheter i 104 og 156 uker, noe som trekker ned deres sannsynlighet for å komme raskt i heltidsjobb. Dette kan også være personer som nettopp har avsluttet utdanning og derfor søker arbeid, eller eventuelt personer som er nye i arbeidsmarkedet av andre årsaker.

Arbeidssøkere med innvilget dagpenger i 52/78 uker er personer som ikke har tjent nok de siste året, eventuelt de 3 siste årene, før tilgang som arbeidssøker til å få fulle dagpengerettigheter. De har da hatt en svakere tilknytning til arbeidsmarkedet, av ulike årsaker, i tiden før de registrerte seg som arbeidssøker. Forskjellene mellom de ulike gruppene med dagpengerettigheter er imidlertid betydelig større for kvinnelige arbeidssøkere enn for mannlige arbeidssøkere. Kurvene for kvinnelige arbeidssøkere konvergerer også i mindre grad enn de gjør for mannlige arbeidssøkere.

4.1.8 25-49 åringer går raskest til heltidsarbeid

Figurene 4.1.15 til 4.1.18 presenterer kumulative insidenskurver for heltidsarbeid for menn og kvinner etter alder. Mønsteret i de fire figurene er det samme, nemlig at det å være arbeidssøker i aldersgruppen 25 til 49 år gir høyest sannsynlighet for å komme i heltidsarbeid. Forskjellen mellom 25-49 åringene og den gruppen med nest høyest sannsynlighet 20-24 og 50-59 åringene er mindre for menn i 2003-kohorten enn for kvinner. Forskjellen blir også redusert i større grad for 2005-kohorten, enn den gjør for de kvinnelige arbeidssøkerne. Det å bli arbeidssøker i 2005 gir likevel høyere sannsynlighet for å komme i heltidsarbeid for alle aldersgrupper sammenliknet med 2003-kohorten. Figurene viser også at sannsynligheten for å komme i heltidsarbeid er lavest for de aller yngste og for de aller eldste. Det vil si de som er på vei enten inn eller ut av arbeidsmarkedet. Det å være i de midterste aldersgruppene, det vil si fra 20 til 59 gir høyest sannsynlighet.

Det er altså aldersgruppen 25-49 år som går raskest og i størst grad til heltidsjobb. Dette er en aldersgruppe hvor arbeidssøkerne i de fleste tilfeller har rukket å få seg arbeidserfaring, noe som teller positivt når man søker jobb. Dette er noe de som de yngste, som 20-24 åringene, i mindre grad har rukket.

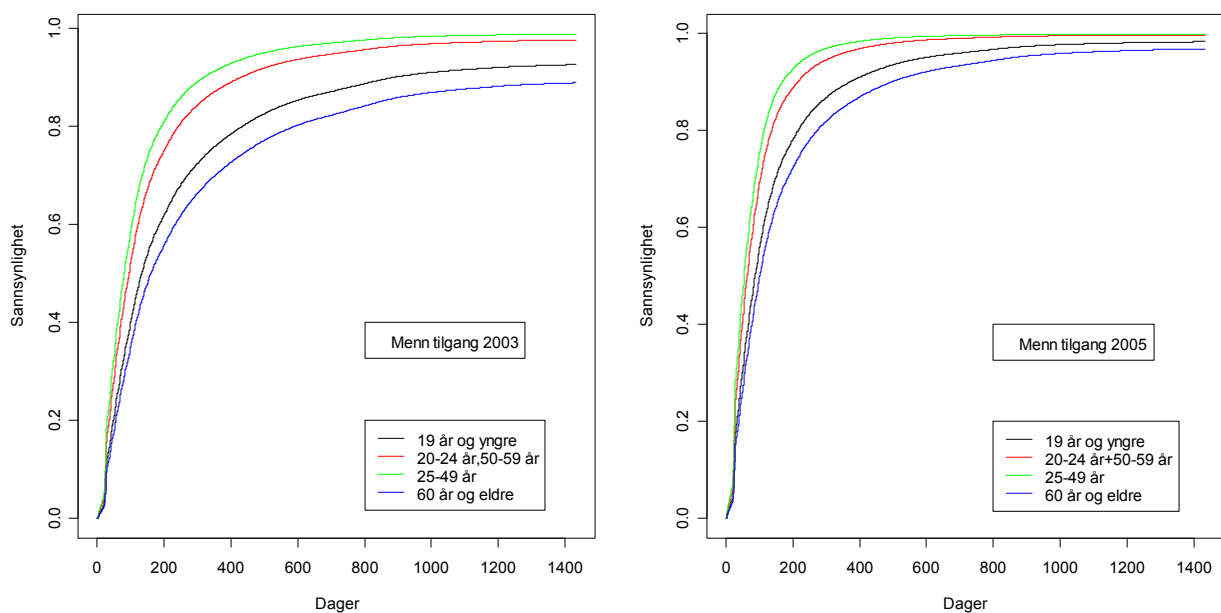
Arbeidssøkerne som er 19 år eller yngre er en spesiell gruppe, da mange av dem ikke har fullført videregående skole. Denne gruppen omfatter imidlertid også dem som har meldt seg som arbeidssøker for å få bistand fra NAV til å skaffe seg sesong- og deltidsjobber.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Det å være 60 år eller eldre gir altså lavest sannsynlighet for å komme i heltidsjobb. Tidligere studier har vist at arbeidssøkernivået har vært blant det laveste i de øverste aldersgruppene, men at gjennomstrømningen også har vært lav. Arbeidssøkernivået har vært høyere blant de yngre, men de har hatt kortere varighet på arbeidssøkerperiodene. Det vil si at det er få eldre som er arbeidssøkere, men de som mister jobben bruker lengre tid på å finne seg en ny. (Bakken og Aasebø 2006 a og b).

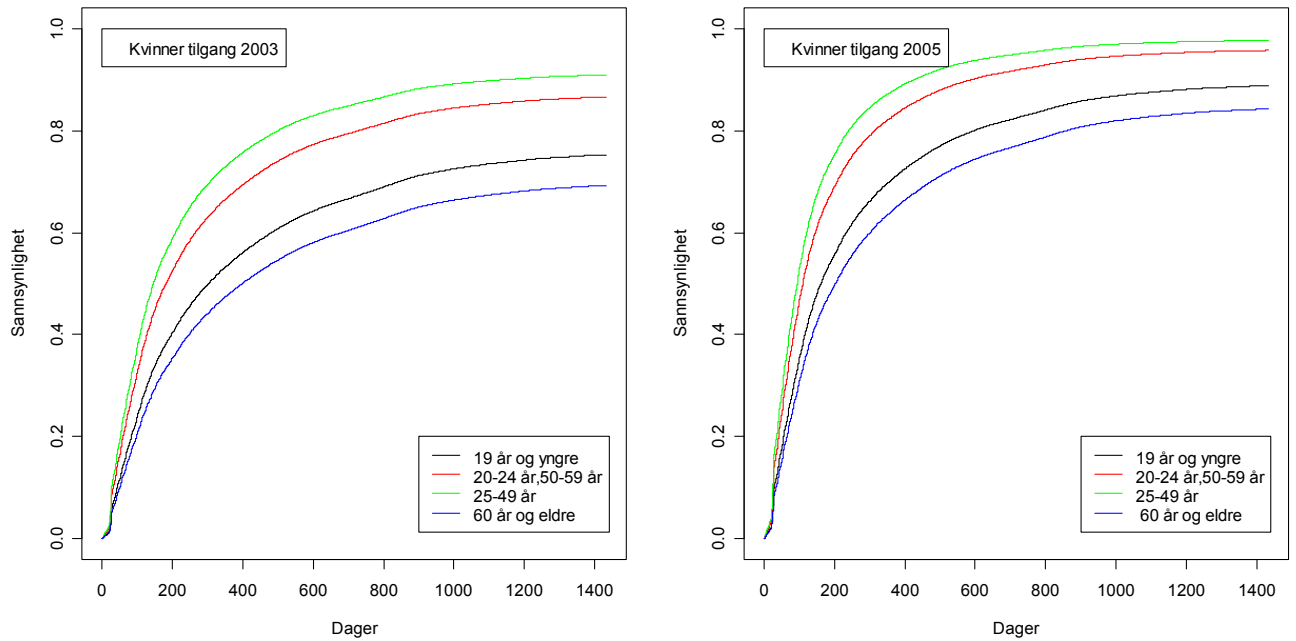
Figurene 4.1.15 til 4.1.18 viser at det å være blant de eldste gir lavest sannsynlighet for heltidsjobb, men at effekten av en høykonjunktur er tydelig. Å bli arbeidssøker i en høykonjunktur gir spesielt økt sannsynlighet for menn over 59 år.

Figur 4.1.15. og 4.1.16. Kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for menn med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter alder.

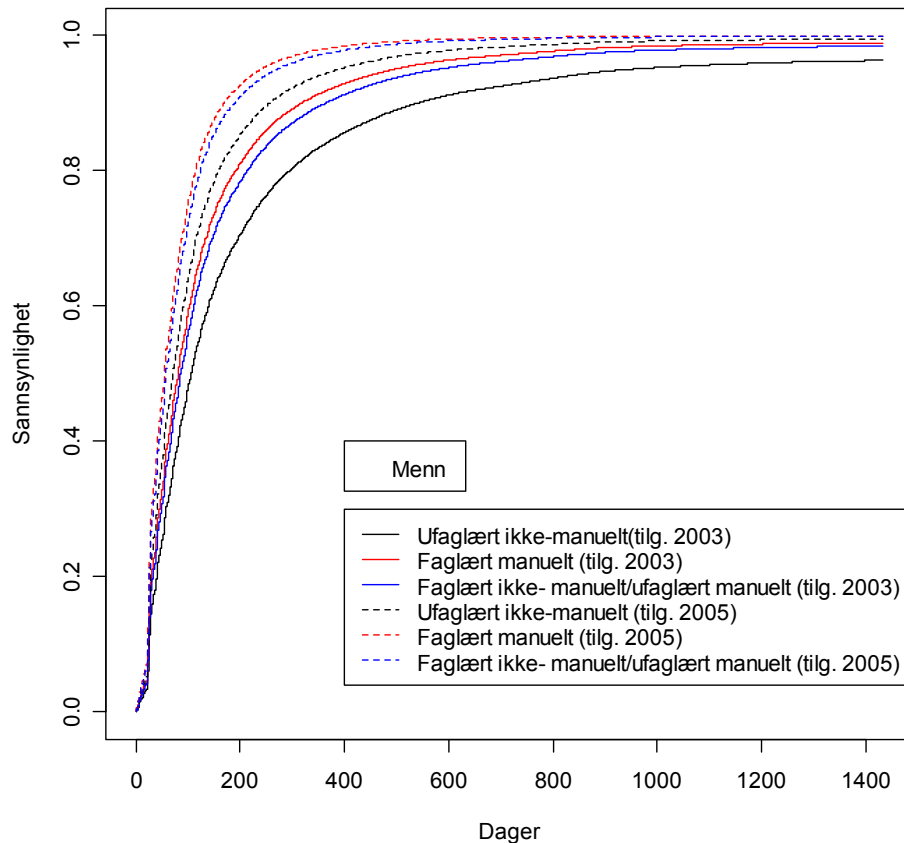
Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Figur 4.1.17 og 4.1.18. Kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter alder.

4.1.9 Ulik kompetanse for menn og kvinner for å komme raskt i heltidsarbeid

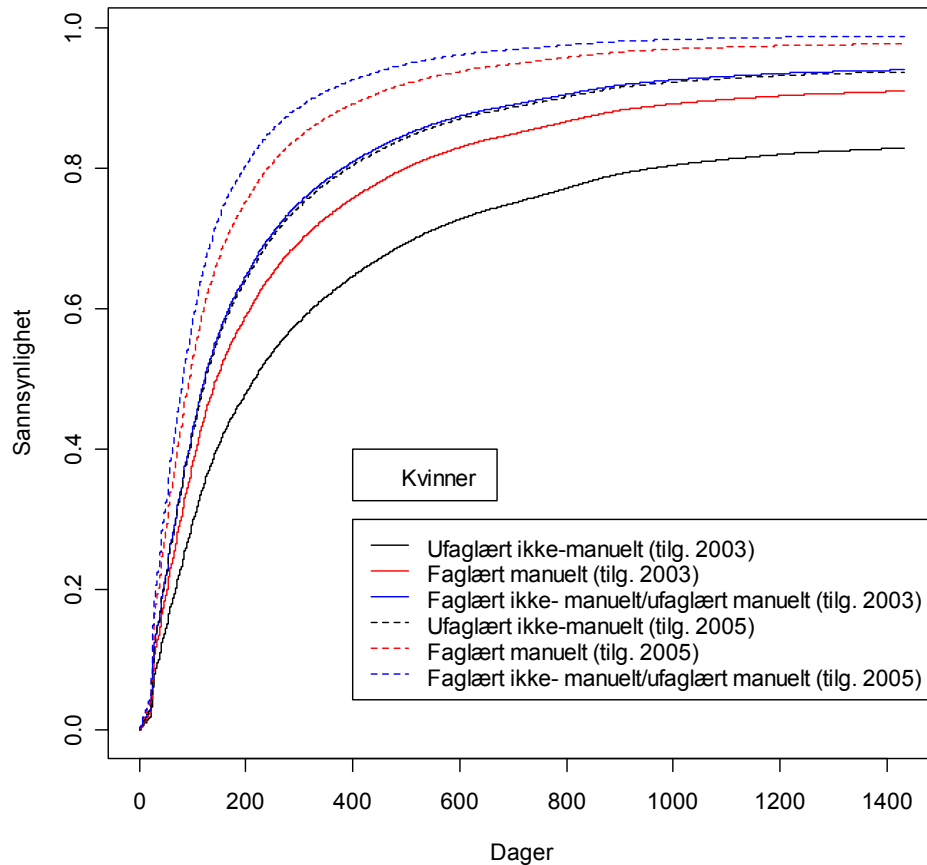
Figur 4.1.19. Kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for menn med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter individuell kompetanse.

Figurene 4.1.19 og 4.1.20 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang i 2003 og 2005 etter individuell kompetanse. I figurene kommer det frem at det er forskjeller mellom kjønnene hva slags kompetanse som gir høyest sannsynlighet for å komme i heltidsarbeid. Dette bunner i at vi har et kjønnsdelt arbeidsmarked i Norge. For mannlige arbeidssøkere er kompetanse innen faglært manuelt arbeid, som omfatter bygg og anlegg og industriarbeid, som gir høyest sannsynlighet. For kvinnelige arbeidssøkere er kompetanse innen faglært ikke-manuelt arbeid og ufaglært manuelt arbeid som gir høyest sannsynlighet. Dette omfatter yrker som krever høyere utdanning innen helse, pleie og omsorg, ingeniør og IKT-fag, meglere og konsulenter og andre akademiske yrker. Ufaglært manuelt arbeid omfatter blant annet yrker innen jordbruk, skogbruk og fiske samt industrijobber som ikke krever fagbrev.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

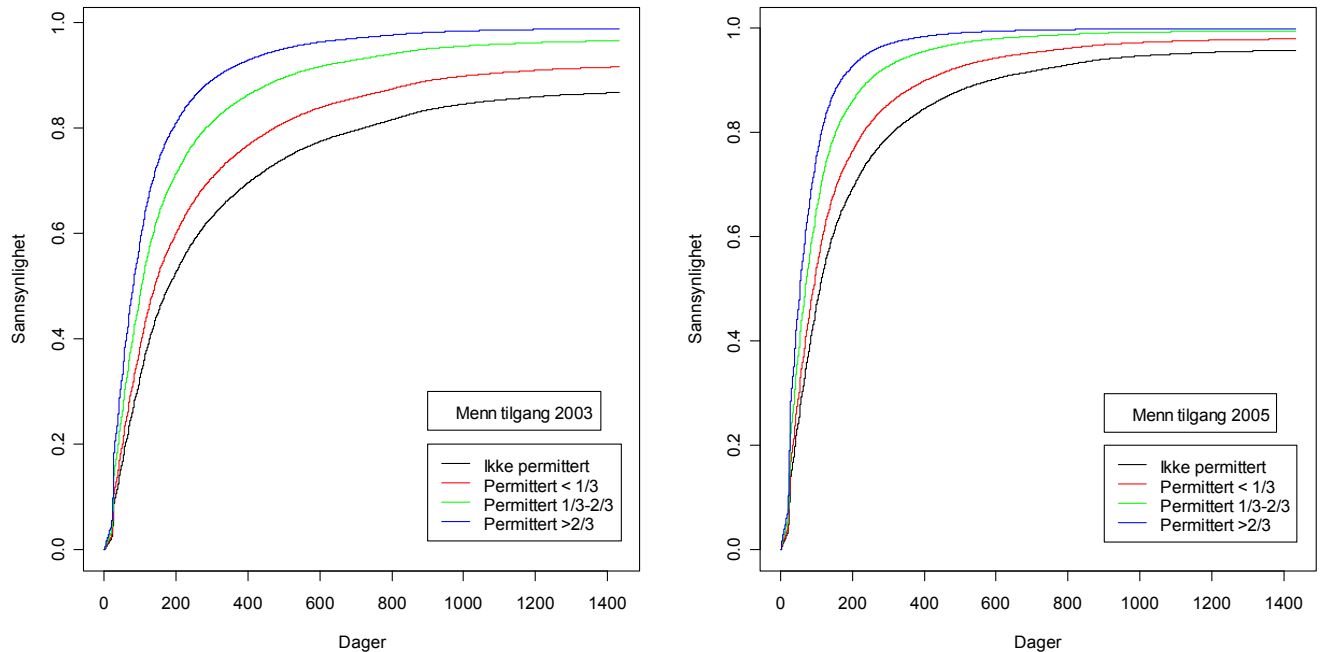
Figur 4.1.20. Kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter individuell kompetanse.

Figurene 4.1.19 og 4.1.20 viser at det er betydelige forskjeller i sannsynlighet mellom kjønnene. Etter 200 dager som arbeidssøker for 2003-kohorten, når alt annet er likt, er den kumulative sannsynligheten for heltidsjobb for menn (81 %) med kompetanse fra faglært manuelt arbeid. Det er 22 prosentpoeng høyere enn for kvinner (59 %). Denne forskjellen er redusert til 18 prosentpoeng for 2005-kohorten. Når det gjelder kvinner med bakgrunn fra faglært ikke manuelt og ufaglært manuelt arbeid, er den kumulative sannsynligheten etter 200 dager 65 prosent for 2003-kohorten og 81 prosent for 2005-kohorten. For menn har den kumulative sannsynligheten tilsvarende økt fra 79 prosent til 91 prosent.

4.1.10 Permittering gir økt sannsynlighet for rask overgang til heltidsarbeid

Figur 4.1.21. og 4.1.22. Kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for menn med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter permitteringsstatus.

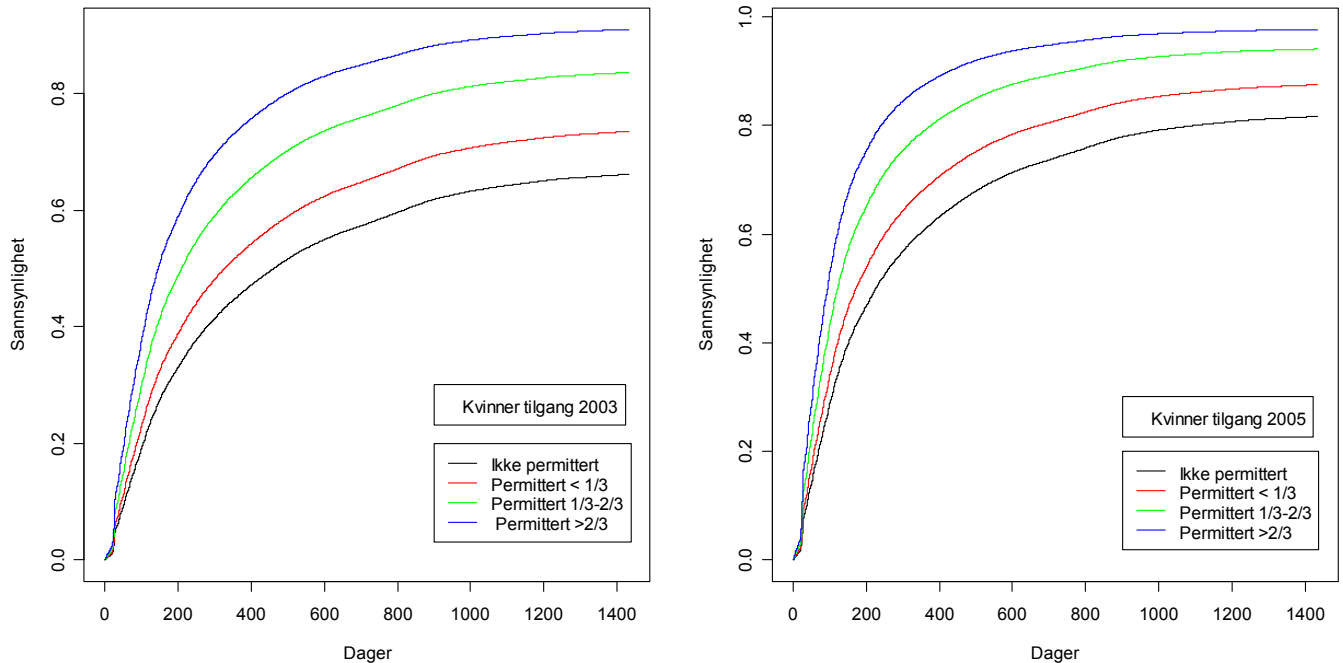

Figurene 4.1.21 til 4.1.24 viser kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang i 2003 og 2005 etter permitteringsstatus. Det er gjennomgående, for begge kjønn og begge kohorter, at det å ikke ha vært permittert gir lavest sannsynlighet for å komme i heltidsjobb. Figurene viser at desto høyere andel av arbeidssøkerperioden en arbeidssøker har vært permittert, desto høyere er sannsynligheten for å komme raskt i heltidsjobb. Årsaken til dette er at arbeidssøkere som er permittert har et arbeidsforhold, og har både rett og plikt til å fortsette arbeidet når permitteringstiden er over. Permitteringer er i stor grad sesongavhengige. I fiskeindustrien brukes for eksempel permittering i tider uten tilgang på råvarer. Permitteringer er også konjunkturavhengig, og det er betydelig høyere antall permitterte i 2003-kohorten enn i 2005-kohorten.

Arbeidssøkere som ikke har vært permittert må skaffe seg en helt ny jobb, mens de permitterte i en viss grad vender tilbake til sin gamle jobb. Å være mann i 2003-korten uten å ha vært permittert gir en sannsynlighet for heltidsarbeid på 53 prosent etter 200 dager som arbeidssøker. Tilsvarende gir det å være mann og permittert 2/3 eller mer i løpet av arbeidssøkerperioden en kumulativ sannsynlighet på 81 prosent etter 200 dager når alt annet er likt. Dette er en differanse i sannsynlighet på 28 prosentpoeng. Tilsvarende for en mann med tilgang 1. halvår 2005 gir en kumulative sannsynligheten etter 200 dager på 69 prosent for en som ikke har vært permittert og 93 prosent for en som har vært permittert 2/3 eller mer av arbeidssøkerperioden. Differansen har da minnet med 4 prosentpoeng til 24 prosent.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Figur 4.1.23. og 4.1.24. Kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter permitteringsstatus.

En arbeidssøker som ikke er permittert hele perioden, det vil si at han f.eks. starter med å være permittert, men mister jobben i løpet av permitteringstiden, så er likevel sannsynligheten høyere for å komme i heltidsjobb enn for en som ikke har vært permittert i det hele tatt.

Forskjellen i sannsynlighet mellom de som ikke har vært permittert og de som har vært permittert i ulik grad gjennom arbeidssøkerperioden, er større for kvinnelige arbeidssøkere enn for mannlige. Dette ser vi ved at det er større spredning på kurvene for kvinnelige arbeidssøkere. Forskjellene mellom kurvene holder seg også i større grad for kvinner i 2005-kohorten. Kurvene for mannlige arbeidssøkere konvergerer i større grad mot slutten av observasjonstidsrommet for 2005-kohortene. Dette viser at menn generelt sett har høyere sannsynlighet for å komme i heltidsarbeid enn kvinner.

4.1.11 Oppfølging fra NAV og overgang til heltidsarbeid

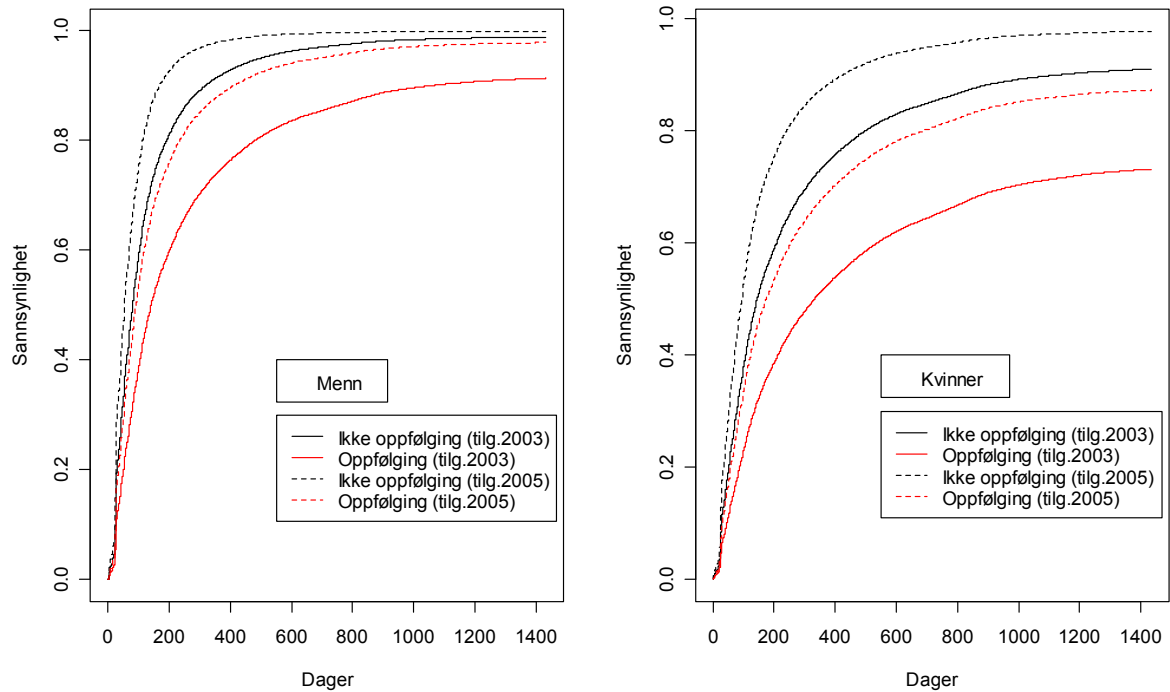
Figurene 4.1.25 og 4.1.26 viser kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang i 2003 og 2005 etter om de har fått oppfølging fra NAV eller ikke. Figurene viser at det å ikke ha fått oppfølging gir høyest sannsynlighet for å komme i heltidsjobb. Dette viser at NAV prioriterer de som har størst utfordringer med å komme i jobb i sitt oppfølgingsarbeid. De som i større grad klarer seg selv og kommer raskt i jobb på egenhånd blir ikke prioritert.

Etter 400 dager som arbeidssøker gir det å være mann og ikke ha fått oppfølging fra NAV en kumulativ sannsynlighet på 93 prosent for 2003-kohorten og 98 prosent for 2005-kohorten. Når alt annet er likt bortsett fra å ha mottatt oppfølging fra NAV gir det en sannsynlighet på 77 prosent for 2003-kohorten og 90 prosent for 2005-kohorten. Sannsynligheten for å komme i heltidsjobb har altså økt mest for de som har mottatt oppfølging fra NAV fra 2003- til 2005-kohorten, altså de som har svakest jobbsjanser i utgangspunktet. Sannsynligheten for å være mann og ha mottatt oppfølging fra NAV gir en økning på 13 prosentpoeng fra 2003- til 2005-kohorten, mens tilsvarende for de som ikke har mottatt oppfølging fra Nav er 5 prosentpoeng.

Etter 400 dager som arbeidssøker gir det å være kvinne og ikke ha fått oppfølging fra NAV en kumulativ sannsynlighet på 76 prosent for 2003-kohorten og 89 prosent for 2005-kohorten. Når alt annet er likt bortsett fra å ha mottatt oppfølging fra NAV gir det en sannsynlighet på 54 prosent for 2003-kohorten og 70 prosent for 2005-kohorten. Sannsynligheten for å komme i heltidsjobb har altså økt mest for de som har mottatt oppfølging fra NAV fra 2003- til 2005-kohorten også når det gjelder kvinner, men det er ikke like stor forskjell som for menn. Sannsynligheten for å være kvinne og ha mottatt oppfølging fra NAV gir en økning på 16 prosentpoeng fra 2003- til 2005-kohorten, mens tilsvarende for de som ikke har mottatt oppfølging fra Nav er 13 prosentpoeng.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Figur 4.1.25. og 4.1.26. Kumulative insidenskurver for overgang til heltidsarbeid for kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter permitteringsstatus.

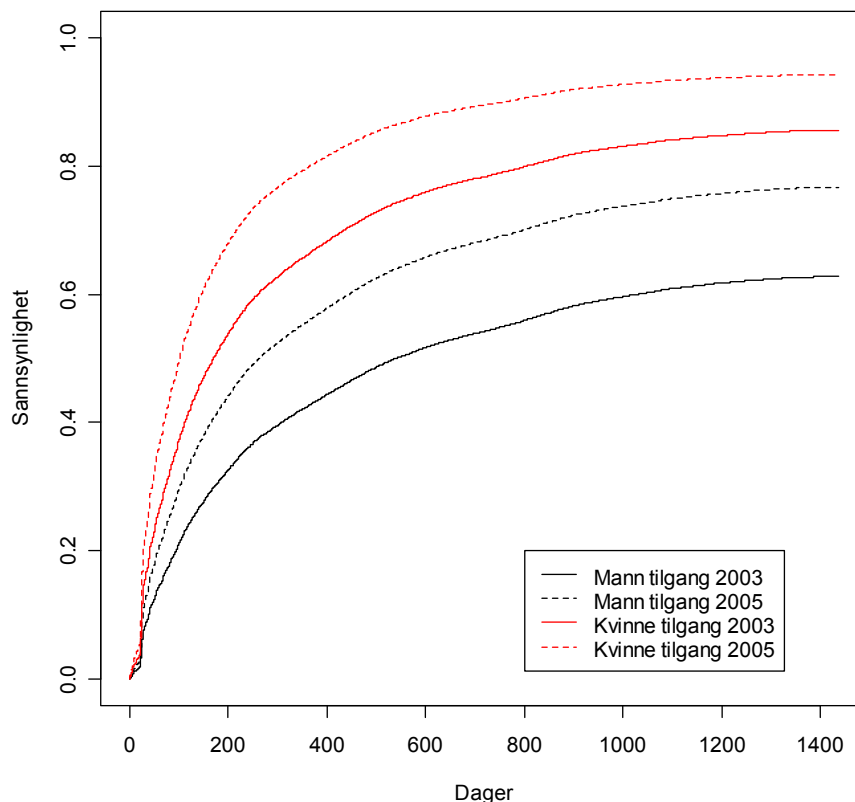
4.2 Sannsynligheter for overgang fra arbeidssøker til deltidsarbeid

Resultatet av konkurrerende risiko-regresjonen viser at den typiske arbeidssøkeren som har størst sannsynlighet for å gå direkte fra å være arbeidssøker til å jobbe deltid har følgende trekk:

- Kvinne
- Mottar ikke dagpenger
- 19 år eller yngre
- Tilgang i 2005
- Født utenfor OECD
- Yrkesbakgrunn ikke manuelt ufaglært
- Vært delvis ledig over 50 prosent av arbeidssøkerperioden
- Ikke vært yrkeshemmet
- Ikke vært syk eller vært syk mindre enn 57 dager
- Ikke fått oppfølging fra NAV
- Har ikke vært permittert

4.2.1 Raskest og tregeest til deltidsarbeid

Figur 4.2.1. Kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for menn og kvinner med kjennetegn som gir høyest sannsynlighet. Tilgang i 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Figur 4.2.1 viser at det å være kvinne gir høyere sannsynlighet for å ha utfall deltidsarbeid enn det å være mann når alt annet er likt. Dette gjenfinner vi i bestanden til deltidsarbeid.

Stabilt gjennom observasjonstidsrommet for denne studien har 33 prosent av de sysselsatte kvinnene i Norge arbeidet deltid, mens dette gjelder rundt 10 prosent for menn (OECD 2007). Deltidsarbeid blant kvinner er altså et sentralt trekk ved det norske arbeidsmarkedet.

Tallene fra OECD viser at Norge er blant landene i verden med høyest sysselsetting blant kvinner, men Norge er også et av de landene hvor kvinner i størst grad arbeider deltid.

I kapittel 4.1. så vi at sannsynligheten for utfall heltidsarbeid var høyere for 2005-kohorten enn for 2003-kohorten både for menn og kvinner. Den positive effekten av å bli arbeidssøker i en oppgangskonjunktur sammenliknet med nedgangskonjunktur finner vi også for overgang til deltidsarbeid. Etterspørselen etter arbeidskraft er større i 2005 enn i 2003, noe som tilise at sannsynligheten for å komme i jobb vil være høyere. Dette gjelder altså både for overgang til heltids- og deltidsarbeid.

Figur 4.2.1 viser at forskjeller i sannsynlighet for å komme i deltidsjobb mellom kjønnene holder seg i stor grad uavhengig av konjunktursituasjonen på tilgangstidspunktet. I kapittel 4.1 så vi at effekten av å registrere seg som arbeidssøker i en oppgangskonjunktur var større for kvinner enn for menn, selv om sannsynligheten for å komme i heltidsjobb hele tiden var høyere for menn enn for kvinner. Når det gjelder overgang til deltidsarbeid har forskjellen i sannsynlighet for deltidsarbeid etter 200 dager som arbeidssøker mellom kvinner og menn økt fra 11 prosentpoeng for 2003-kohorten til 14 prosentpoeng for 2005-kohorten. Dette viser at menn har betydelig lavere sannsynlighet for å komme i deltidsjobb generelt sett.

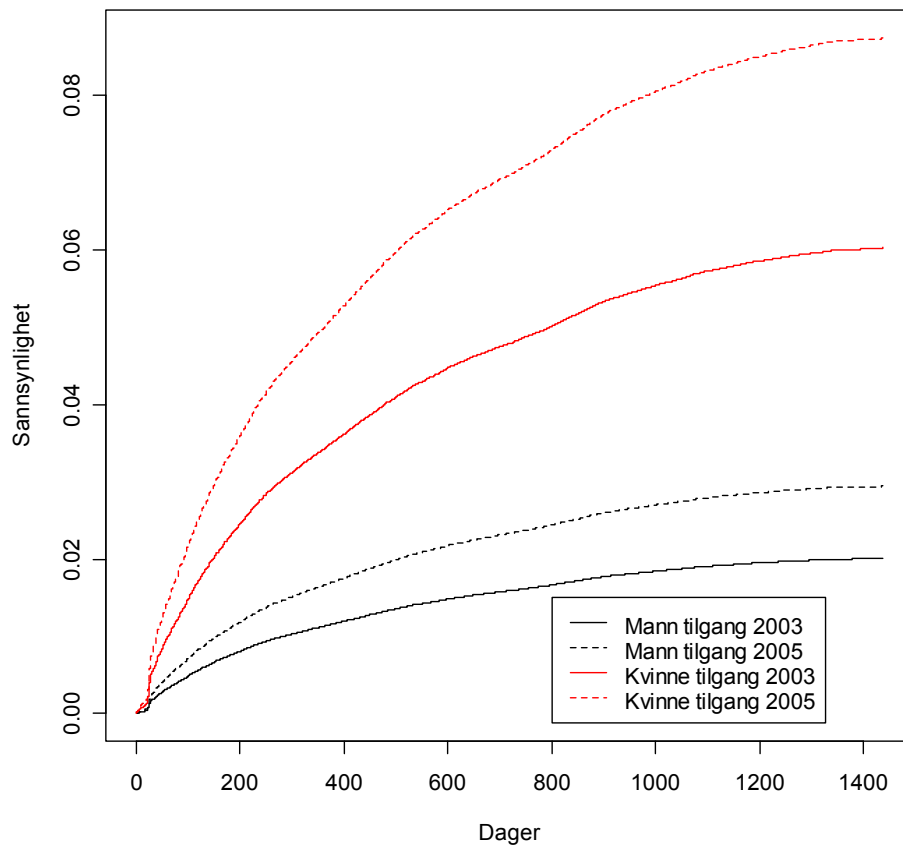
Menn har i større grad overgang til heltidsarbeid, og en oppgangskonjunktur vil ytterligere øke sannsynligheten for å komme i heltidsarbeid. Figur 4.2.1 viser at kvinner velger deltidsarbeid også i oppgangstider, når det er lettere å få heltidsarbeid.

Det er forskjeller i kompetanse mellom menn og kvinner. Men det forklarer ikke forskjellen her, siden dette allerede er kontrollert for gjennom variabelen kalt individuell kompetanse. Variabelen kjønn fanger altså opp trekk ved arbeidssøkerne som ikke fanges opp av andre variable i modellen. Det som gjør seg gjeldene i kjønnsforskjellene vil da være kulturelle forskjeller og preferanser. Dette kan være preferanser i forhold til deltidsarbeid, fordi det gjør det enklere å kombinere arbeid og omsorgsoppgaver. Det er fortsatt slik at kvinner tar en større del av omsorgen for barn og husarbeid enn menn

Resultatet av konkurrerende risiko-regresjonen viser at den typiske arbeidssøkeren som har minst sannsynlighet for å gå direkte fra å være arbeidssøker til å jobbe deltid har følgende trekk:

- Mann
- Dagpengevedtak 104.156 uker
- 50 år eller eldre
- Tilgang i 2003
- Født i Norge eller annet OECD-land
- Yrkesbakgrunn manuelt ufaglært/faglært
- Ikke vært delvis ledig
- Vært yrkeshemmet
- Vært syk 350 dager eller mer
- Fått oppfølging fra NAV
- Vært permittert 2/3 eller mer

Figur 4.2.2. Kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for henholdsvis menn og kvinner med tilgang i 2003 og 2005.

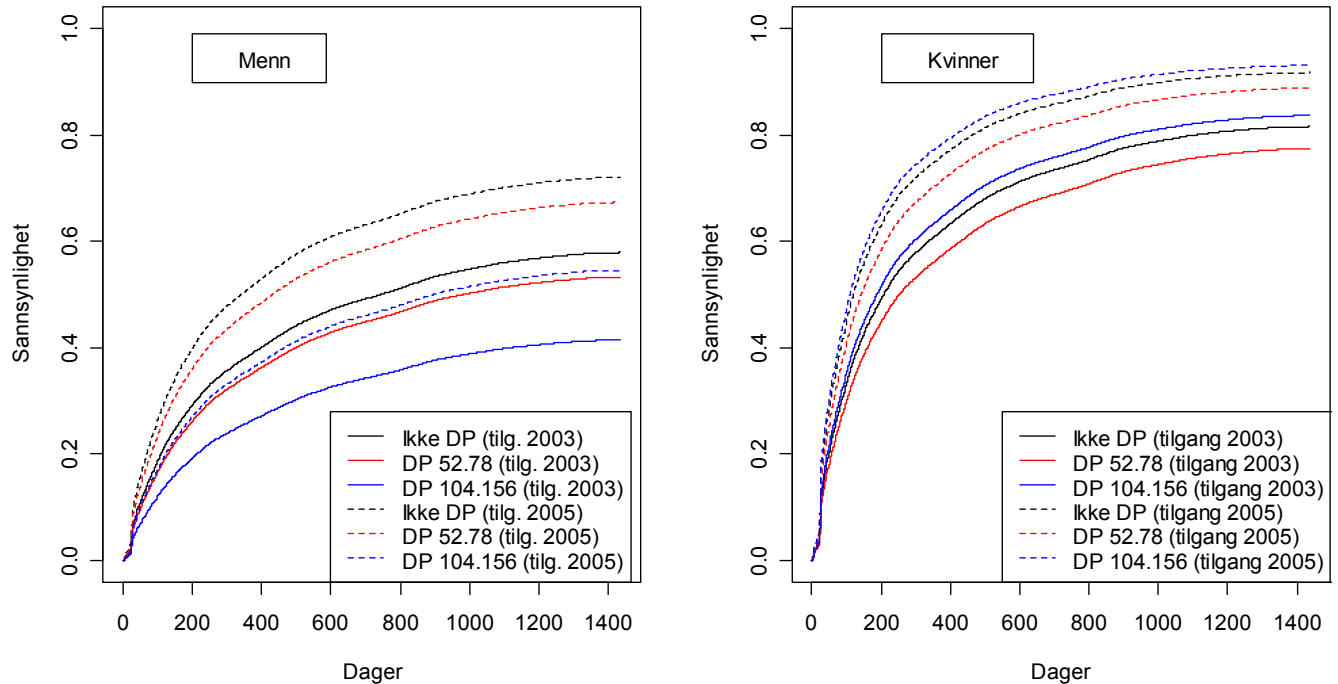

Figur 4.2.2 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for henholdsvis menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005, og det er her satt sammen en profil som viser arbeidssøkere som har minst sannsynlighet for deltidsarbeid.

De videre plottene baserer seg på profilen til arbeidssøkere som har størst sannsynlighet for å ha deltidsarbeid som utfall av arbeidssøkerperioden, bortsett fra at alderskategorien 19 år eller yngre er byttet ut med 20-24 år. Det vises på en og en parameter for å illustrere betydningen av de ulike kjennetegnene ved arbeidssøkerne.

4.2.2 Menn uten og kvinner med dagpenger går raskest til deltidsarbeid

Figur 4.2.3. og 4.2.4. Kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang i 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter dagpengevedtak.

Figur 4.2.3 og 4.2.4 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang i 1. halvår 2003 og 2005 etter dagpengevedtak. Kjønn gir betydelige utslag på sannsynligheten for å komme i deltidsarbeid generelt sett, men det er også forskjeller mellom kjønnene hvilke dagpengerettigheter som gir høyest sannsynlighet. Mens det å være mann med fulle dagpengerettigheter gir lavest sannsynlighet for å komme i deltidsarbeid, er det for kvinner nettopp dem med fulle dagpengerettigheter som har høyest sannsynlighet for deltidsarbeid. Dette understreker det kjønnsdelte arbeidsmarkedet i Norge. De mannlige arbeidssøkerne som har overgang til deltidsarbeid har altså en svakere tilknytning til arbeidsmarkedet enn det som er tilfelle for kvinnelige arbeidssøker med overgang til deltidsarbeid.

Etter 200 dager som arbeidssøker gir det å være mann fra 2003-kohorten med fulle dagpengerettigheter en kumulativ sannsynlig på 19 prosent for å komme i deltidsarbeid. Det å bli arbeidssøker 1. halvår 2005 gir en sannsynlighet på 27 prosent på samme tidspunkt når alt annet er likt. Det å være kvinne gir tilsvarende en sannsynlighet på 52 (2003-kohorten) og 66 prosent (2005-kohorten). Forskjellen i sannsynlighet har altså økt fra 33 prosentpoeng for 2003-kohorten til 39 prosentpoeng for 2005-kohorten.

På slutten av observasjonsperioden, etter 1437 dager, gir det å være kvinne med fulle dagpengerettigheter en sannsynlighet på 93 prosent for å gå over i deltidsarbeid. På samme tidspunkt og dersom en mannlige arbeidssøker verken har kommet i heltidsjobb, blitt yrkeshemmet eller hatt overgang til noen av de andre statusene som er kategorisert under

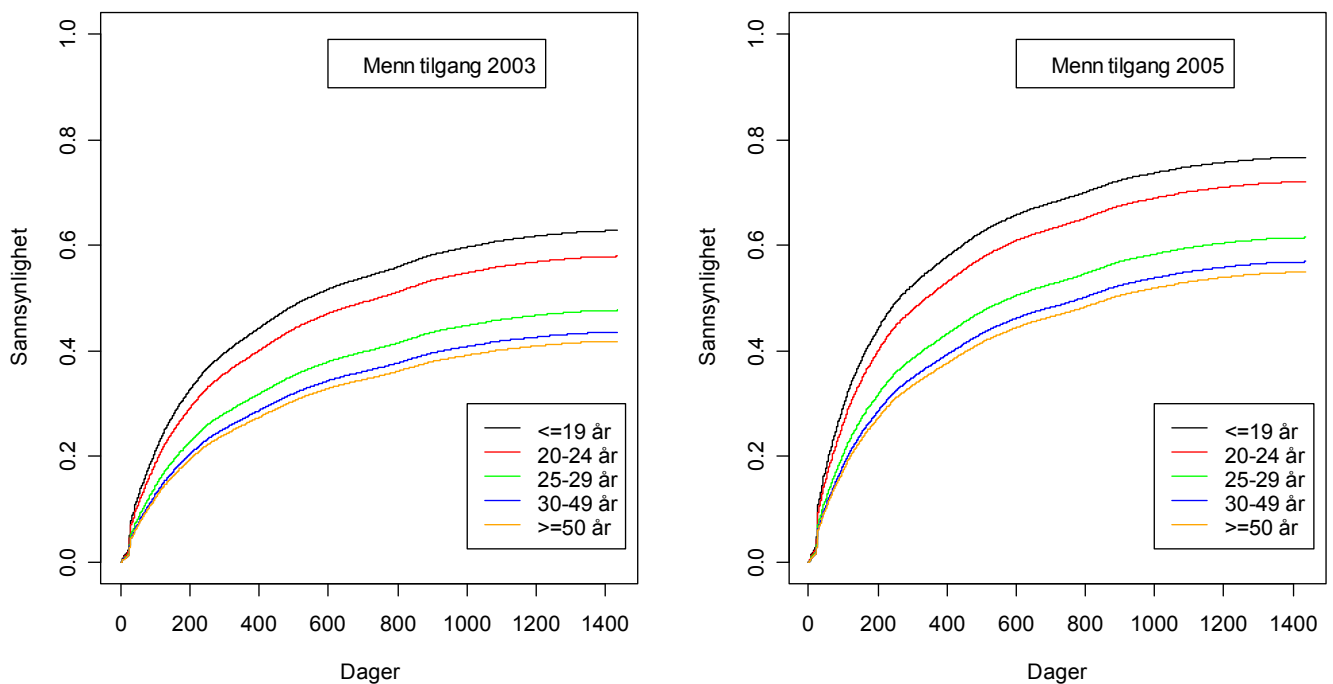
Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

annet, har han fortsatt bare 55 prosent sannsynlighet for å komme i deltidsjobb. Med andre ord, har menn med tidligere sterk tilknytning til arbeidsmarkedet relativt lav sannsynlighet for å komme i deltidsjobb sammenliknet med kvinner.

For mannlige arbeidssøkere gir det å ikke ha dagpengerettigheter høyest sannsynlighet for å komme i deltidsarbeid. Denne studien fanger kun opp den første tilstanden etter at arbeidssøkerperioden er avsluttet. Vi ser derfor ikke om menn i større grad tar deltidsarbeid mens de venter på å få heltidsarbeid, for å forsørge seg selv i denne tiden. For kvinnelige arbeidssøkere gir det å ikke ha dagpengerettigheter nest høyest sannsynlighet, mens det å ha opparbeidet seg dagpenger i 52 eller 78 uker gir lavest sannsynlighet. De arbeidssøkerne som har opparbeidet seg dagpengerettigheter for 52 eller 78 uker vil ofte allerede ha en svakere arbeidsmarkedstilknytning i tiden før de registrerte seg som arbeidssøker, enn dem som har fulle rettigheter. Dette påvirker deres sannsynlighet for å komme i jobb.

4.2.3 De yngste har høyest sannsynlighet for deltidsarbeid

Figur 4.2.5 og 4.2.6. Kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for menn med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 for ulike aldersgrupper.

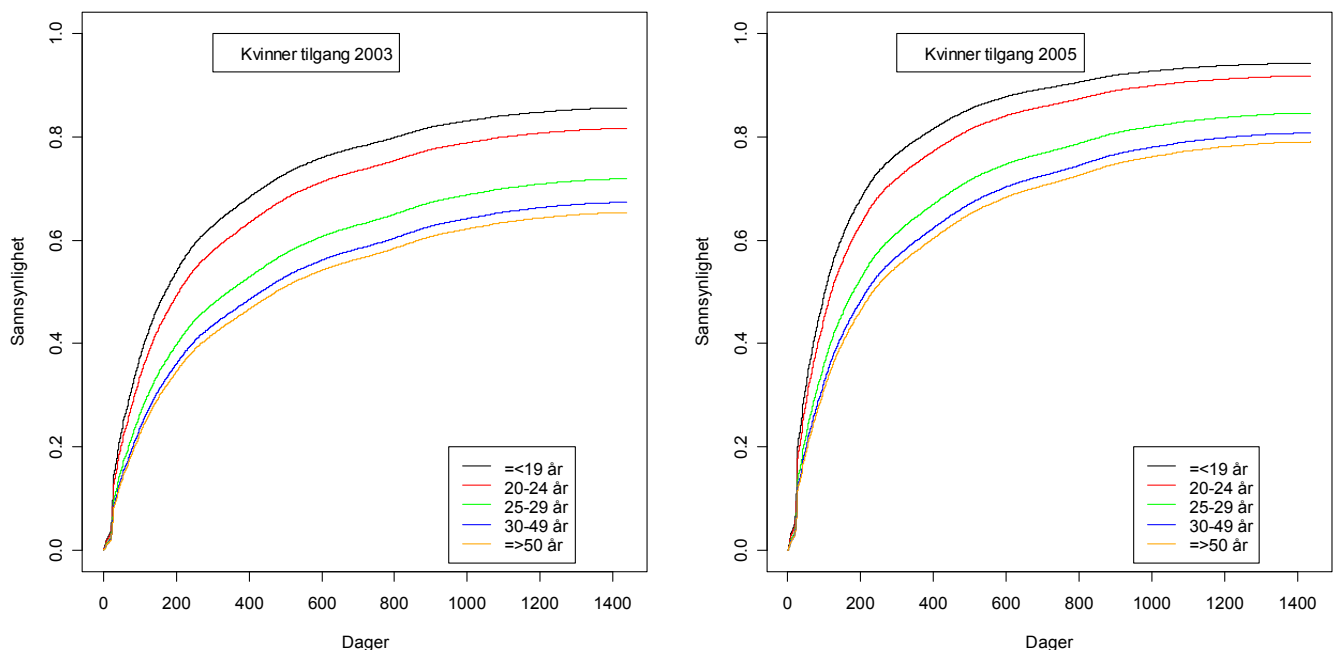

Figur 4.2.5 til 4.2.8 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for henholdsvis menn og kvinner fra 2003- og 2005-kohorten for ulike aldersgrupper. Figurene viser at sannsynligheten for å gå over i en deltidsjobb etter avsluttet arbeidssøkerperiode er høyest for de yngste, og at sannsynligheten faller med økende alder. Dette skiller seg fra sannsynligheten for overgang til heltidsarbeid hvor å være under 20 år og over 59 år som gir lavest sannsynlighet.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

For både menn og kvinner og begge tilgangs-kohorter er det altså å være arbeidssøker under 20 år som gir høyest sannsynlighet for deltidsarbeid. Mange i denne aldersgruppen går på skole eller studerer, og har derfor en deltidsjobb ved siden av. Dette gjelder også for aldersgruppen 20 til 24 år som har nest høyest sannsynlighet for å komme i deltidsarbeid. Det er en betydelig forskjell i sannsynlighet mellom tilgangs-kohortene. Den kumulative sannsynligheten for menn i aldersgruppen under 20 år er på 33 prosent for å komme i deltidsjobb etter 200 dager for 2003-kohorten. Tilsvarende har den økt til 44 prosent for 2005-kohorten. Den kumulative sannsynligheten har økt fra 29 til 40 prosent for menn i aldersgruppen 20 til 24 år. På slutten av observasjonsperioden, etter 1437 dager, er den kumulative sannsynligheten for menn under 20 år 63 prosent for 2003-kohorten, mens den har økt til 77 prosent for 2005-kohorten. Tilsvarende er økningen fra 58 til 72 prosent for aldersgruppen 20 til 24 år. Dette viser at det er betydelig lettere for unge å få deltidsarbeid i en oppgangskonjunktur enn i en nedgangskonjunktur. Det viser også at unge er utsatt i nedgangskonjunkturer, fordi de ikke har rukket å få skikkelig fotfeste i arbeidsmarkedet. Mange unge starter i engasjementer og vikariater og dette er ofte de første som mister jobben når det er behov for nedskjæringer.

Figur 4.2.7 og 4.2.8 Kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 for ulike aldersgrupper.

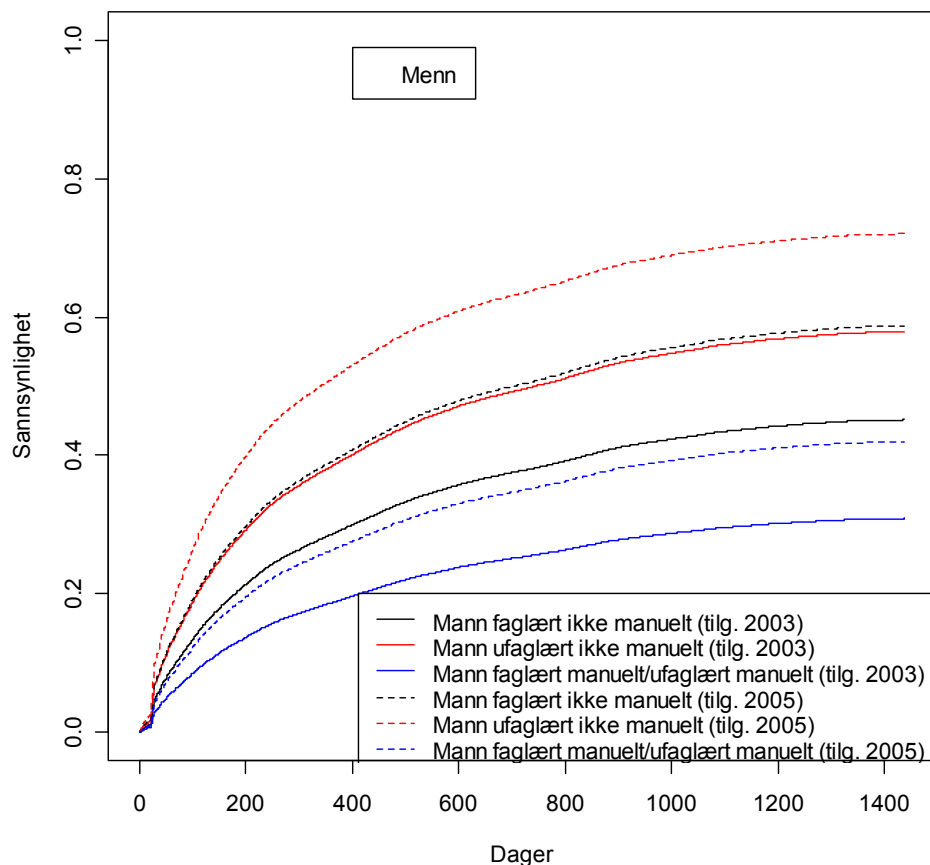

Figurene 4.2.7 og 4.2.8 viser at det å være kvinne gir høy sannsynligheten for å komme i deltidsarbeid uavhengig av konjunkturfase, men at å bli arbeidssøker i en oppgangskonjunktur gir høyest sannsynlighet. Det er imidlertid ikke så stor forskjell i sannsynlighet for de unge kvinnene som det var for menn. Kvinner generelt sett har større tilbøyelighet for å gå over i deltidsjobb etter endt arbeidssøkerperiode, og noen aldersgrupper har i større grad omsorgsplikter som gjør at de velger deltidsarbeid. Vi har ikke kontrollert for omsorgsplikter i denne analysen, men man kan anta at omsorg for barn eller andre familiemedlemmer vil slå sterkere ut for kvinner enn for menn. Mens menn i større grad jobber deltid mens de går på skole eller studerer, jobber kvinner i større grad deltid i flere livsfaser.

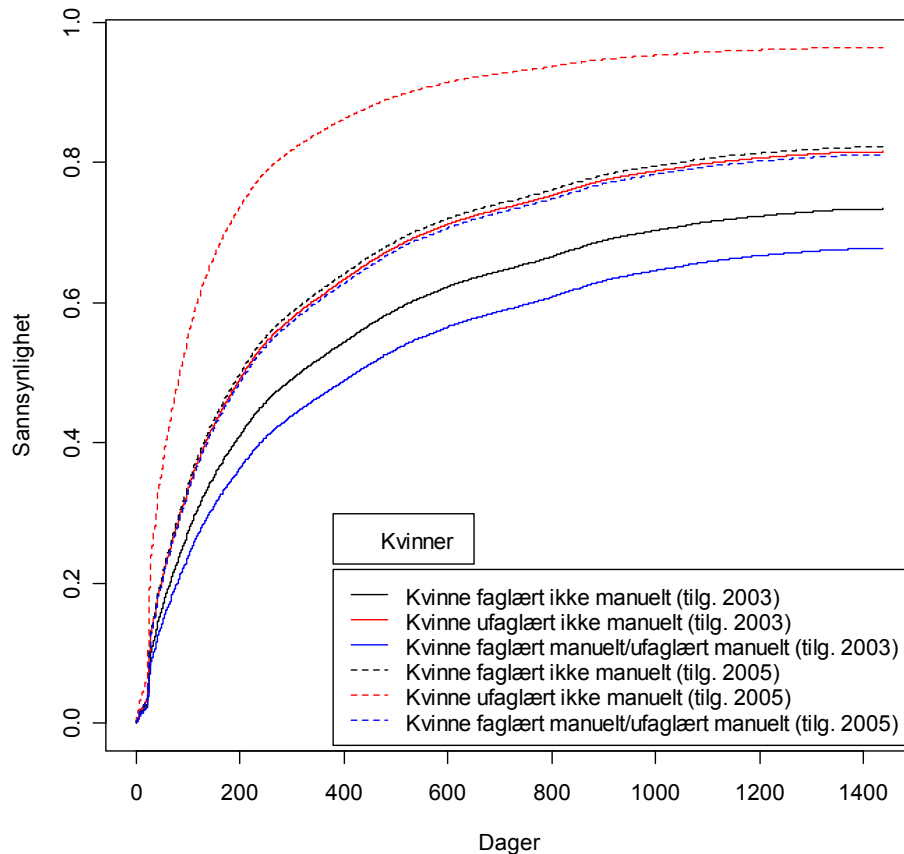
4.2.4 Kompetanse i ufaglært ikke-manuelt arbeid gir høyest sannsynlighet for deltidsarbeid

Figur 4.2.9 og 4.2.10 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter individuell kompetanse. Figurene viser at kompetanse fra ufaglært ikke-manuelt arbeid gir høyest sannsynlighet for å komme i deltidsarbeid både for menn og kvinner. I kapittel 4.1 så vi at det er denne kompetansen som gir lavest sannsynlighet for overgang til heltidsarbeid. Ufaglært ikke-manuelt arbeid omfatter en del typiske yrker med mye deltidsarbeid som for eksempel innen helsesektoren, butikk og salgsarbeid, samt andre serviceyrker. Butikk og salgsarbeid, samt andre serviceyrker omfatter konjunktursensitive yrker. Det er også arbeidssøkere med denne kompetansen som har sterkest økning i sannsynligheten for deltidsarbeid når vi sammenlikner 2003- og 2005-kohorten, og da spesielt for kvinner. Etter 200 dager er det 49 prosent sannsynlig at en kvinne med disse kjennetegnene har kommet i deltidsjobb dersom hun ble arbeidssøker i 1. halvår i 2003, mens sannsynligheten har økt til 74 prosent for 2005-kohorten. Det er en økning på 25 prosentpoeng.

Figur 4.2.9. Kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for menn med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter individuell kompetanse.

Figur 4.2.10. Kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter individuell kompetanse.

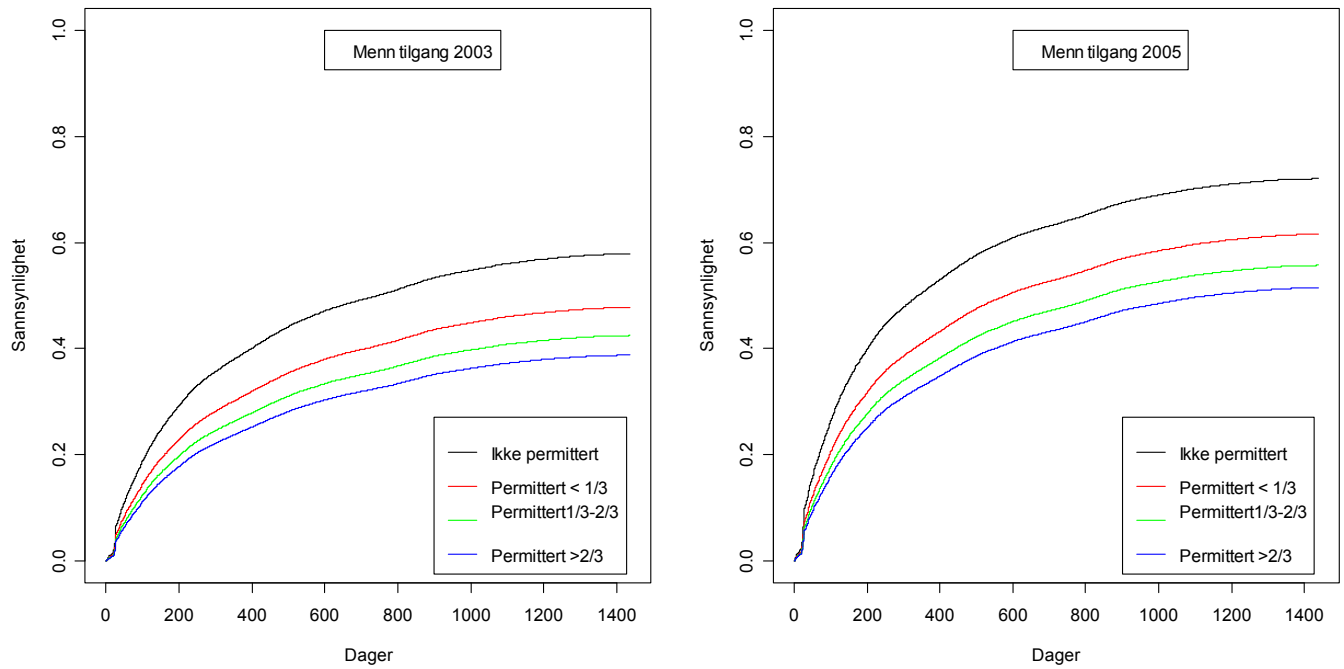

4.2.5 De ikke-permitterte har høyest sannsynlighet for deltidsarbeid

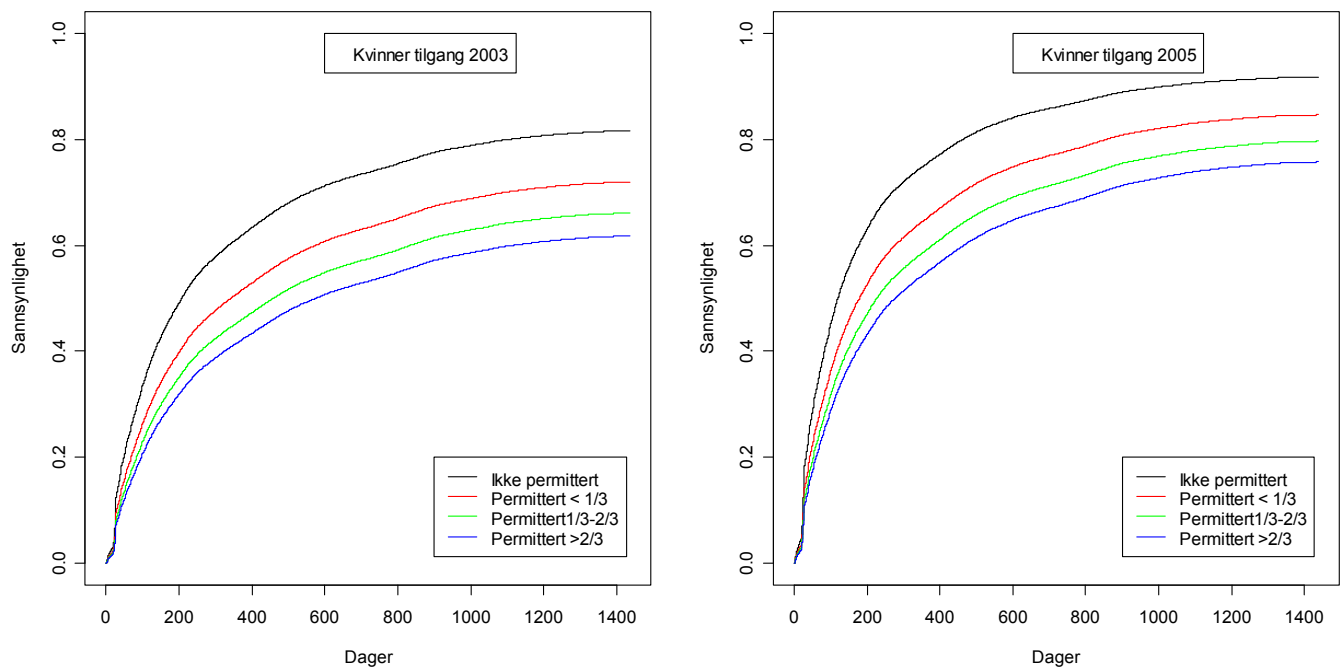
Figur 4.2.11 til 4.2.14 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter permitteringsstatus. Sammenlikner vi disse kurvene med kurvene 4.1.21 til 4.1.24 ser vi at sannsynligheten for overgang til deltidsarbeid er rangert i omvendt rekkefølge sammenliknet med sannsynligheten for overgang til heltidsarbeid. Det å ikke ha vært permittert gir lavest sannsynlighet for heltidsarbeid, mens det gir høyest sannsynlighet for å gå raskest til deltidsarbeid. Sannsynligheten for å komme i deltidsarbeid etter avsluttet arbeidssøkerperiode synker med økende andel av arbeidssøkerperioden som har vært permittering. Dette understreker at de som er permittert og dermed allerede er i et arbeidsforhold har større sjanse for å komme tilbake i heltidsjobb. Det viser også at spesielt for menn, så er det de som har sterkest tilknytning til arbeidsmarkedet fra før som har høyest sannsynlighet for å komme i heltidsjobb. De som ikke har like sterk tilknytning til arbeidsmarkedet har derimot større sannsynlighet for å komme i deltidsjobb. Figurene viser også gjennomgående den positive effekten av å bli arbeidssøker i en oppgangskonjunktur ved at sannsynligheten for å komme i deltidsarbeid er høyere for 2005-kohorten enn for 2003-kohorten.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Figur 4.2.11. og 4.2.12. Kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for menn med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter permitteringsstatus.

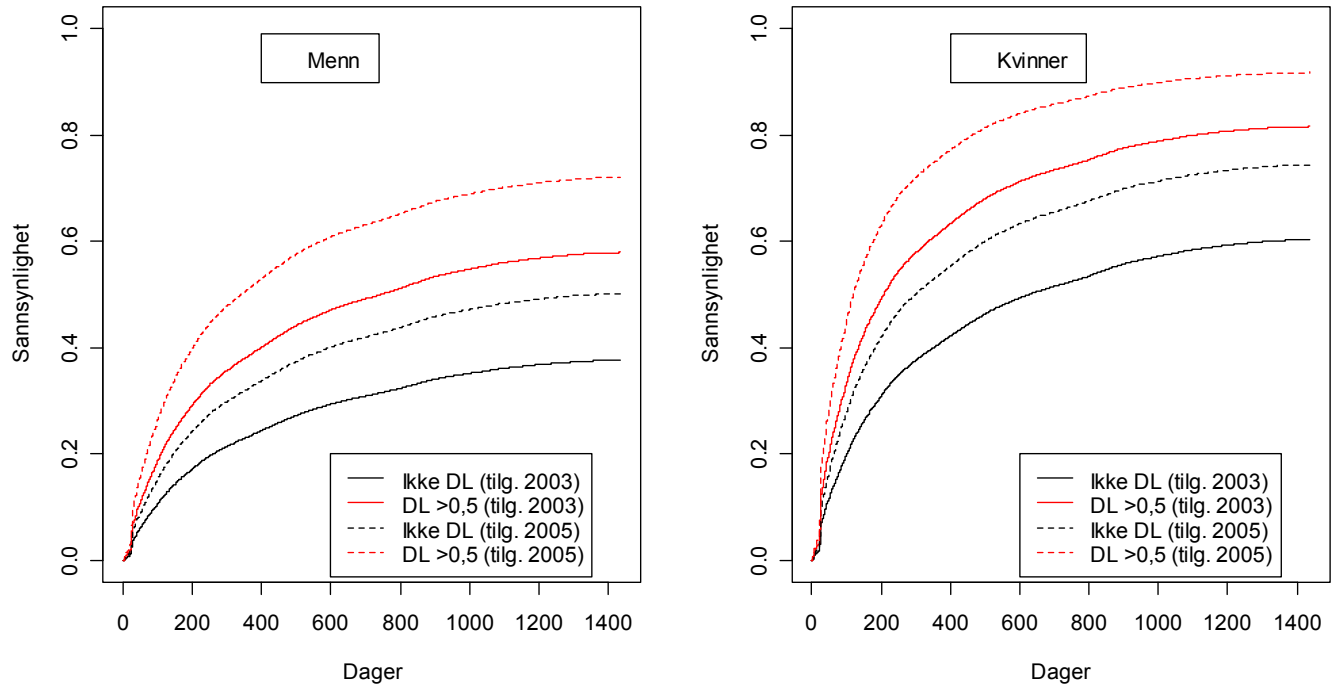

Figur 4.2.13. og 4.2.14. Kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter permitteringsstatus.

4.2.6 Å være delvis ledig gir høyere sannsynlighet for å fortsette i deltidsarbeid

Figur 4.2.15. og 4.2.16. Kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter status som delvis ledig.

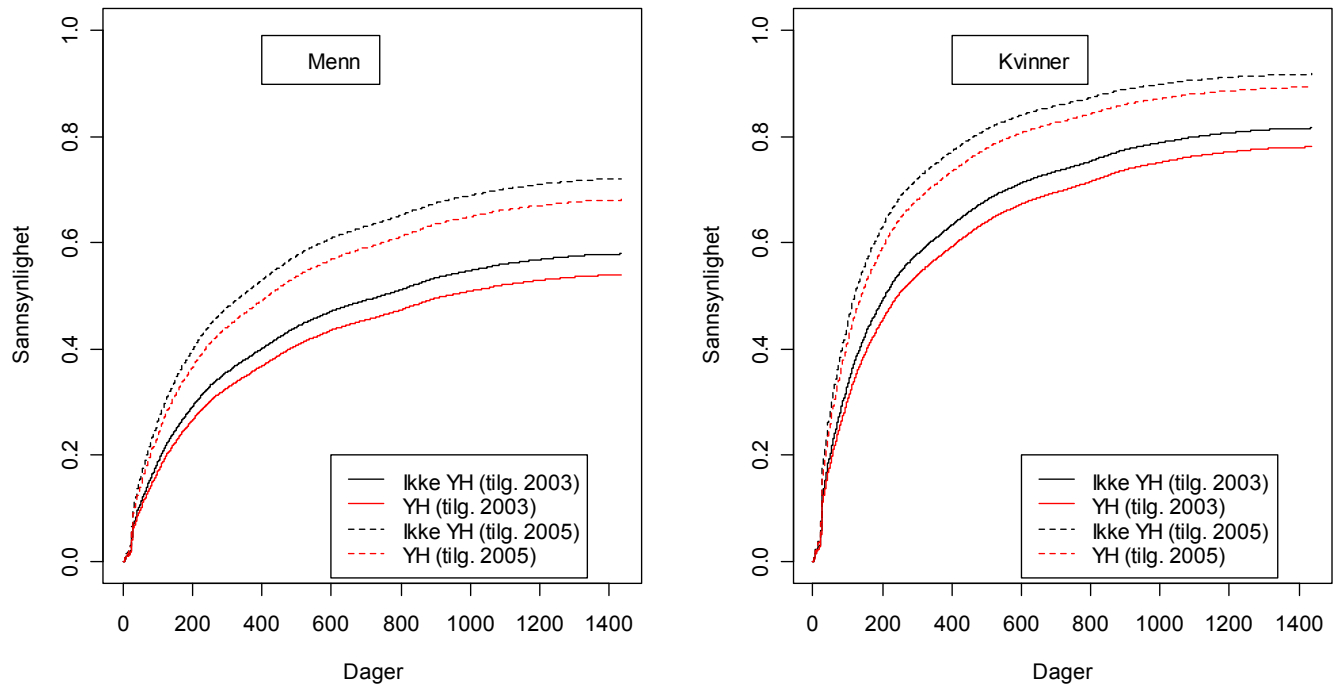

Figur 4.2.15 og 4.2.16 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 2005 etter om de har hatt status som delvis ledig eller ikke i løpet av arbeidssøkerperioden. Det å være kvinne gir jo høyest sannsynlighet for å komme i deltidsarbeid, og for både kvinner og menn gir det å ha vært delvis ledig i løpet av arbeidssøkerperioden høyere sannsynlighet for å være i deltidsarbeid etter avsluttet arbeidssøkerperiode. Noen arbeidssøkere vil da være i den samme jobben som de har hatt i arbeidssøkerperioden, men de står ikke lenger registrert som arbeidssøker.

Tilbøyeligheten til å være registrert som arbeidssøker er høyere for dem som mottar økonomiske ytelser som for eksempel dagpenger. Dersom arbeidssøkere ikke lenger mottar dagpenger vil heller ikke motivasjonen for å være arbeidssøker være like sterk. Så selv om de ikke har fått en heltidsjobb, står de ikke lenger registrert som arbeidssøker hos NAV. Dette kan skyldes ulike årsaker, som at de ikke lenger mottar dagpenger eller at de ikke lenger ønsker å jobbe heltid.

4.2.7 Tidligere yrkeshemmet og sannsynlighet for deltidsarbeid

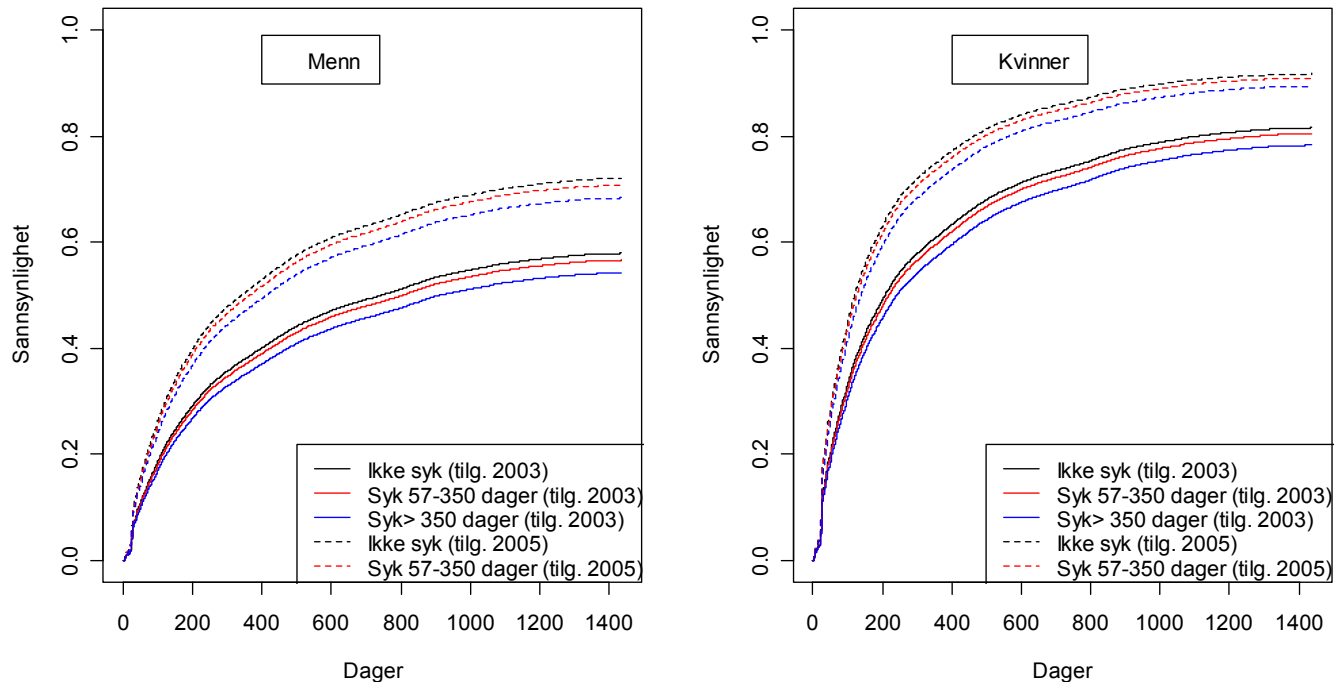
Figur 4.2.17. og 4.2.18. Kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter historisk status som yrkeshemmet siste 6 år før tilgang.

Figur 4.2.17 og 4.2.18 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 2005 etter om de har vært yrkeshemmet siste 6 år før tilgang. Figurene viser at de som ikke har vært yrkeshemmet har høyest sannsynlighet for å komme i deltidsarbeid, dette er altså tilsvarende som for overgang til heltidsarbeid. Figurene viser imidlertid også at det er høyere sannsynlighet for å komme i deltidsarbeid for 2005-kohorten sammenliknet med 2003-kohorten både for de som har vært og de som ikke har vært yrkeshemmet i løpet av de seks siste årene før tilgangstidspunktet. Økningen i sannsynlighet for å komme i deltidsarbeid har økt proporsjonalt for både menn og kvinner. Med dette menes at forskjellen mellom kurvene for de som ikke har vært yrkeshemmet og de som har vært yrkeshemmet har holdt seg konstant.

4.2.8 Tidligere sykeperioder og sannsynlighet for deltidsarbeid

Figur 4.2.19 og 4.2.20. Kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter historisk status som syk siste 2 år før tilgang.

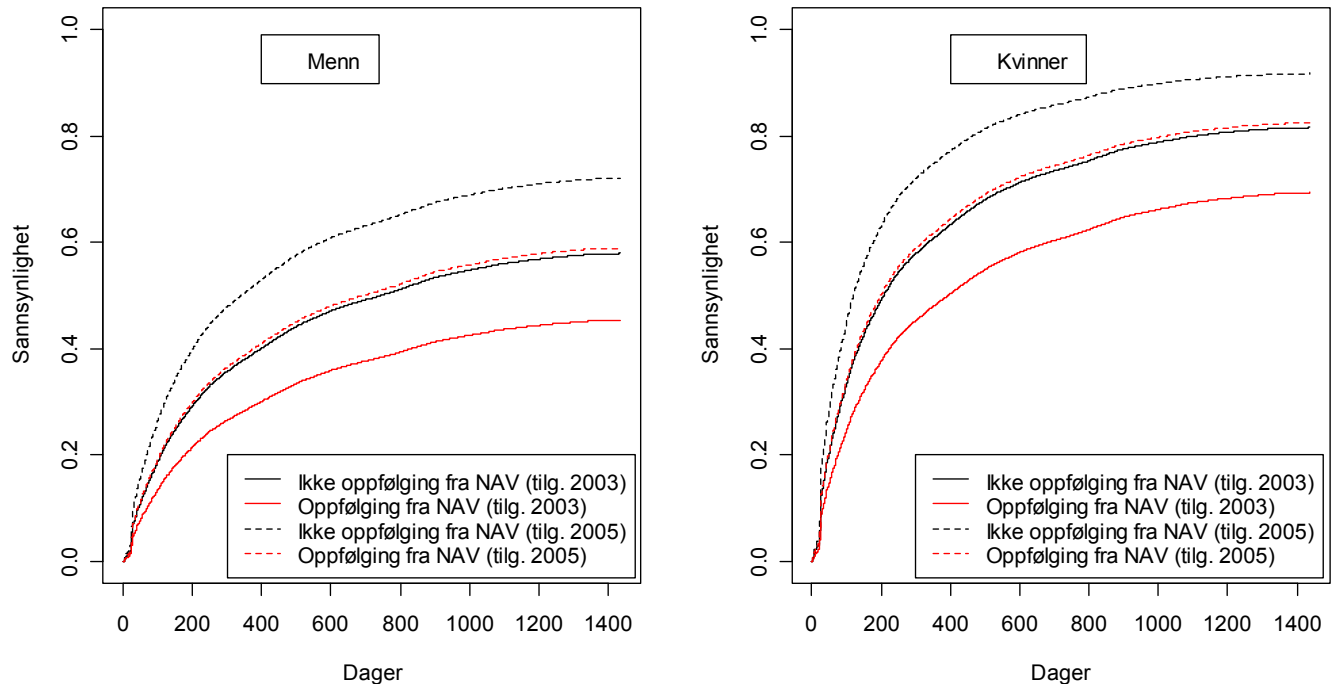

Figurene 4.2.17 og 4.2.18 viser altså at sannsynligheten for å komme i deltidsjobb fordelt etter om en arbeidssøker har vært yrkeshemmet eller ikke har økt proporsjonalt i oppgangskonjunktoren. Forskjellen i sannsynlighet mellom de som har vært yrkeshemmet og de som ikke har vært det har altså holdt seg konstant over konjunktorene. Den samme trenden ser vi også når vi fordeler på historikk som syk de siste to årene før tilgang som arbeidssøker. Figurene 4.2.19 og 4.2.20 viser at forholdet mellom kurvene har holdt seg relativt konstant. Men det er likevel en betydelig effekt av oppgangskonjunktoren, for eksempel har en kvinne som har vært syk i 350 dager eller mer en sannsynlighet på å komme i deltidsjobb innen det har gått 200 dager på 46 prosent dersom hun tilhører 2003-kohorten og en sannsynlighet på 59 prosent dersom hun tilhører 2005-kohorten. Sannsynligheten for å komme i deltidsjobb innen 200 dager har altså økt med 13 prosentpoeng som følge av oppgangskonjunktoren når alle andre observerbare kjennetegn er like. Tilsvarende er det en økning fra 27 til 37 prosent sannsynlighet for en mann når alt annet er likt.

Arbeidssøkere som ikke har vært syk siste to år før tilgang er de som har høyest sannsynlighet for å komme i deltidsarbeid. Deretter faller sannsynligheten med økende sykefravær. Dette er det samme mønsteret som vi så for overgang til heltidsarbeid. Men mens kurvene i større grad konvergerer for overgang til heltidsarbeid, så er forholdet mellom kurvene i større grad konstant for overgang til deltidsarbeid. Kurvene løfter seg altså proporsjonalt for 2005-kohorten sammenliknet med 2003-kohorten.

4.2.9 De som bruker lengst til på å komme i deltidsjobb får oppfølging

Figur 4.2.21. og 4.2.22. Kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter oppfølging fra NAV.

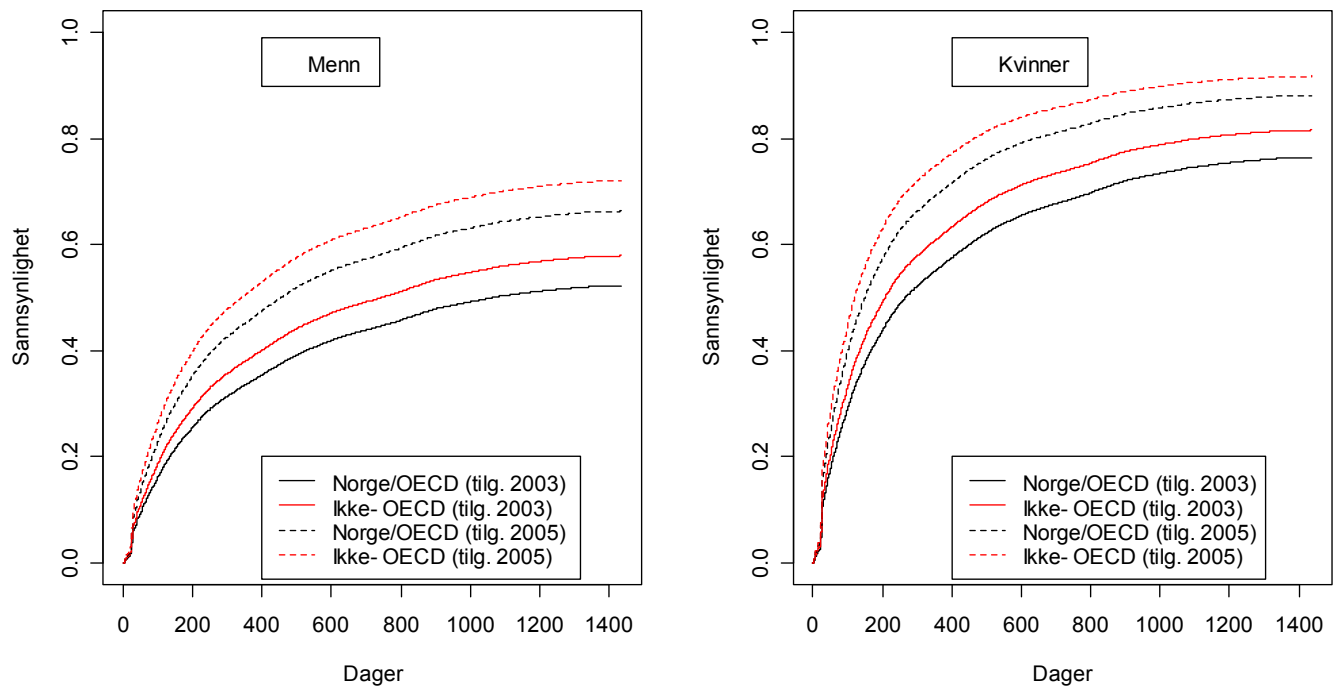

Figur 4.2.21 og 4.2.22 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for henholdsvis menn og kvinner med tilgang i 2003 og 2005 etter om de har fått oppfølging fra NAV eller ikke. Kurvene viser at for begge kjønn gir det å ikke ha fått oppfølging fra NAV høyest sannsynlighet for å komme raskest i deltidsjobb. Med oppfølging fra NAV menes fullførte aktiviteter, både individuelle og i gruppe. Det kan være for eksempel være oppfølgingssamtaler. At det å ikke ha fått oppfølging fra NAV gir høyest sannsynlighet viser at NAV prioriterer de arbeidssøkerne som har størst behov for bistand i oppfølgingsarbeidet. De arbeidssøkerne som i stor grad klarer seg på egen hånd blir ikke prioritert, mens de arbeidssøkerne som har størst utfordringer med å komme i jobb og de som bruker lengst tid er de som også får oppfølging fra NAV.

I denne sammenhengen kan altså det å ha mottatt oppfølging fra NAV tolkes som et kjennetegn på at man står foran større utfordringer med å komme i arbeid, enn en som ikke har mottatt oppfølging. Figurene viser at både for kvinner og menn har det å bli arbeidssøker i en oppgangskonjunktur positiv effekt, og kurven for en som har fått oppfølging fra NAV fra 2005-kohorten sammenfaller i noen grad med kurven til en som ikke har fått oppfølging fra 2003-kohorten. For eksempel har en kvinne fra 2003-kohorten, som ikke har fått oppfølging fra NAV, en kumulativ sannsynlighet for å komme i deltidsjobb på 58 prosent. En kvinne fra 2005-kohorten som har fått oppfølging men ellers har like kjennetegn som kvinnen fra 2003-kohorten, vil ha en sannsynlighet for deltidsarbeid på 59 prosent.

4.2.10 Innvandrerkvinner fra ikke-OECD land har høyest sannsynlighet for deltidsarbeid

Figur 4.2.23. og 4.2.24. Kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter innvandrerbakgrunn.

Figur 4.2.23 og 4.2.24 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til deltidsarbeid for menn og kvinner med tilgang 1. halvår 2003 og 2005 fordelt etter om de er født i Norge eller et annet OECD land eller utenfor OECD. Figurene viser at det å være kvinne født i et land utenfor OECD gir høyest sannsynlighet for å komme i deltidsjobb etter avsluttet arbeidssøkerperiode. Fødeland Norge og andre land i OECD er gruppert sammen da det gir lik sannsynlighet.

Figurene viser at det er en generell heving av sannsynligheten for å komme i deltidsarbeid for 2005-kohorten sammenliknet med 2003-kohorten. Etter en måned som arbeidssøker er det ett prosentpoeng forskjell i sannsynlighet mellom menn fra Norge/OECD og menn født utenfor OECD. Tilsvarende forskjell mellom kvinner er på to prosentpoeng. Etter 200 dager har forskjellen økt til 5 prosentpoeng for den kvinnelige 2003-kohorten og 6 prosentpoeng for 2005-kohorten. Etter 200 dager som arbeidssøker har kvinner fra 2005-kohorten med denne sammensetningen av kjennetegn og som er født utenfor OECD en sannsynlighet på 63 prosent for å være i deltidsarbeid.

4.3 Sannsynligheter for overgang fra arbeidssøker til yrkeshemmet

Resultatet av konkurrerende risiko-regresjonen viser at den typiske arbeidssøkeren som har høyest sannsynlighet for å gå direkte fra å være arbeidssøker til å være yrkeshemmet har følgende trekk:

- Mottar ikke dagpenger
- 50-59 år
- Tilgang i 2005
- Født i Norge eller i et annet OECD-land
- Yrkesbakgrunn manuelt ufaglært
- Har vært arbeidssøker tidligere
- Har ikke vært delvis ledig
- Har vært yrkeshemmet mellom 1 og 200 dager
- Har vært syk mer enn 350 dager
- Har fått oppfølging fra NAV
- Har ikke vært permittert

Kumulativ insidenskurvene for en slik arbeidssøker er presentert i figur 4.3.1.

Resultatet av konkurrerende risiko-regresjonen viser at den typiske arbeidssøkeren som har minst sannsynlighet for å gå direkte fra å være arbeidssøker til å være yrkeshemmet har følgende trekk:

- Mottar dagpenger
- 19 år eller yngre
- Tilgang i 2003
- Født utenfor OECD
- Yrkesbakgrunn ikke manuelt faglært
- Har ikke vært arbeidssøker tidligere
- Har vært delvis ledig mindre enn 50 prosent av tiden
- Ikke vært yrkeshemmet
- Ikke vært syk eller syk mindre enn 57 dager
- Har ikke fått oppfølging fra NAV
- Har vært permittert 1/3-2/3 av tiden

Kumulativ insidenskurvene for en slik arbeidssøker er presentert i figur 4.3.2.

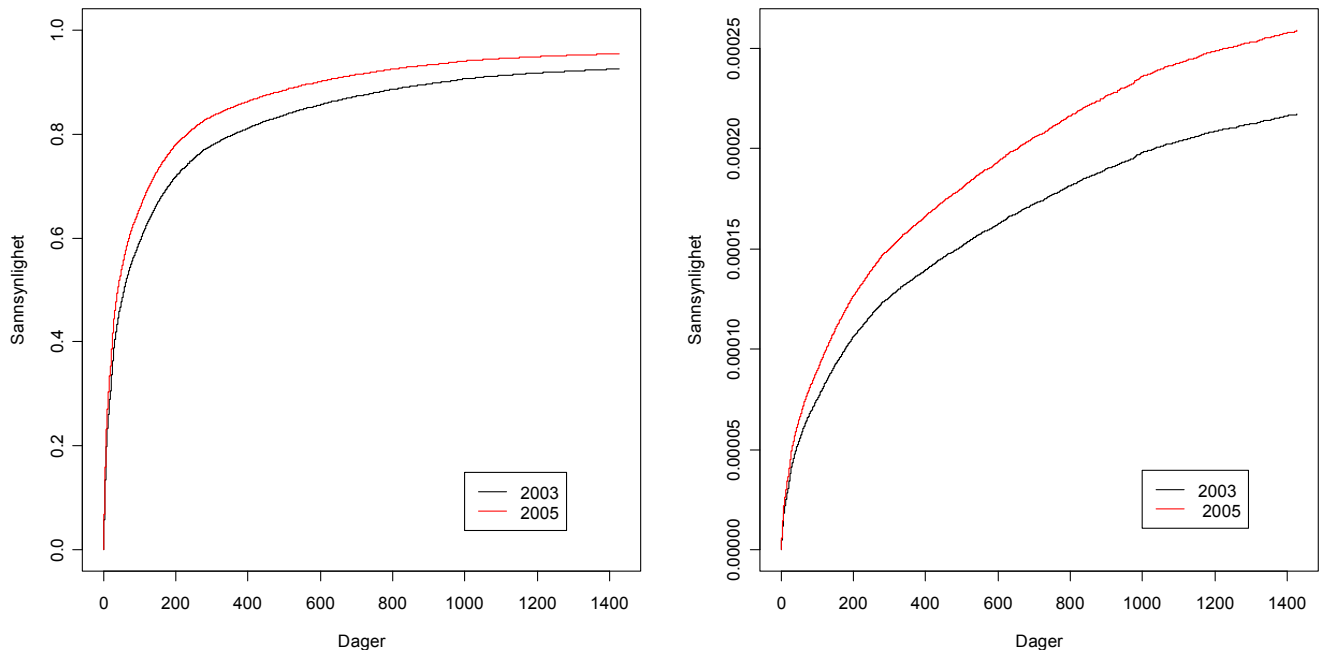
De videre plottene baserer seg på profilen til arbeidssøkere som gir størst sannsynlighet for å ha status som yrkeshemmet som utfall av arbeidssøkerperioden.

Det vises på en og en parameter for å illustrere betydningen av de ulike kjennetegnene ved arbeidssøkerne.

Kjønn gir ikke signifikant forskjell i sannsynlighet for å bli yrkeshemmet etter endt arbeidssøkerperiode, og det presenteres derfor ikke plott for menn og kvinner.

4.3.1 Raskest og treigest til yrkeshemmet

Figur 4.3.1. og 4.3.2. Kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005, henholdsvis høyest og lavest sannsynlighet for utfall yrkeshemmet.

Figur 4.3.1 og 4.3.2 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005, med henholdsvis høyest og lavest sannsynlighet for utfall yrkeshemmet. Det er en signifikant effekt av tilgangsårs også på sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Etter 200 dager som arbeidssøker er den kumulative sannsynligheten 72 prosent for en arbeidssøker med denne sammensetningen av kjennetegn med tilgang i 2003, mens en arbeidssøker med de samme kjennetegnene med tilgang i 2005 har en sannsynlighet på 78 prosent for å bli yrkeshemmet etter 200 dager dersom ingen av de andre utfallene, det vil si heltidsarbeid, deltidsarbeid eller kategorien annet har inntruffet. Vi ser altså en konjunkturreffekt også når det gjelder sannsynlighet for overgang til yrkeshemmet.

Kurvene i figur 4.3.1 viser at det er høyere sannsynlighet for å bli yrkeshemmet i en oppgangskonjunktur når alle andre kjennetegn er like. Sannsynligheten for å bli yrkeshemmet med disse kjennetegnene, etter for eksempel 700 dager, er 87 prosent for 2003-kohorten og 92 prosent for 2005-kohorten. Resultatet viser at etter 700 dager, dersom ingen av de andre utfallene har funnet sted, så er sannsynligheten høyere for å bli yrkeshemmet for dem som ble arbeidssøkere i en høykonjunktur. Konklusjonen fra kapittel 4.1. og 4.2. er at både for overgang til heltidsjobb og deltidsjobb, er det dem som har størst problemer med å komme i jobb i en nedgangskonjunktur som har størst effekt av oppgangskonjunktur for å komme i arbeid. Når en arbeidssøkerperiode har vart i 700 dager, så er sannsynligheten høyere for å bli

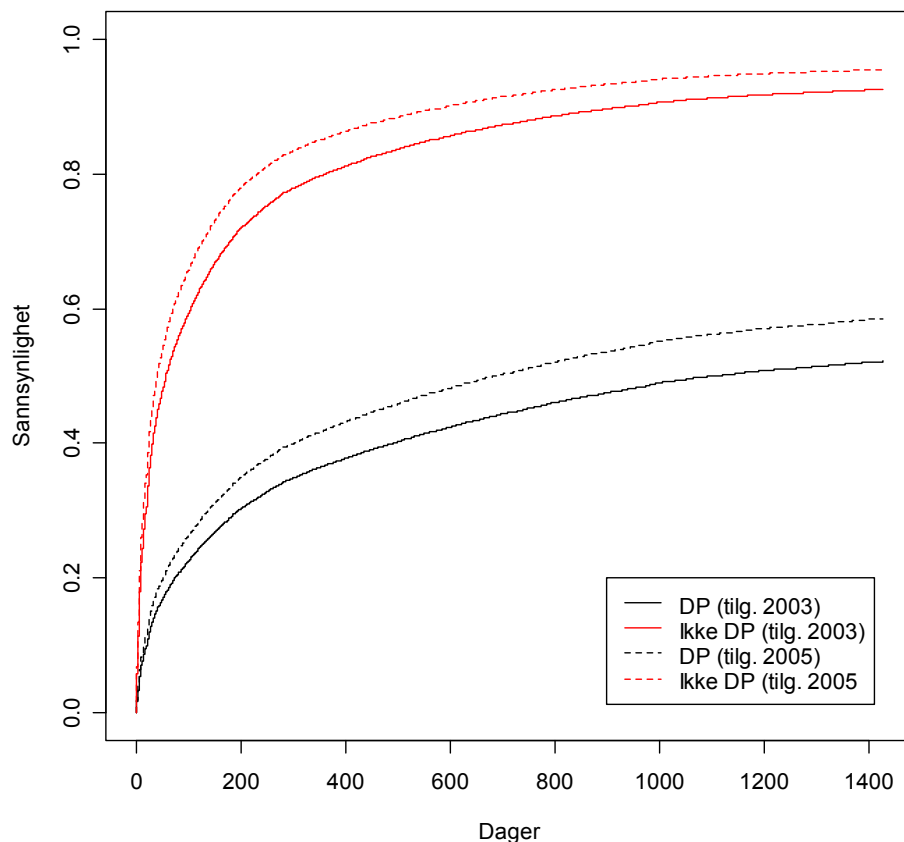
Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

yrkeshemmet i en oppgangs- enn i en nedgangskonjunktur. Siden jobbsannsynligheten er større, vil sannsynligheten for dem som er igjen som arbeidssøker etter 2 år bli høyere for å bli yrkeshemmet. Dette indikerer at de som er igjen som arbeidssøker etter 700 dager i en oppgangskonjunktur vil være mindre i stand til å arbeide enn tilsvarende i en lavkonjunktur. Dette til tross for at det er kontrollert for en rekke observerbare kjennetegn. Det kan være andre kjennetegn som det ikke er kontrollert for som spiller inn.

4.3.2 Ingen dagpenger gir høyest sannsynlighet for overgang til yrkeshemmet

Figur 4.3.3 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang i 2003 og 2005 etter dagpengevedtak, det vil si om arbeidssøkeren mottar dagpenger eller ikke. Figuren viser at de som ikke mottar dagpenger blir raskere yrkeshemmet og har høyere sannsynlighet for å bli det. Dagpengerrettigheter brukes i denne analysen som en indikator på arbeidsmarkedstilknytning. Det er altså arbeidssøkere med minst tilknytning til arbeidsmarkedet som har høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet.

Figur 4.3.3. Kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter dagpengevedtak.

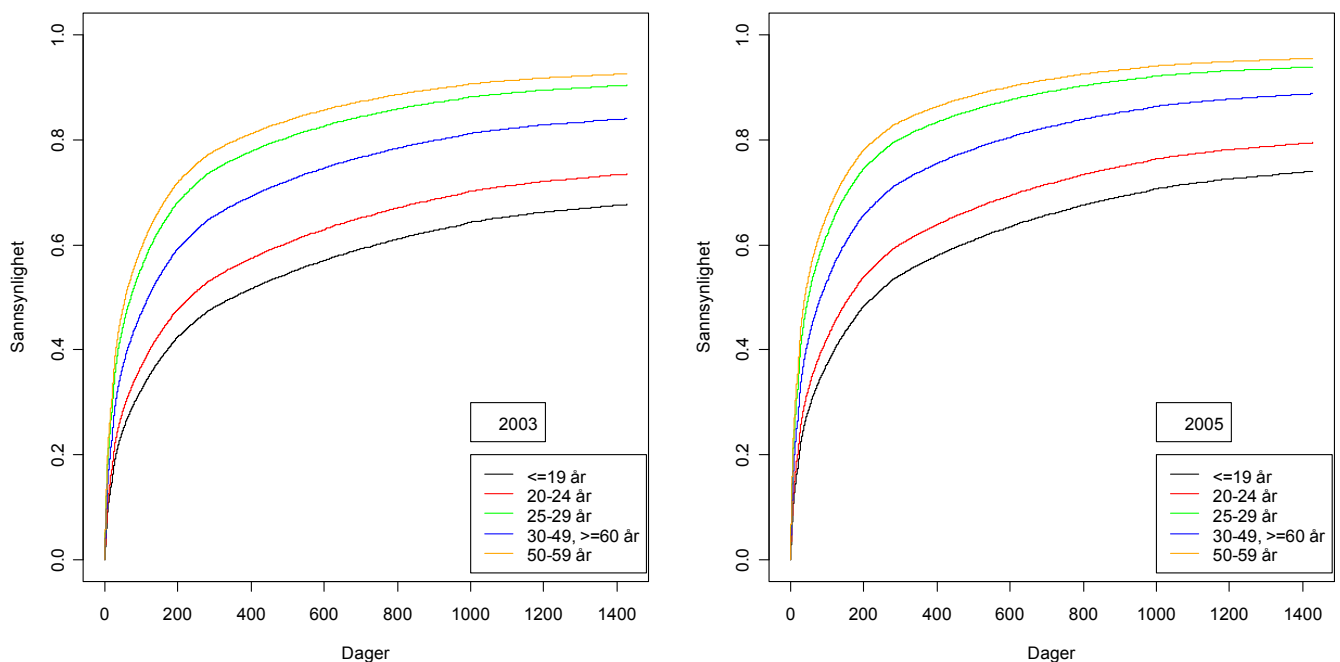
Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Etter 200 dager er det betydelige forskjeller i sannsynlighet for å bli yrkeshemmet mellom dem med og uten dagpenger. For 2003-kohorten er det en forskjell på 42 prosentpoeng mellom dem som ikke har dagpenger (72 %) og de som har dagpenger (30 %) dersom ingen av de andre overgangene har funnet sted. Figuren viser altså at økonomisk ytelse har stor betydning for sannsynligheten for å bli yrkeshemmet. Yrkeshemmede mottar attføringspenger, og i motsetning til dagpenger er det ikke noe krav at arbeidssøkeren skal ha inntektsgrunnlag for denne ytelsen.

Figurene viser også at det er en noe høyere sannsynlighet for å bli yrkeshemmet for dem som ble registrert i en oppgangskonjunktur sammenliknet med dem som ble arbeidssøkere i en nedgangskonjunktur. For 2005-kohorten har sannsynligheten for å bli yrkeshemmet innen 200 dager som arbeidssøker økt til 35 prosent for dem med dagpenger og 78 prosent for dem uten dagpenger.

4.3.3 50 til 59 åringene har raskest overgang til yrkeshemmet

Figur 4.3.4. og 4.3.5. Kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter alder.

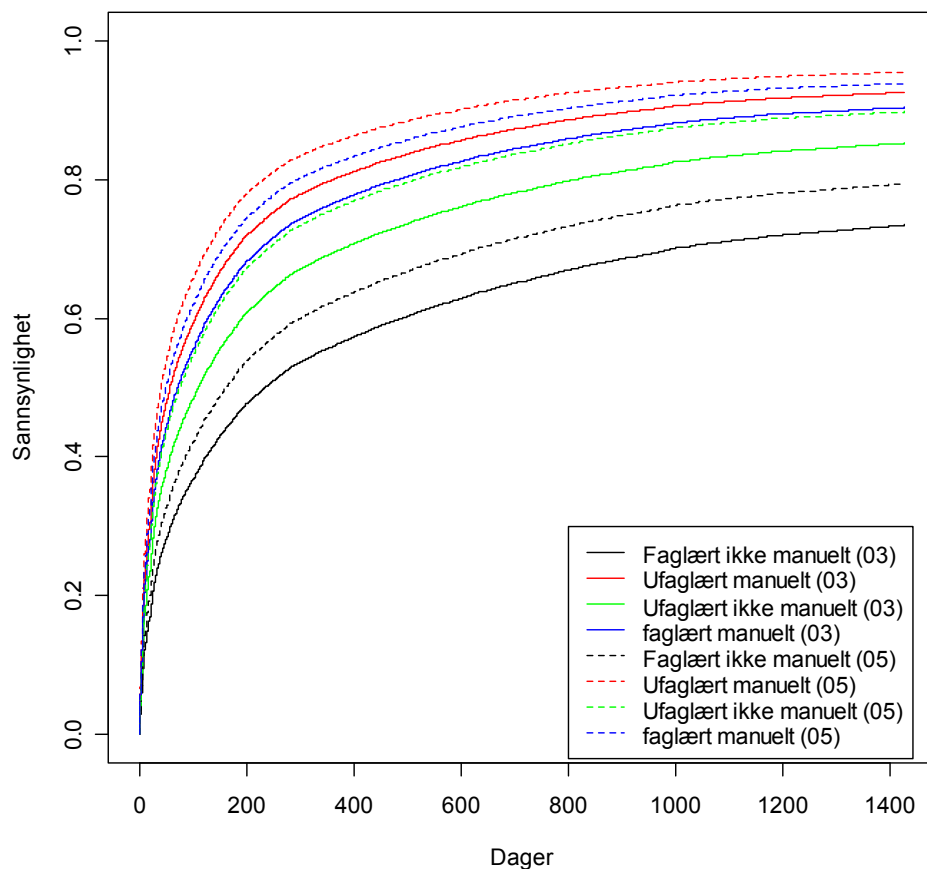
Figur 4.3.4 og 4.3.5 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang i 2003 og 2005 fordelt på ulike aldersgrupper. De viser at det er arbeidssøkere i alderen 50 til 59 år som har høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Hovedtrenden i figurene er at sannsynligheten for å bli yrkeshemmet øker med økende alder. Unntaket fra denne trenden er aldersgruppen 25 til 29 år som har nest høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Figurene 4.3.4 og 4.3.5 viser at etter 400 dager som arbeidssøker har en arbeidssøker under 20 år fra 2003-kohorten en kumulativ sannsynlighet på 52 prosent, mens tilsvarende for 2005-kohorten er 58 prosent. Etter 400 dager er det en sannsynlighet på 58 prosent for å bli yrkeshemmet for arbeidssøkere i alderen 20 til 24 år med disse kjennetegnene fra 2003-kohorten, mens det er 64 prosent sannsynlig for 2005-kohorten. Tilsvarende gir det å være i alderen 25 til 29 og i 2003-kohorten en sannsynlighet på 78 prosent etter 400 dager med akkurat disse kjennetegnene, tilsvarende er 83 prosent for 2005-kohorten. Det er bare 50 til 59 åringene som har høyere sannsynlighet enn 25 til 29 åringene. Og av arbeidssøkerne fra 2003-kohorten med disse kjennetegnene er det en sannsynlighet på 81 prosent for å bli yrkeshemmet etter 400 dager, dersom ingen av de andre mulige utfallene har inntruffet. Den kumulative sannsynligheten har økt til 86 prosent for 2005-kohorten. 30 til 49 åringene og de over 59 år har sammenfallende sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Etter 400 dager er den kumulative sannsynligheten på 69 prosent for 2003-kohorten, og 76 prosent for 2005-kohorten.

4.3.4 Kompetanse i ufaglært manuelt arbeid gir raskest overgang til yrkeshemmet

Figur 4.3.6. Kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter individuell kompetanse.

Figur 4.3.6 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang i 2003 og 2005 etter individuell kompetanse. Den viser at kurvene for de ulike

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

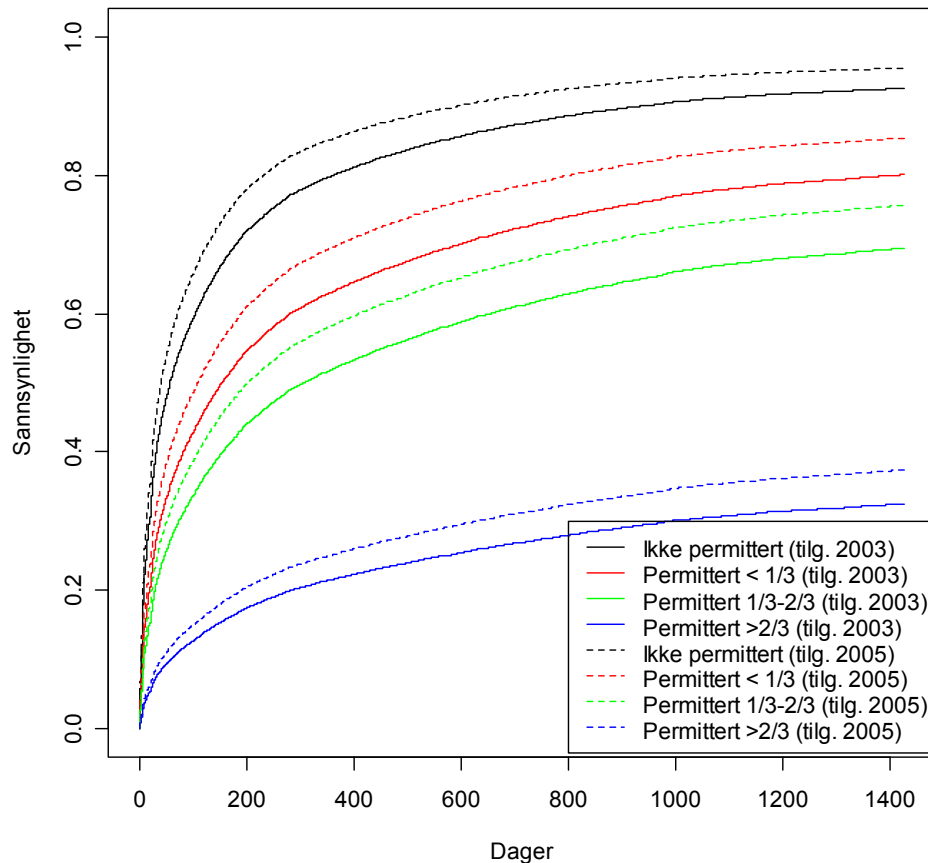
kompetansegruppene har løftet seg omtrent like mye for 2005-kohorten sammenliknet med 2003-kohorten. Kurvene som representerer to ulike tilganger innenfor samme kompetanse er altså parallellforskjøvet.

Det er store forskjeller i arbeidssøkernes sannsynlighet for å bli yrkeshemmet i forhold til hva slags kompetanse de har. Figur 4.3.6 viser klart at det er arbeidssøkere med bakgrunn fra faglært ikke-manuelt arbeid som har lavest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Faglært ikke-manuelt arbeid omfatter høyere utdanning og yrker innen helse, pleie og omsorg, bygg og anlegg, industriarbeid samt yrker som ledere, ingeniør- og IKT-fag, undervisning, akademiske yrker, meglere og konsulenter. Kompetanse som gir høyest sannsynlighet er ufaglært manuelt arbeid og omfatter arbeidssøkere som har grunnskole eller videregående skole, GK og VKI med yrkesklassifisering jordbruk, skogbruk og fiske, bygg og anlegg og industriarbeid. Dette viser at de som har høyere utdanning har betydelig lavere sannsynlighet for å bli yrkeshemmet sammenliknet med arbeidssøkere som har grunnskole og et og to år på videregående skole. I tillegg er yrkene i kategorien faglært ikke-manuelt i mindre grad fysisk krevende sammenliknet med ikke faglært manuelt arbeid. Yrkesrettet attføring omfatter dem som på grunn av sykdom, lyte eller skade har fått sin evne til å utføre inntektsgivende arbeid varig nedsatt eller har fått sine muligheter til å velge yrke eller arbeidsplass vesentlig innskrenket. Det vil derfor være et større behov for tiltak fra NAV, som omskolering, for å komme i høvelig arbeid inne de manuelle yrkene. Innen ikke-manuelle yrker vil det ofte være lettere å gjøre tilpasninger enten i selve arbeidet eller ved arbeidsplassen.

Det er altså arbeidssøkere med kompetanse fra faglært ikke manuelt arbeid som har lavest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet, etterfulgt av ikke faglært-ikke manuelt arbeid. Det er de ikke-manuelle yrkene som har lavest sannsynlighet. De med manuell kompetanse har høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet og de med ufaglært manuell kompetanse har noe høyere sannsynlighet enn dem som er faglært.

4.3.5 Status som permittert og sannsynlighet for overgang til yrkeshemmet

Figur 4.3.7. Kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter permitteringsstatus.

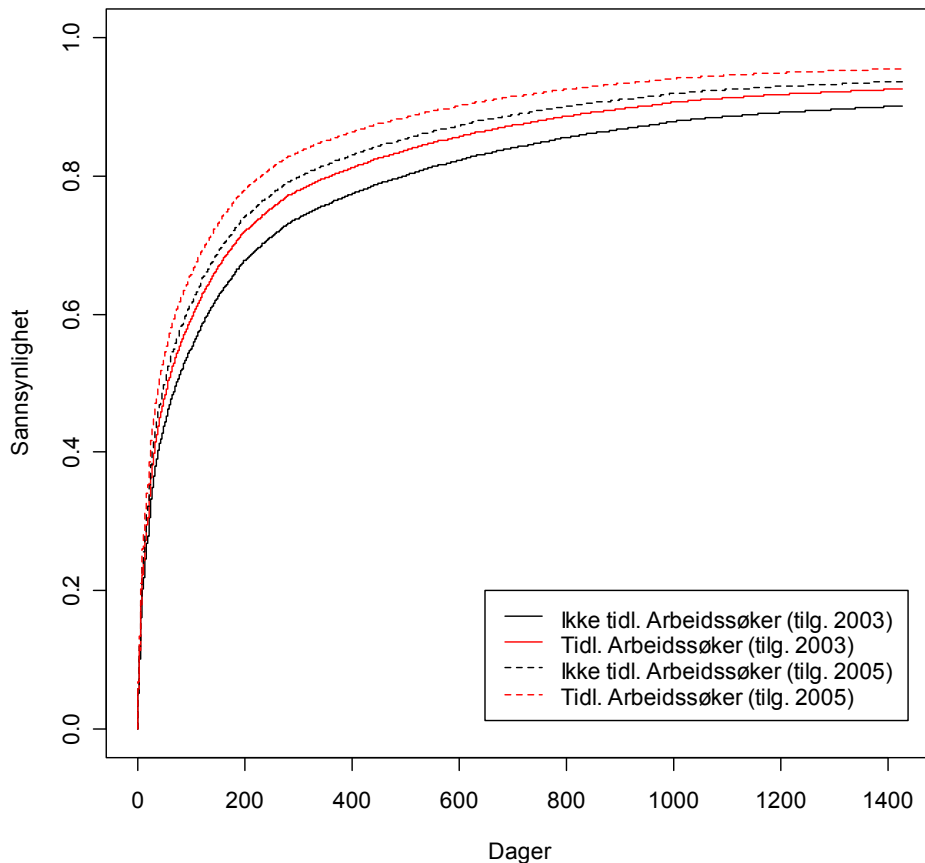

Figur 4.3.7 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang i 2003 og 2005 etter hvor mye av arbeidssøkerperioden som har vært permittering. Figuren viser at det er arbeidssøkere som ikke er permittert som har høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Å være permittert indikerer sterk tilknytning til arbeidsmarkedet, og det er altså arbeidssøkere med svakere tilknytning til arbeidsmarkedet som har høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Det så vi også når det gjelder dagpengevedtak, og det å ikke ha dagpenger gir høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet.

Den kumulative sannsynligheten for å bli yrkeshemmet synker med økende andel dager av arbeidssøkerperioden som er permittering. Arbeidssøkere som har vært permittert mer enn 2/3 av arbeidssøkerperioden skiller seg ut med betydelig lavere sannsynlighet enn de som har vært permittert en mindre del, eller ikke vært permittert i det hele tatt.

4.3.6 Gjengangere har høyere sannsynlighet for å bli yrkeshemmet

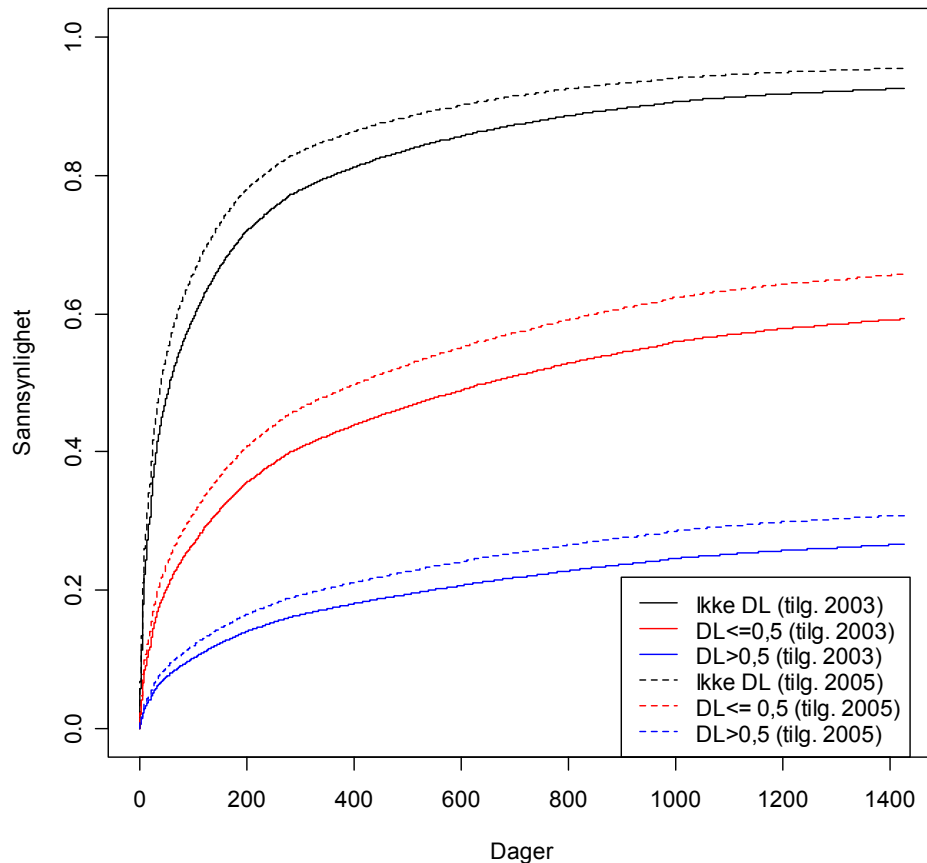
Figur 4.3.8. Kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter historikk som arbeidssøker.

Figur 4.3.8 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang i 2003 og 2005 etter om de har vært arbeidssøkere i løpet av de siste 6 årene før tilgang som arbeidssøker. Figuren viser at det er arbeidssøkere, som også har vært arbeidssøker tidligere, som har høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Det er imidlertid ikke så store forskjeller mellom dem som har vært arbeidssøker og de som ikke har vært det. Etter 300 dager som arbeidssøker for dem med tilgang i 2003 er det en kumulativ sannsynlighet på 74 prosent for å bli yrkeshemmet dersom ingen av de andre mulige utfallene har inntruffet. For 2005-kohorten har dette økt til 80 prosent. For 2003-kohorten er den kumulative sannsynligheten etter 300 dager for dem som har vært arbeidssøker tidligere 4 prosentpoeng høyere enn for dem som ikke har vært arbeidssøker tidligere (78 %). Den kumulative sannsynligheten har økt med 3 prosentpoeng for dem som ikke har vært arbeidssøkere (83 %) på tilsvarende tidspunkt for 2005-kohorten.

4.3.7 Ikke delvis ledige blir raskere yrkeshemmet

Figur 4.3.9. Kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter status som delvis ledig.

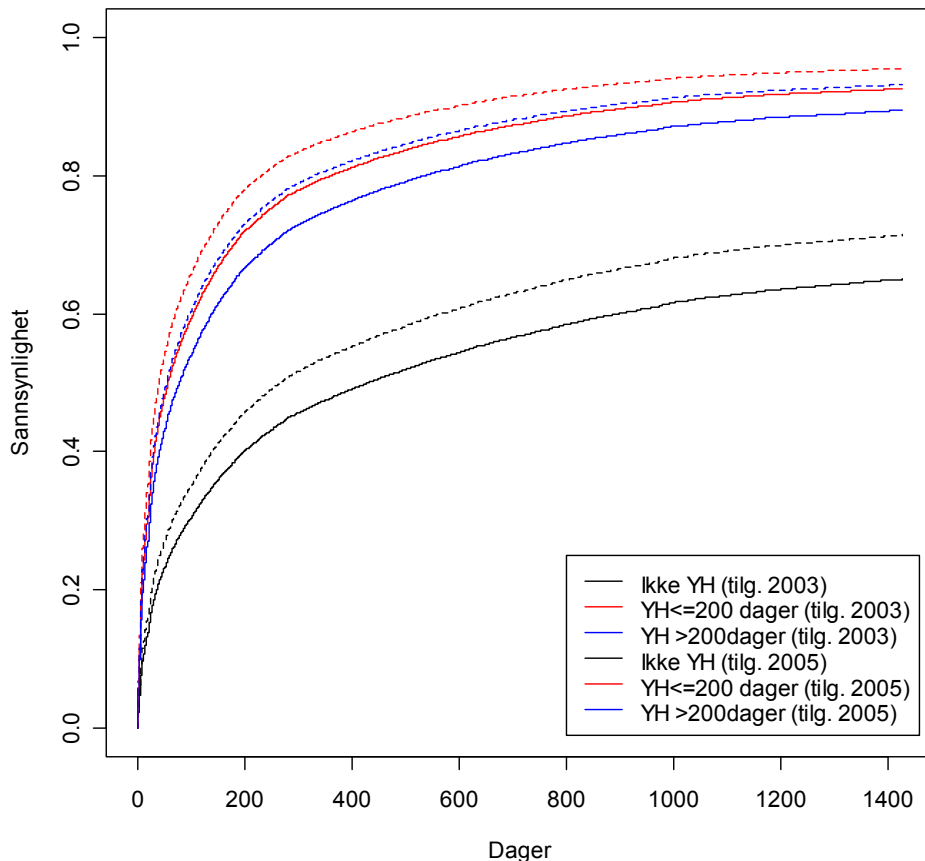

Figur 4.3.9 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang i 2003 og 2005 etter andel av arbeidssøkerperioden som har vært delvis ledig. Figuren viser at det er arbeidssøkere som ikke har vært delvis ledig i løpet av arbeidssøkerperioden som har høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. De som har vært delvis ledig mer enn 50 prosent av perioden har lavest sannsynlighet. Dette viser at det er de som har en tilknytning til arbeidsmarkedet, som her gjennom en deltidsjobb, som har lavest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Dette indikerer at det er de som ikke har en skade, lyte eller sykdom som har gitt dem nedsatt evne til å utføre inntektsgivende arbeid som er i deltidsjobb. De er altså friske nok til å arbeide og har derfor ikke behov for attføringstiltak fra NAV.

Arbeidssøkere fra 2005- kohorten, som har vært delvis ledig i 50 prosent av arbeidssøkerperioden eller mer, er de som har lavest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet, med en kumulativ sannsynlighet på 19 prosent dersom ingen av de andre utfallene har inntruffet innen 300 dager. Tilsvarende er det en sannsynlighet på 83 prosent på samme tidspunkt for dem som ikke har vært delvis ledig.

4.3.8 Tidligere yrkeshemmede har høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet igjen

Figur 4.3.10. Kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter status som yrkeshemmet.

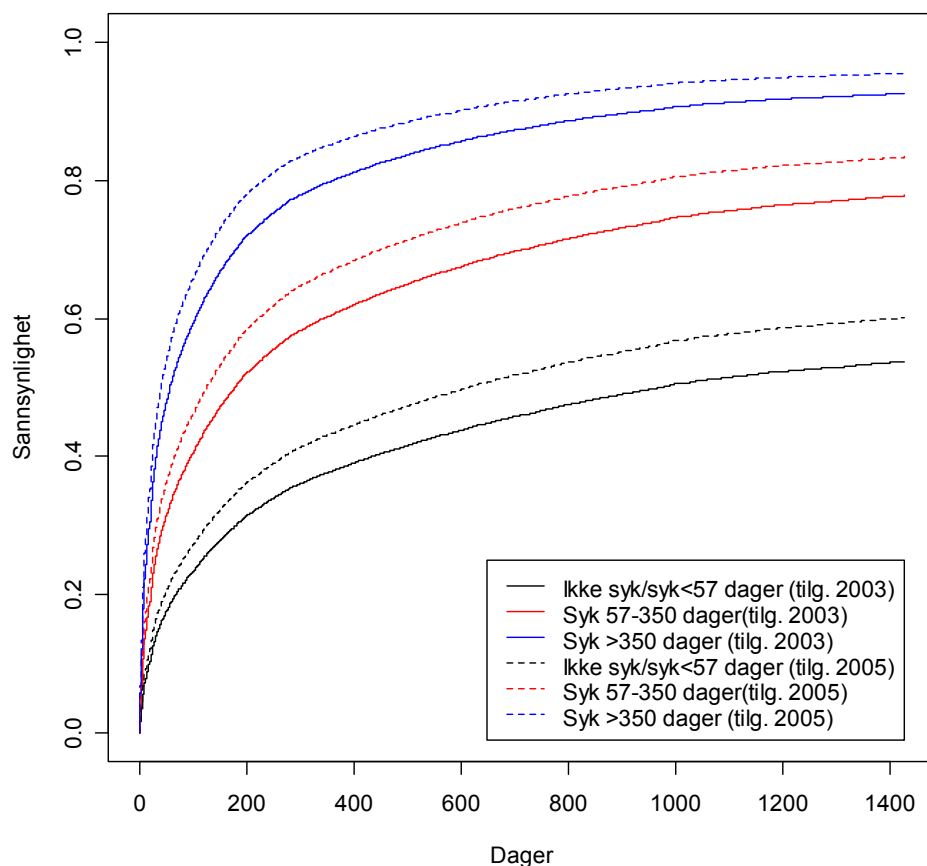
Figur 4.3.10 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang i 2003 og 2005 etter hvor mange dager de har vært yrkeshemmet i løpet av de siste 6 årene før tilgang som arbeidssøker. Figuren viser at det er betydelige forskjeller mellom arbeidssøkere som har vært yrkeshemmet tidligere og de som ikke har vært yrkeshemmet tidligere. Det er imidlertid interessant å merke seg at av de som har vært yrkeshemmet tidligere, er de med lengst periode som yrkeshemmet som har lavest sannsynlighet. Arbeidssøkere som har vært yrkeshemmet 200 dager eller mindre er altså de som har høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Dette viser at arbeidssøkerne som har de lengste periodene som yrkeshemmet, og dermed har fått tiltak fra NAV over lengst tidsrom, har lavere sannsynlighet for å bli yrkeshemmet igjen. De som ikke har vært yrkeshemmet i det hele tatt har også minst sannsynlighet for å bli det.

Forskjellen i sannsynlighet for å bli yrkeshemmet etter 200 dager som arbeidssøker, har holdt seg konstant på 5 prosentpoeng mellom 2003- og 2005-kohorten for de som har vært yrkeshemmet tidligere. I 2005-kohorten har de som har vært yrkeshemmet mindre enn 201 dager en sannsynlighet på 73 prosent etter 200 dager, mens de som har vært yrkeshemmet mer enn 200 dager har en sannsynlighet på 78 prosent.

4.3.9 De langvarige syke har høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet

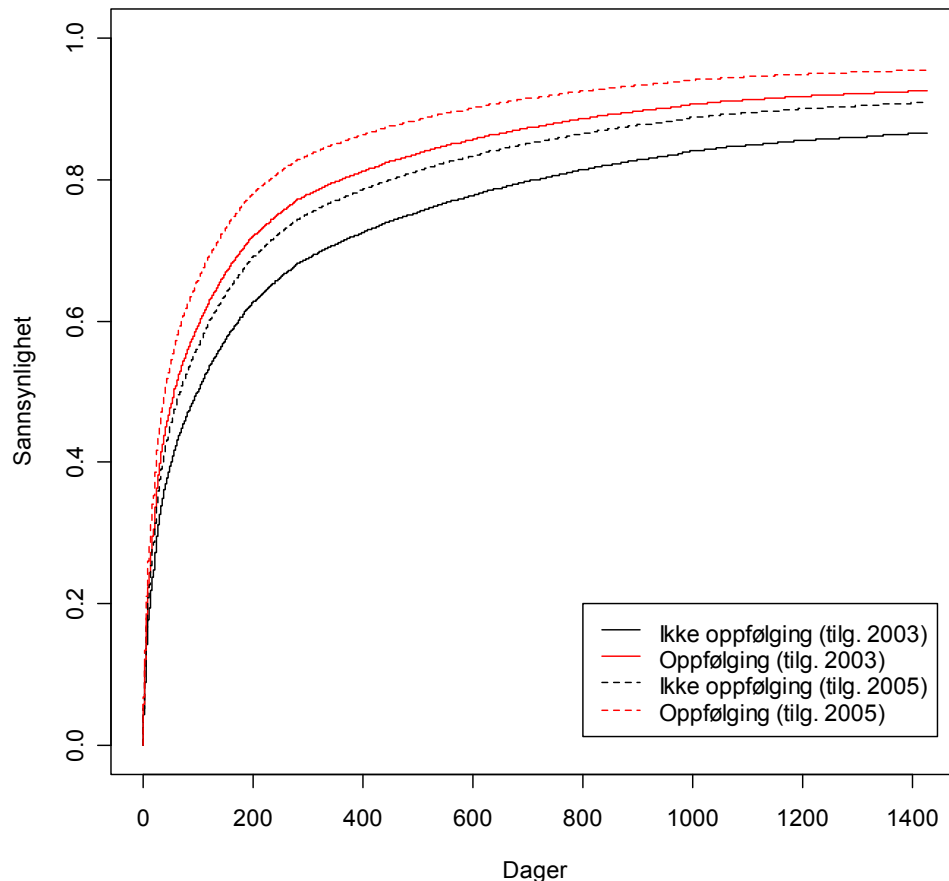
Figur 4.3.11 presenterer de kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang i 2003 og 2005 etter lengde på sykefraværet de siste 2 årene før tilgang som arbeidssøker. Figuren viser at de som har vært sykmeldt under 57 dager de siste to årene før tilgang har lavest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Sannsynligheten for å bli yrkeshemmet øker med lengden på sykefraværet. Den kumulative sannsynligheten for å bli yrkeshemmet er nesten dobbelt så høy for de som har vært syke mer enn 350 dager som for de som har vært syke under 57 dager. For 2005-kohorten er det etter 400 dager en sannsynlighet på 86 prosent for å bli yrkeshemmet for de som har vært syke mer enn 350 dager, mens sannsynligheten er 45 prosent for de som ikke har vært syke. De som har vært syke i 57 til 350 dager ligger midt imellom med en sannsynlighet på 68 prosent.

Figur 4.3.11. Kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter historikk som syk siste 2 år før tilgang.

4.3.10 Oppfølging fra NAV og sannsynlighet for overgang til yrkeshemmet

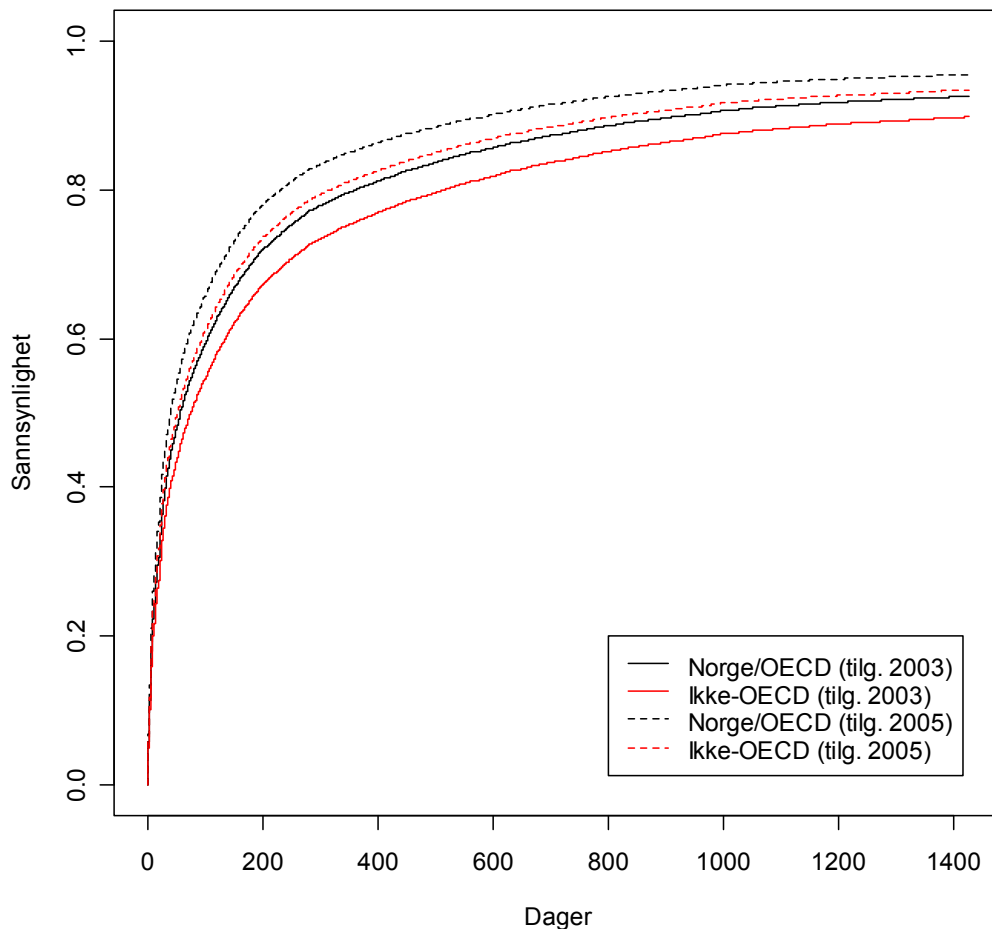
Figur 4.3.12. Kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter oppfølging fra NAV.

Figur 4.3.12 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang i 2003 og 2005 etter oppfølging fra NAV. Kurvene viser at det er arbeidssøkere som har fått oppfølging fra NAV som i størst grad blir yrkeshemmet. Det er naturlig da det er visse kriterier som må oppfylles for å bli yrkeshemmet, som betinger kontakt med NAV. Kumulativ insidenskurvene viser at sannsynligheten har økt for 2005-kohorten for å bli yrkeshemmet, sammenliknet med 2003-kohorten. Forskjellene i sannsynlighet mellom de som ikke har fått oppfølging og de som har fått oppfølging fra NAV har også holdt seg over konjunktorene.

4.3.11 Fødeland Norge gir høyere sannsynlighet for å bli yrkeshemmet

Figur 4.3.13. Kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang 1. halvår 2003 og 1. halvår 2005 etter innvandrerbakgrunn.

Figur 4.3.13 presenterer kumulative insidenskurver for overgang til yrkeshemmet med tilgang i 2003 og 2005 etter hvilket land arbeidssøkerne er født i. Kurvene viser at arbeidssøkere født i Norge og OECD har lik sannsynlighet for å bli yrkeshemmet, og det er også de som har høyest sannsynlighet for å bli yrkeshemmet. Å være født i et land utenfor OECD gir lavest sannsynlighet. Det er imidlertid moderate forskjeller i sannsynlighet og etter 700 dager som arbeidssøker har arbeidssøkere født i Norge og andre OECD-land en sannsynlighet på 92 prosent, ved tilgang 1. halvår 2005. Tilsvarende sannsynlighet for arbeidssøkere født utenfor OECD er 89 prosent.

5 Vedlegg

Resultatene fra regresjonen som er benyttet til å fremstille resultatene i kapittel 4 presenteres nedenfor. Det er benyttet ulike kriterier for å komme frem til den endelige modellen. Konstrueringen av datasettet og dermed utvalget av variable baserer seg i første omgang på kunnskap fra tidligere praktiske analyser samt teorier om arbeidsmarkedet. For å velge ut variablene som inngår i den endelige modellen er det benyttet statistiske kriterier som signifikans og BIC. Goodnes of fit, altså hvor godt den statistiske modellen passer til data, er testet med inspeksjon av Schoenfeld residualer.

Det finnes flere mål som er til hjelp i arbeidet med å velge ut variable som bidrar med forklaringskraft i en statistisk modell. To av dem, AIC og BIC, er benyttet her.

$\text{BIC (Bayes Information Criterion)} = -2\log\text{Lik} + k \log(N)$

$\text{AIC (Akaikes Information Criterion)} = -2\log\text{Lik} + 2k$

LogLik er logaritmen av likelihood til parameterestimatene.

K = antall regresjonsparametre.

N = antall observasjoner (233 950 i denne studien).

AIC har en tendens til å favorisere modeller som er overparametrisert, noe som også viser seg i tabellene nedenfor. BIC er derfor benyttet her.

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Tabell I. Estimerte koeffisienter, standardfeil og tosidig p-verdi i modellen for overgang til heltidsarbeid.

	β	std.error	Tosidig p-verdi
Referanse, DP 104.156/ikke-DP			
DP 52.78	-0.0937900	0.017120	4.3e-08
DP 104.156	0.1717000	0.009750	0.0e+00
Referanse, 25-49 år			
≤19 år	-0.5418000	0.024240	0.0e+00
20-24, 50-59 år	-0.1775000	0.008075	0.0e+00
≥ 60 år	-0.7108000	0.024600	0.0e+00
Referanse, ikke manuelt faglært/ manuelt ufaglært/andre			
Ikke manuelt ufaglært	-0.2271000	0.009605	0.0e+00
Manuelt faglært	0.0819000	0.012980	2.8e-10
Referanse, ikke permittert			
Permittert 1/3 eller mindre	0.2037000	0.020180	0.0e+00
Permittert 1/3-2/3	0.5125000	0.016340	0.0e+00
Permittert 2/3 eller mer	0.7969000	0.010290	0.0e+00
Referanse, ikke vært arbeidssøker tidligere			
Vært arbeidssøker tidligere	-0.0852000	0.007345	0.0e+00
Referanse, ikke vært delvis ledig			
Vært delvis ledig	-0.2029000	0.009169	0.0e+00
Referanse, ikke vært YH			
YH 1000-	-0.4240000	0.014210	0.0e+00
YH 1000+	-0.3241000	0.023310	0.0e+00
Referanse, ikke vært syk/ syk >56 dager			
Syk 57-350	-0.0922800	0.009497	0.0e+00
Syk 350+	-0.4486000	0.023700	0.0e+00
Referanse, ingen oppfølgingsaktiviteter fra NAV			
Hatt oppfølging	-0.6032000	0.007708	0.0e+00
Referanse, mann			
Kvinne	-0.6244000	0.014300	0.0e+00
Referanse, Født i Norge/uoppgitt			
Innvandrer OECD	-0.2762000	0.021370	0.0e+00
Innvandrer ikke-OECD	-0.4345000	0.012900	0.0e+00
Referanse, tilgangså 2003			
2005	0.4499000	0.007438	0.0e+00
Interaksjonsledd			
Manuelt faglært * uoppgitt			
innvandrerbakgrunn	-4.9210000	0.747600	4.6e-11
Ikke manuelt ufaglært * OECD	0.1141000	0.035210	1.2e-03
Uoppgitt yrke * uoppgitt innvandrerbakgrunn	-0.3188000	0.056320	1.5e-08
Kvinne * delvis ledig	0.0889200	0.015410	7.9e-09
Kvinne * ikke manuelt faglært	0.2383000	0.016450	0.0e+00
Kvinne * manuelt faglært	-0.0004728	0.039870	9.9e-01
Kvinne * andre	-0.3199000	0.023640	0.0e+00

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Utfall: heltidsarbeid

Modell	antall kovariater	loglik	AIC	BIC
1	28	-960251	1920560	1920861
2	38	-958186	1916447	1916841
3	28	-958169	1916393	1916683
4	27			

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Tabell II. Estimerte koeffisienter, standardfeil og tosidig p-verdi i modellen for overgang til deltidsarbeid.

	β	std.error	Tosidig p-verdi
Referanse, ikke DP			
DP 52.78	-0.12890	0.01700	3.4e-14
DP 104.156	-0.47910	0.01140	0.0e+00
Referanse, 30-49 år			
≤19 år	0.54780	0.02299	0.0e+00
20-24 år	0.41410	0.01310	0.0e+00
25-29 år	0.12520	0.01327	0.0e+00
≥ 50 år	-0.05420	0.01646	9.9e-04
Referanse, ikke manuelt faglært			
Ikke manuelt/manuelt ufaglært	0.36430	0.02369	0.0e+00
Manuelt ufaglært	-0.48570	0.02764	0.0e+00
Uoppgitt	0.19750	0.03088	1.6e-10
Referanse, ikke permittert			
Permittert 1/3 eller mindre	-0.28670	0.04554	3.1e-10
Permittert 1/3-2/3	-0.44810	0.04285	0.0e+00
Permittert 2/3 eller mer	-0.56570	0.02580	0.0e+00
Referanse, DL<0,5			
DL >0,5	0.60450	0.02019	0.0e+00
Referanse, ikke YH			
YH	-0.10940	0.01486	1.8e-13
Referanse, syk <57 dager			
Syk 57-350 dager	-0.03573	0.01294	5.8e-03
Syk >350 dager	-0.10210	0.02879	3.9e-04
Referanse, ingen oppfølgingsaktiviteter fra NAV			
Hatt oppfølging	-0.35920	0.01016	0.0e+00
Referanse, mann			
Kvinne	0.79080	0.02544	0.0e+00
Referanse, innvandrerbakgrunn Norge + OECD			
Innvandrer ikke-OECD	0.21470	0.02681	1.1e-15
Referanse, tilgangså 2003			
2005	0.38690	0.01001	0.0e+00
Interaksjonsledd			
OECD * manuelt faglært/ OECD * manuelt ikke faglært/ ikke OECD*ikke manuelt ufaglært/ OECD* uoppgitt	-0.23480	0.02996	4.7e-15
OECD * ikke manuelt ufaglært	-0.17810	0.03197	2.6e-08
OECD * uoppgitt yrke	-0.23020	0.06343	2.9e-04
Kvinne * manuelt ufaglært	-0.09230	0.02321	7.0e-05
Kvinne * manuelt faglært	0.42120	0.03926	0.0e+00
Kvinne * ikke manuelt ufaglært	-0.11990	0.02817	2.1e-05
Kvinne * uoppgitt yrke	0.17480	0.03672	1.9e-06

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Utfall: deltidsarbeid

Modell	antall kovariater	loglik	AIC	BIC
1	27	-524361	1048781	1049081
2	32	-523408	1046880	1047212
3	27	-523409	1046873	1047152

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Tabell III. Estimerte koeffisienter, standardfeil og tosidig p-verdi i modellen for overgang til yrkeshemmet.

	β	std.error	Tosidig p-verdi
Referanse, ikke DP			
DP	-1.2560	0.02624	0.0e+00
Referanse, 30-49 / ≥ 60			
≤ 19 år	-0.4841	0.05082	0.0e+00
20-24 år	-0.3228	0.02428	0.0e+00
25-29 år	0.2433	0.02500	0.0e+00
50-59 år	0.3474	0.02980	0.0e+00
Referanse, ikke manuelt faglært			
Manuelt ufaglært	0.6721	0.03321	0.0e+00
Ikke manuelt ufaglært	0.3671	0.02895	0.0e+00
Faglært manuelt og uoppgitt	0.5687	0.03257	0.0e+00
Referanse, ikke permittert			
Permittert 1/3 eller mindre	-0.4749	0.11900	6.6e-05
Permittert 1/3-2/3	-0.7832	0.11500	9.7e-12
Permittert 2/3 eller mer	-1.8860	0.09840	0.0e+00
Referanse, ikke vært arbeidssøker tidligere			
Vært arbeidssøker tidligere	0.1161	0.01950	2.6e-09
Referanse, ikke vært delvis ledig			
DI $< 0,5$	-0.7545	0.03291	0.0e+00
DL $> 0,5$	-1.6620	0.06816	0.0e+00
Referanse, ikke vært YH			
YH < 200	0.9043	0.03248	0.0e+00
YH > 200	0.7591	0.02350	0.0e+00
Referanse, syk < 57 dager			
Syk 57-350 dager	0.6674	0.02252	0.0e+00
Syk > 350 dager	1,213	0.03094	0.0e+00
Referanse, ingen oppfølgingsaktiviteter fra NAV			
Hatt oppfølging	0.2556	0.01881	0.0e+00
Referanse, innvandrere bakgrunn Norge/OECD			
Innvandrere ikke-OECD	-0.1294	0.02732	2.2e-06
Innvandrere ukjent	-5.0900	0.15550	0.0e+00
Referanse, tilgangså 2003			
2005	0.1751	0.01872	0.0e+00
Interaksjonsledd			
Kvinne * DI < 0.5	-0.3057	0.04850	2.9e-10
Kvinne* DI > 0.5	-0.4609	0.09137	4.6e-07

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Utfall: yrkeshemmet

Modell	antall kovariater	loglik	AIC	BIC
1	24	-143388	286834	287135
2	38	-143332	286739	287133
3	24	-143355	286759	287007

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Tabell IV. Estimerte koeffisienter, standardfeil og tosidig p-verdi i modellen for overgang til annet.

	β	std.error	Tosidig p-verdi
Referanse, DP 104.156/ ikke DP			
DP 104-156	-0.1874	0.04521	3.4e-05
Referanse, DP 104.156/ ikke DP			
≤19 år	-0.8286	0.16910	9.6e-07
50-59 år	0.3290	0.06039	5.1e-08
≥60 år	2.0450	0.05525	0.0e+00
Referanse, ikke manuelt faglært/ufaglært			
Manuelt faglært/ufaglært	0.1358	0.04961	6.2e-03
Uoppgitt	0.1845	0.05897	1.8e-03
Referanse, ikke permittert/ permittert >2/3			
permittert 1/3 - 2/3	-0.3078	0.14610	3.5e-02
Referanse, ikke vært arbeidssøker tidligere			
Vært arbeidssøker tidligere	0.1096	0.04227	9.5e-03
Referanse, ikke vært DL			
DL <0,5	-0.4177	0.04995	0.0e+00
DL >0,5	-0.4530	0.05464	2.2e-16
Referanse, ikke YH			
YH <200	0.5637	0.08847	1.9e-10
200<YH<1000	0.8595	0.05630	0.0e+00
YH>1000	0.7917	0.08640	0.0e+00
Referanse, ikke syk			
57<SYK>350	0.4183	0.05283	2.4e-15
56<SYK<350	0.4907	0.04909	0.0e+00
Referanse			
Referanse, ingen oppfølgingsaktiviteter fra NAV			
Hatt oppfølging	-0.6034	0.04252	0.0e+00
Referanse, mann			
Kvinne	0.2314	0.04216	4.0e-08
Referanse, innvandrerbakgrunn Norge/ ikke-OECD			
Innvandrer OECD	0.5197	0.07195	5.1e-13
Innvandrer ukjent	-6.3740	0.16320	0.0e+00
Referanse, tilgangså 2003			
2005	-0.5064	0.04055	0.0e+00

Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode?

Utfall:
annet

Modell	antall kovariater	loglik	AIC	BIC
1	20	-30699	61455	61756
2	34	-30617	61303	61655
3	20	-30632	61303	61482

6 Referanser

Bakken, Frøydis og Aasebø, Lars Christian (2006a), Fotfeste på arbeidsmarkedet. Rapport om Arbeidsmarkedet nr 3 2006.

Bakken, Frøydis og Aasebø, Lars Christian (2006b), Varighet som arbeidssøker. Rapport om Arbeidsmarkedet nr 4 2006.

Eika, Torbjørn og Johansen, Per Richard (2000), *Drivkrefter bak konjunkturforløpet*, NOU 2000:21.

Fine, Jason P and Gray, Robert J (1999), A Proportional Hazards Model for the Subdistribution of a Competing Risk. *Journal of the American Statistical Association*, June 1999, Vol 94, No 446, Theory and Methods.

Hagtvet, Håkon (2005), Trenger vi en ny konjunkturindikator for arbeidsmarkedet? Rapport om Arbeidsmarkedet nr 1 2005.

Klein, John P. og Moeschberger, Melvin L. (2003), *Survival analysis. Techniques for Censored and Truncated Data*. Second edition. Springer.

Narendranathan, Wiji and Stewart, Mark B. (1993), Modelling the Probability of Leaving Unemployment: Competing Risks Models with Flexible Base-line Hazards. *Applied Statistics* 42, No 1, pp 63-83.

OECD (2007) *Employment Outlook*. www.oecd.org

Tidligere publiserte rapporter fra NAV

NAVs rapportserie

5/2008	Hva skjer etter avsluttet arbeidssøkerperiode? En konkurrerende risiko analyse av arbeidssøkere i en oppgangs- og en nedgangskonjunktur
4/2008	Geografisk variasjon i uførepensjonering 1997-2004
3/2008	Kven går av med AFP?
2/2008	Tidligere arbeidssøkere ett år etter NAV. En oppfølgingsundersøkelse av arbeidssøkere som sluttet å melde seg ved NAV høsten 2006
1/2008	Hvordan vil pensjonsreformen påvirke pensjoneringsatferden?
5/2007	I arbeid etter rehabilitering og attføring?
4/2007	Hva foregår på legekantorene? Konsultasjonsstatistikk for 2006
3/2007	Endringer i fastlegenes sykmeldingspraksis. Konsekvenser for de sykmeldtes arbeidstilknytning og behov for trygdeytelser
2/2007	Analyse av utviklingen i statens utgifter til medisinske laboratorie- og radiologiundersøkelser – En oppfølgingsanalyse
1/2007	Pensjonsreform på trappene. Hva vet befolkningen om pensjon?
1/2006	Kvalitetsundersøkelse av saksbehandling i barnebidragssaker